

De veelkleurige representatie van minderbedeelden in krantenberichten

Een frameanalyse naar de representatie van minderbedeelden in nieuwsberichten van *de Volkskrant* ten tijde van de coronacrisis en voorafgaand aan de coronacrisis



Masterscriptie
Utrecht, 22 juni 2020

Marieke Tilstra
Universiteit Utrecht
Studentnummer: 6640052

Begeleider: Eefje Nienhuis MA
Tweede lezer: Dr. Pauline Hörmann
Faculteit: Recht, Economie, Bestuur en Organisatie
Master: Communicatie, beleid en management

Voorwoord

“En laten wij met volharding de wedloop lopen die voor ons ligt.” – Heb. 12:1

Een uitspraak van een wijs man, die terugkijkend op de afgelopen maanden volledig van toepassing bleek op het schrijven van een afstudeeronderzoek.

DE WEDLOOP. De wedloop is voornamelijk een strijd met jezelf om maar te blijven lopen. In dit geval schrijven. Om in beweging te blijven. Je te ontdoen van die ideeën die je scriptie niet verder brengen en vol goede moed door te blijven gaan. De ogen ten alle tijden gericht op de finishlijn: de dag dat het schrijven van de scriptie eindelijk is volbracht.

VOLHARDING. Wat niemand had kunnen bedenken gebeurde: corona. Het gooide alles, inclusief het scriptietraject overhoop. Dat het schrijven van een scriptie flexibiliteit, doorzettingsvermogen en discipline vergt, werd dit jaar meer waarheid dan ooit tevoren

WIJ. Het voltooien van een wedloop gebeurt niet alleen. Het schrijven van een scriptie ook niet. Ten eerste dank ik daarom graag mijn begeleidster Eefje Nienhuis, die met haar positieve woorden en realisme ervoor heeft gezorgd dat het schrijven voor mij een positief proces bleef. Daarnaast dank ik mijn medestudenten, in het bijzonder Mayra, Shamal en Matthijs. Wat was het fijn om mensen te hebben om al het lief, maar voornamelijk het leed tijdens deze periode te kunnen ventileren. Als laatste wil ik graag mijn vrienden en familie bedanken, die in de tijden dat mijn ogen van de finishlijn afdwaalde naar beneden, met hun woorden en afleiding zorgden dat alles weer in perspectief geplaatst werd.

De finish is eindelijk behaald. Veel leesplezier.

Samenvatting

In deze scriptie is onderzoek gedaan naar de mediarepresentatie van minderbedeelden in de berichtgeving van *de Volkskrant* voorafgaand aan én ten tijde van de coronacrisis. Het doel was om inzicht te krijgen in de manier waarop minderbedeelden in deze perioden werden geframed in berichtgeving van *de Volkskrant* en het bestaan van eventuele verschillen in framing van de schuldvraag. Hiervoor is eerst een literatuurstudie uitgevoerd, om inzicht te krijgen in bestaande wetenschappelijke inzichten omtrent de mediarepresentatie van minderbedeelden. Waarna een frameanalyse is uitgevoerd op 25 krantenberichten van *de Volkskrant* voor beide perioden, om te onderzoeken hoe minderbedeelden in de krantenberichten van *de Volkskrant* werden geframed. De frameanalyse bestond uit verschillende codeerrondes: het open coderen, axiaal coderen en selectief coderen, waarin uiteindelijk werd toegewerkt naar concrete frames.

Uit de literatuurstudie kwam naar voren dat mediarepresentatie van minderbedeelden vaak ingaat op de schuldvraag, oftewel wie of wat verantwoordelijk is voor de situatie van minderbedeelden. Of een individu schuld draagt of slachtoffer is van een ongeval of schuld van een institutie of maatschappij, maakt dat de minderbedeelde *deserving of undeserving* is van sociale zekerheden. De manier waarop de schuldvraag in media wordt beantwoord kan van invloed zijn op de publieke perceptie op het beleid van sociale zekerheden en zelfs op het beleid zelf. Daarnaast bleek dat in de mediarepresentatie van armoede nauwelijks aandacht is voor onderliggende problemen of oorzaken, maar dat vaak één situatie of manifestatie van het probleem wordt besproken. Ten derde worden minderbedeelden in mediaberichten gepresenteerd als 'anders', vaak doordat ze kenmerken krijgen toegeschreven die ze anders maakt dan anderen. Als laatste bleek er nog nauwelijks onderzoek te zijn gedaan naar de mediarepresentatie van minderbedeelden in Nederlandse media. Dit onderzoek draagt bij aan de theorieontwikkeling in deze niche.

Met behulp van de frameanalyse werden in de krantenberichten voorafgaand aan de coronacrisis negen frames onderscheiden: het zware last frame, het onvruchtbare grond frame, het dystopie frame, het profiteur frame, het paradijsvogel frame, het uitzichtloos frame, het wereldbeeld frame, het afhankelijkheidsframe en het verdeling van de koek frame. Voor de periode ten tijde van de coronacrisis waren dit 8 frames, namelijk het sardientjes frame, het machtelozen frame, het marionet frame, het postcode frame, het strijder frame, het valse start frame, het strop frame en het slachtoffer frame. Tussen de gevonden frames uit beide periodes kunnen overeenkomsten en verschillen worden gevonden in de presentatie van minderbedeelden. In beide periodes bleek de schuldvraag het meest te worden beantwoord door een ongeval. Waar in de periode voorafgaand aan corona het individueel ongeval model overheerste, was dat ten tijde van corona echter een maatschappelijk ongeval. Dit zou wellicht kunnen worden verklaard door het feit dat er ten tijde van corona een gemeenschappelijke bedreiging was, een externe gebeurtenis die zorgt voor grote problemen. Een bedreiging die voorafgaand aan de coronacrisis ontbrak. In tegenstelling tot bevindingen van andere onderzoeken, werden minderbedeelden in de onderzochte krantenberichten op een meer thematische manier geframed. Waarbij onder andere aandacht was voor armoede als collectief of sociaal fenomeen. In beide periodes werden minderbedeelden met name als 'anders' gepresenteerd op basis van kenmerken. De bevindingen geven aanleiding om de te denken dat er over minderbedeelden daadwerkelijk bepaalde gemeenschappelijke beelden en ideeën bestaan. En dat er buiten tijden van

crisis overeenkomende manieren van framing van minderbedeelden zijn die in berichten van Nederlandse nieuwsmedia blijven terugkomen. Dit zijn assumpties, die aanleiding geven tot vervolgonderzoek.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	2
SAMENVATTING	3
INHOUDSOPGAVE	5
1. INLEIDING	7
1.1 PROBLEEMSTELLING	8
1.1.1 DOELSTELLING	8
1.1.2 VRAAGSTELLING	9
1.2 MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE	9
1.3 WETENSCHAPPELIJKE RELEVANTIE	10
1.4 LEESWIJZER	10
2. METHODEN	11
2.1 ONDERZOEKSBENADERING	11
2.1.1 KWALITATIEF ONDERZOEK	11
2.1.2 HET SOCIAAL CONSTRUCTIONISME	11
2.2 DATAVERZAMELING	12
2.2.1 ONDERZOEKSOBJECT	12
2.2.2 VERZAMELING EN SELECTIE	12
2.3 ANALYSEMETHODE	14
2.3.1 LITERATUURSTUDIE	14
2.3.2 INHOUDSANALYSE	14
2.4 KWALITEITSCRITERIA	17
2.4.1 BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT	17
2.4.2 GENERALISEERBAARHEID	19
2.4.3 ROL VAN ONDERZOEKER	19
3. LITERATUURSTUDIE	20
3.1 VAN SOCIAAL VANGNET NAAR SPRINGPLANK	20
3.2 EEN SELECTIEVE WERKELIJKHEID	21
3.2.1 BEELDVORMING: EEN WISSELWERKING TUSSEN HET MENTALE EN MATERIËLE	21
3.2.2 VANUIT HET PERSPECTIEF VAN DE MEDIA	23
3.2.3 FRAMING	23
3.2.4 SAMENVATTING	25
3.3 MINDERBEDEELDEN IN DE MEDIA	26
3.3.1 DE SCHULDVRAAG: DESERVING OF UNDESERVING	27

3.3.2 FRAMING VAN MINDERBEDEELDEN	28
3.4 CONCLUSIE DEELVRAAG	31
4. VÓÓR CORONA: MEER DAN ÉÉN VERHAAL	33
4.1 EEN EERSTE OVERZICHT	33
4.2 WIE IS DE SCHULDIGE?	34
4.3 VAN PROFITEUR TOT PARADIJSVOGEL	35
4.4 GEVONDEN FRAMES IN HET LICHT VAN BELANGRIJKE WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN	43
5. GEDURENDE CORONA: MINDERBEDEELDE IS HÉT SLACHTOFFER	46
5.1 EEN EERSTE OVERZICHT	46
5.2 WIE IS DE SCHULDIGE?	47
5.3 FRAMES: VAN SARDIENTJE TOT STRIJDER	48
5.4 GEVONDEN FRAMES IN HET LICHT VAN BELANGRIJKE WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN	55
6. CONCLUSIE	58
7. DISCUSSIE	65
7.1 DE GESCHIKTHEIDSTOETS: BETROUWBAARHEID FRAMES	65
7.2 METHODOLOGISCHE KEUZES	66
7.3 SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK	67
8. REFERENTIES	69
8A. LITERATUUR	69
8B. REFERENTIES: GEANALYSEERDE KRANTENBERICHTEN.	72
9. BIJLAGEN	75
BIJLAGE 1: OVERZICHT FRAMING DEVICES KRANTENBERICHTEN VÓÓR CORONA	75
BIJLAGE 2. OVERZICHT FRAMING DEVICES KRANTENBERICHTEN TIJDENS CORONA	85
BIJLAGE 3 : FRAME MATRIX FRAMES VÓÓR CORONA	92
BIJLAGE 4: FRAME MATRIX FRAMES TIJDENS CORONA	96

1. Inleiding

In december 2019 verschijnen de eerste berichten van het in China opgedoken coronavirus, maar pas op 21 januari 2020 melden Chinese autoriteiten dat er daadwerkelijk sprake is van een menselijk overdraagbare ziekte. Vanaf dat moment kan China de ernst van het virus niet meer ontkennen en twee dagen later geldt er voor de hele regio een lockdown (AD, 2020). Op 23 februari luidt Italië als eerste land in Europa de noodklok (NOS, 2020a). Pas op 27 februari, bijna een maand na de uitbraak in China, melden Nederlands media dat het virus ook Nederland heeft bereikt (NOS, 2020c). Begin maart kondigt de Nederlandse regering de eerste maatregelen aan; handen schudden mag niet meer (NOS, 2020d). Vanaf dat moment volgen nieuwe maatregelen elkaar snel op en op 15 maart sluiten ook alle eet-en drinkgelegenheden, sportclubs en scholen (Ministerie van Algemene Zaken, 2020). Een dag later spreekt de minister-president de Nederlandse burgers toe, een historisch moment (Van Bekkum, 2020). In Nederland wordt op dat moment gesproken van een 'intelligente lockdown' (NOS, 2020e). Eind maart 2020 heeft het virus zich in Nederland ook verder verspreid en wordt de impact van de pandemie op de Nederlandse economie steeds duidelijker. Er is daadwerkelijk sprake van 'de coronacrisis'.

De coronacrisis lijkt elke krant of nieuwsuitzending te domineren. Dit betekent echter niet dat we het hele verhaal of dé werkelijkheid te horen of te zien krijgen. Journalisten en programmamakers presenteren namelijk een door hun geconstrueerde werkelijkheid (Van Gorp, 2006a). Binnen het grote verhaal over de coronacrisis kiezen nieuwsmedia wat en vooral hóé ze dingen belichten. Nieuwsmedia kunnen op deze manier veel invloed uitoefenen op de beeldvorming van mensen en de burger sturen in hun betekenisgeving rondom bepaalde kwesties. Tussen al het corona-nieuws stond de volgende krantenkop: "De rijken zijn wéér in het voordeel; Arm versus rijk. Ook in een pandemie zijn de rijken en machtigen beter af" (Van Straaten, 2020). Dit doet de vraag rijzen of dit voor nieuwsberichten ook geldt. Oftewel, hoe minderbedeelden - mensen "met weinig geld en meestal geen werk" ("Minderbedeelde", z.d.) - af zijn in nieuwsberichten ten tijde van de coronacrisis. Hoe in nieuwsberichten de sociale werkelijkheid rondom minderbedeelden wordt geconstrueerd.

Literatuur omtrent de representatie van 'minderbedeelden' in de media is moeilijk vindbaar. Wel is er onderzoek gedaan naar de representatie van bijvoorbeeld armoede of armen (o.a. Lugo-Ocando, 2019; Panis et al., 2019; Lepianka, 2017) en uitkeringsgerechtigden (o.a. Tihelková, 2015; Bullock et al., 2001) in verschillende typen nieuwsmedia. Daaruit blijkt dat armoede weinig wordt besproken in nieuwsberichten (o.a. Chauhan & Foster, 2013). Wanneer wel over armoede wordt gesproken lijkt er veel aandacht te zijn voor de tweedeling van de *deserving* en *undeserving poor*. Waarbij een verschil wordt gemaakt tussen "hen die geen schuld hebben aan hun situatie en dus steun verdienen ... en hen die geen steun verdienen omdat ze zelf schuld hebben aan hun situatie" (p.268). Een tweedeling die te maken heeft met de schuldvraag. Ook blijkt uit de literatuur dat er binnen berichtgeving over armoede verschillende verklaringsmodellen voor armoede worden gebruikt, om de schuldvraag te beantwoorden. Zo wordt de schuld bijvoorbeeld bij het individu of juist de hele maatschappij gelegd (Vranken in Oosterlynck et al., 2019).

Het willen beantwoorden van de schuldvraag komt overeen met de ideeën van de attributietheorie, die stelt dat mensen de drang hebben om de verantwoordelijkheid voor een situatie toe te schrijven

aan iets of iemand (Weiner in Laufer & Coombs, 2006). In het geval van de coronacrisis is er een aanwijsbare externe oorzaak, namelijk de coronapandemie. Er bestaat een mogelijkheid dat deze externe oorzaak ook van invloed is op de manier waarop minderbedeelden en de schuldvraag rondom hun situatie in nieuwsmedia worden geframed. Een frame kan volgens Entman (1993) namelijk ook een oorzaak bevatten. Om uitspraken te kunnen doen over deze aanname is onderzoek nodig. Dit onderzoek zal zich daarom richten op de beeldvorming van minderbedeelden in nieuwsmedia ten tijde van de coronacrisis en vóór de coronacrisis. Specifiek zal er binnen het onderzoek aandacht zijn voor de manier waarop de schuldvraag in beide perioden wordt beantwoord, vanwege de belangrijke plek die de schuldvraag in voorgaand onderzoek in lijkt te nemen (Lugo-Ocando, 2019), de mogelijkheid dat een externe gebeurtenis van invloed is op het antwoord op de schuldvraag en het belang van het antwoord op de publieke opinie en beleidsvorming van sociale zekerheden (Panis et al, 2019;).

Het begrip nieuwsmedia is erg breed. Hoewel online nieuwsplatforms sterk gegroeid zijn de afgelopen jaren, blijft het bereik van Nederlandse dagbladen volgens NDP Nieuwsmedia nog ‘onveranderd hoog’ (Grimm, 2019). In dit onderzoek zal dan ook gekeken worden naar krantenberichten. Vanwege de grootte van dit onderzoek, kunnen niet alle kranten onderzocht worden. Er is gekozen om enkel de berichten van *de Volkskrant* te onderzoeken (zie 2.2). De vraagstelling die centraal staat in dit onderzoek luidt als volgt: *“Hoe worden minderbedeelden geframed in de berichtgeving van de Volkskrant ten tijde van de coronacrisis en daarvoor?”*. Deze vraag zal getracht beantwoord te worden middels de combinatie van een literatuuronderzoek en een empirisch onderzoek.

1.1 PROBLEEMSTELLING

De burger is voor haar beeldvorming over minderbedeelden vaak grotendeels afhankelijk van nieuwsmedia (Van de Velde et al. in Panis et al., 2019). Nieuwsberichten geven echter nooit de volledige realiteit weer, maar beschrijven de situatie vanuit een bepaald frame (Van Gorp, 2006a). Dit is problematisch wanneer nieuwsmedia door middel van framing stigmatiseren of ‘stereotypen en vooroordelen’ in stand houden (Panis et al., 2019), met name voor de minderbedeelden zelf. Onderzoek wijst namelijk uit dat het ervaren van stigma problematische effecten kan hebben zoals een vermindering van zelfcontrole (Inzlicht et al., 2006). Nieuwsberichten helpen mee aan de constructie van de sociale realiteit en de perceptie op sociale kwesties (Lugo-Ocando, 2019). Het beantwoorden van de schuldvraag rondom de situatie van minderbedeelden door de media, kan van invloed zijn op de publieke opinie (Panis et al., 2019) omtrent beleid over sociale zekerheden en wellicht zelfs op het beleid zelf. In het geval zij zelf verantwoordelijk worden geacht voor hun eigen situatie kan dat problematisch zijn voor de minderbedeelden, aangezien het de hulp voor deze groep niet rechtvaardigt. Enkel onderzoek naar de representatie van minderbedeelden in nieuwsmedia kan inzicht bieden in de manier waarop deze groep in nieuwsmedia wordt geframed en de manier waarop de schuldvraag in wordt beantwoord.

1.1.1 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe minderbedeelden in berichten van *de Volkskrant* worden geframed en het bestaan van eventuele verschillen in deze framing ten tijde van de coronacrisis en daarvoor. Hiervoor is inzicht nodig in de manier van framing in berichten van *de Volkskrant* in beide periodes. Dit doel komt voort uit de vraag om meer kennis te vergaren over de manier waarop de schuldvraag rondom de situatie van minderbedeelden in Nederlandse nieuwsmedia

wordt beantwoord. De manier waarop deze vraag wordt beantwoord kan bepalend zijn voor de beeldvorming van het publiek over minderbedeelden en eventueel van de groep minderbedeelden over zichzelf. En deze beelden kunnen zoals eerder genoemd weer van invloed zijn op het beleid dat het publiek acceptabel vindt. Inzichten in de framing van minderbedeelden zou bij kunnen dragen aan de inzichten waarom bepaald beleid wel of geen gehoor vindt. Hoewel de inzichten uit dit onderzoek niet generaliseerbaar zijn naar alle Nederlandse nieuwsmedia, kan het vanuit het gegeven dat frames vaak cultureel geankerd zijn (Van Gorp, 2007b) toch een idee geven van de algemene beeldvorming van minderbedeelden in Nederland.

1.1.2 Vraagstelling

De hoofdvraag en deelvragen die centraal staan binnen dit onderzoek luiden als volgt:

Hoofdvraag: Hoe worden minderbedeelden geframed in de berichtgeving van de Volkskrant ten tijde van de coronacrisis en daarvoor?

Deelvraag 1: Wat zijn belangrijke inzichten in actuele wetenschappelijke literatuur omtrent de beeldvorming en framing van minderbedeelden in de media?

Deelvraag 2: Welke frames over minderbedeelden zijn terug te vinden in de berichtgeving van de Volkskrant voorafgaand aan de coronacrisis?

Deelvraag 3: Welke frames over minderbedeelden zijn terug te vinden in de berichtgeving van de Volkskrant ten tijde van de coronacrisis?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zal gebruik worden gemaakt van een drietal ondersteunende deelvragen. Om de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden zal een literatuuronderzoek worden uitgevoerd. Daarvoor wordt eerst inzicht verkregen in de concepten beeldvorming en framing. Daarna zal gepoogd worden om een overzicht te geven van de belangrijkste inzichten in de huidige literatuur omtrent de specifieke beeldvorming en framing van minderbedeelden in de media. Waarna een antwoord op de eerste deelvraag geformuleerd wordt. Om antwoord te kunnen geven op deelvragen 2 en 3 zal een empirisch onderzoek worden uitgevoerd. Specifiek zal er een frameanalyse worden uitgevoerd naar de representatie van minderbedeelden, waarbij de frames gereconstrueerd zullen worden aan de hand van een inhoudsanalyse. Een manier van framing onderzoek waardoor “specifieke frames minder makkelijk ... over het hoofd worden gezien” (Van Gorp, 2007a, p.13). De frameanalyse zal worden uitgevoerd in berichten van *de Volkskrant* ten tijde van de coronacrisis, ook wel maart en april 2020, en voorafgaand aan de coronacrisis, ook wel maart en april 2019

1.2 MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

Nieuwsmedia en hun berichtgeving zijn van grote invloed op de beeldvorming van de Nederlandse burger, ook wat minderbedeelden betreft. Dit onderzoek kan inzicht bieden in beelden of frames van minderbedeelden waaraan de Nederlandse burger wordt blootgesteld. Eventuele problematische representatie kunnen op deze manier worden ontdekt. Bewustwording van deze problematische representatie zou een startpunt kunnen vormen voor het veranderen van deze representatie, om de groep die problematisch wordt weergegeven te helpen. Daarnaast biedt dit onderzoek inzicht in het bestaan van eventuele verschillen tussen de beantwoording van de schuldvraag rondom de situatie

van minderbedeelden in de twee periodes. De maatschappelijke relevantie daarvan schuilt in het creëren van bewustzijn van deze beeldvorming en eventuele verandering, omdat het effect zou kunnen hebben op de publieke opinie en het beleid omtrent sociale zekerheden. Het zou daarmee als startpunt kunnen dienen voor een effectonderzoek van de frames.

1.3 WETENSCHAPPELIJKE RELEVANTIE

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek is tweeledig. Als eerste blijkt dat er binnen bestaand onderzoek naar beeldvorming in nieuwsmedia en framing-onderzoek nog weinig aandacht is geweest voor minderbedeelden. Uit het onderzoek dat wel is uitgevoerd blijkt dat mediarepresentatie vaak gekoppeld is aan het politieke en maatschappelijk denken binnen een samenleving (Pantis et al., 2019). Zo zou berichtgeving in sociaaldemocratische landen verschillen van liberale welvaartsstaten (Larsen en Degjaard, 2013). Ondanks dat lijken er toch universele beelden of ideeën te bestaan die worden gebruikt om armoede of armen te representeren (Lepianka, 2015). Afgezien van het onderzoek van Lepianka (2017) is er nog geen onderzoek gedaan naar de representatie van minderbedeelden in Nederlandse kranten en nog niet onderzocht of de universele beelden ook in Nederlandse nieuwsberichten terug te vinden zijn. Dit onderzoek speelt in op deze niche. Als tweede draagt dit onderzoek bij aan de literatuur over de mediarepresentatie van minderbedeelden ten tijde van een crisis, door te kijken of de schuldvraag tijdens een crisis anders wordt geframed dan vóór een crisis.

1.4 LEESWIJZER

Dit eerste hoofdstuk vormt de inleiding van het onderzoek. De context en aanleiding, probleemstelling, de maatschappelijke relevantie en wetenschappelijke relevantie zijn hierin besproken. In hoofdstuk 2 zal de methodologie van dit onderzoek worden besproken en uiteen worden gezet welke werkwijze is gehanteerd voor het beantwoorden van de vraagstelling. Er wordt aandacht besteed aan de positionering van dit onderzoek, de manier van data-analyse en dataverzameling, de betrouwbaarheid, de validiteit, generaliseerbaarheid en de rol van onderzoeker. Hoofdstuk 3 bevat de literatuurstudie om de eerste deelvraag te kunnen beantwoorden. Binnen dit hoofdstuk is aandacht voor de concepten beeldvorming, framing en voor bestaande wetenschappelijke inzichten over de mediarepresentatie van minderbedeelden. Het literatuuronderzoek wordt gevolgd door een empirisch onderzoek (hoofdstuk 4 en 5). Het empirisch onderzoek is een frame-analyse. In deze hoofdstukken zullen de gevonden frames binnen de krantenberichten van *de Volkskrant* voor beide periodes uiteen worden gezet en deelvragen 2 en 3 worden beantwoord. Nadat alle deelvragen beantwoord zijn, zal er in de conclusie (hoofdstuk 6) antwoord worden gegeven op de hoofdvraag. Het onderzoek wordt afgesloten met discussie waarin een evaluatie van het onderzoek en aanbevelingen voor vervolgonderzoek aan bod komen (hoofdstuk 7).

2. Methoden

In dit hoofdstuk wordt de aanpak van dit onderzoek uiteengezet. Eerst wordt de onderzoeksbenadering besproken. Vervolgens wordt ingegaan op het onderzoeksobject en de dataverzameling. Als derde wordt de gebruikte analysemethode besproken, waarna als laatste de kwaliteitscriteria voor kwalitatief onderzoek aan bod komen.

2.1 ONDERZOEKSBENADERING

Voordat een onderzoeker zijn onderzoeksproces begint, is het van belang dat hij of zij zichzelf positioneert. Binnen en tussen verschillende disciplines bestaan er namelijk verschillende vooronderstellingen over 'wat voor type dingen er bestaan' en 'welke regels er zijn om dat wat bestaat te ontdekken', verschillende ontologische en epistemologische opvattingen (O'leary, 2017). De opvattingen van de onderzoeker zeggen iets over zijn of haar kijk op de wereld en informeert de gebruikte methode (Haverland & Yanow, 2012). Door dit duidelijk te vermelden, kunnen andere wetenschappers duiden waar in het debat of kennisproductie het onderzoek kan worden geschaard. Hieronder zal uiteen worden gezet waar dit onderzoek zich positioneert.

2.1.1 Kwalitatief onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de manier waarop minderbedeelden door Nederlandse nieuwsmedia worden gerepresenteerd. Het onderzoek heeft een explorerend karakter, omdat er nog nauwelijks onderzoek naar gedaan is in Nederlandse nieuwsberichten. Het startpunt van dit onderzoek is dan ook niet het testen van hypothesen die zijn opgesteld op basis van theoretische concepten, zoals gebruikelijk is binnen positivistisch onderzoek (Haverland & Yanow, 2012). Theoretische concepten worden echter gebruikt door de onderzoeker om een gevoel te krijgen voor en bekend te raken met dat wat gevonden zou kunnen worden (Haverland & Yanow, 2012), zoals leidend is binnen de kwalitatieve benadering. Een kwalitatieve benadering sluit dus het beste aan bij dit het doel van dit onderzoek.

Kwalitatief onderzoek, ook wel de interpretatieve benadering genoemd (Haverland & Yanow, 2012), is erop gericht om fenomenen van reden te voorzien. Om begrip te krijgen over, of betekenis te geven aan het 'waarom' achter fenomenen (Haverland & Yanow, 2012). Onderzoekers binnen deze benadering gaan ervan uit dat kennis of ideeën over de sociale realiteit sociaal geconstrueerd zijn (Haverland & Yanow, 2012). De implicatie hiervan voor wetenschappelijke kennis is dat het alleen ontwikkeld of vergaard kan worden in interactie met het onderzoeksobject. Een objectieve realiteit bestaat volgens deze benadering dan ook niet.

2.1.2 Het sociaal constructionisme

Binnen de kwalitatieve onderzoeksbenadering kan nog onderscheid worden gemaakt tussen verschillende theoretische oriëntaties, waaronder het sociaal constructionisme. Door zich te positioneren in het sociaal constructionisme volgt dit framingonderzoek de lijn van onder andere Van Gorp (2007b). Het sociaal constructionisme is een theoretische oriëntatie dat zich bezighoudt met de creatie en institutionalisatie van de werkelijkheid in sociale interactie (Berger & Luckmann in Van Gorp, 2007b). Het gaat ervan uit dat de manier waarop mensen de wereld begrijpen historisch en cultureel

bepaald is (Burr, 2015, p.4). En dat de betekenissen die wij geven aan de wereld ontstaan in sociale interactie. In andere woorden gaat deze oriëntatie uit van kennistheorieën die benadrukken dat de wereld is geconstrueerd door mensen terwijl ze met elkaar omgaan en daarin voortdurend bezig zijn met interpreteren (O’leary, 2017).

Het sociaal constructionisme gaat er daarnaast vanuit dat de manier waarop iemand denkt wordt bepaald door de taal die, of het taalgebruik dat iemand gebruikt (Burr, 2015, p.10). Taal wordt dus niet gezien als iets dat enkel wordt gebruikt om jezelf te uiten, maar als een middel waarmee we onze werkelijkheid vormgeven (Burr, 2015, p.11). Mensen construeren een werkelijkheid in interactie of gesprekken met anderen. Dit heeft implicaties voor dit onderzoek, aangezien de onderzoeker bij het analyseren van de data ook wordt geleid door een eigen in taal geconstrueerde werkelijkheid. De rol van onderzoeker in dit onderzoek zal in 2.5 verder worden besproken.

2.2 DATAVERZAMELING

2.2.1 Onderzoeksobject

Het onderzoeksobject van dit onderzoek betreft krantenberichten, specifiek krantenberichten van *de Volkskrant*. Er is gekozen om nieuwsberichten van *de Volkskrant* te analyseren, omdat deze krant behoort tot de toonaangevende kranten van Nederland (Hijmans et al., 2011). Daarnaast is het de Nederlandse kwaliteitskrant met het grootste bereik (Grimm, 2019). Een totaal van 50 krantenberichten is geanalyseerd, waarvan 25 berichten gepubliceerd ten tijde van de coronacrisis en 25 berichten voorafgaand aan de coronacrisis. ‘Ten tijde van de coronacrisis’ werd afgebakend als de periode van 15 maart 2020 tot en met 30 april 2020. Het startpunt van 15 maart is gekozen, omdat dit de startdatum van de intelligente lockdown in Nederland was. De economisch impact werd vanaf toen pas echt voelbaar. Het eindpunt van 30 april werd gekozen, omdat het voor de tijdsplanning van dit onderzoek nodig was om begin mei te starten met de frameanalyse. De coronacrisis was toen nog niet voorbij. Er kunnen hierdoor geen uitspraken worden gedaan over de representatie van minderbedeelden gedurende de hele coronacrisis. De periode is wellicht wel voldoende om een veranderend beeldvorming tussen beide periodes te duiden. ‘De periode voorafgaand aan de coronacrisis’ is afgebakend van 1 maart 2019 tot 30 april 2019. Voor de periode voorafgaand aan de coronacrisis bleek het niet mogelijk om genoeg relevante berichten te vinden bij een startdatum van 15 maart. Vandaar dat is gekozen om de zoekperiode van ‘de periode voorafgaand’ aan de coronacrisis uit te breiden tot 1 maart. Daarnaast is voor de periode voorafgaand aan de coronacrisis gekozen voor berichten rondom dezelfde tijd in het jaar als de coronacrisis, maar dan een jaar eerder. Hiervoor is gekozen om te waarborgen dat jaarlijkse zaken die van invloed kunnen zijn op de berichtgeving in beide periode gelijk zijn. De geanalyseerde krantenberichten zijn berichten uit de secties ten eerste, economie, Zaterdag, opinie en debat en reportage.

2.2.2 Verzameling en selectie

Voor het verzamelen van de krantenberichten is gebruik gemaakt van de elektronische database Nexis Uni, een database die onder andere alle krantenberichten van Nederlandse kranten bevat. Binnen deze database is gezocht naar alle krantenartikelen voor de periode voorafgaand aan de coronacrisis en tijdens de coronacrisis. De selectieprocedure wordt hieronder in lopende tekst beschreven en is tevens inzichtelijk gemaakt in diagram 1.

De zoekopdracht werd gefilterd op krantenberichten van *de Volkskrant* en de periodes 01/03/2019 t/m 30/04/2019 en 15/03/2020 t/m 30/04/2020. Er is gekozen om geen gebruik te maken van een vooropgestelde lijst van zoektermen. De groep minderbedeelden is divers en het gebruik van zoektermen zou kunnen zorgen voor onbedoelde selectie of framing. Voor deze periodes leverde deze zoekopdracht voor deze periodes respectievelijk 4846 en 4427 berichten op. Van al deze berichten zijn de titels en de inleiding, ook wel de eerste +- 100 woorden, gescand op zoek naar berichten over minderbedeelden. Wanneer een bericht op het eerste gezicht bruikbaar leek werd vervolgens het hele bericht door gescand en gekeken of er daadwerkelijk sprake was van berichtgeving van minderbedeelden. In totaal leverde dit voor de periode vóór de coronacrisis 60 relevante berichten en voor de periode tijdens de coronacrisis 97 relevante berichten. Uit deze selectie zijn vervolgens de berichten uit de rubrieken 'boeken en wetenschap' bestaande uit boekreviews, 'volkskeuken' en fotoreportages geschrapt. Net als berichten die in +-100 woorden heel feitelijk rapporteerde over een gebeurtenis of wetsvoorstel, of berichten die wel verwezen naar minderbedeelden of sociale ongelijkheid, maar waarbij de grote strekking van het bericht op iets anders gefocust was, zoals een interview met een bekende Nederlander. Als laatste zijn ook berichten over de vluchtelingencrisis verwijderd, waarbij de focus lag op het EU-beleid en verder niet werd gesproken over de omstandigheden van vluchtelingen. Dit leverde een totaal van 29 krantenberichten op van vóór de coronacrisis en 39 krantenberichten tijdens de coronacrisis over minderbedeelden in Nederland en het buitenland. Uit deze berichten zijn vervolgens via random sampling 25 berichten per periode gekozen voor de analyse. Het resultaat was een totaal van 50 krantenberichten voor beide periodes.

STAP 1: Zoekopdracht filteren m.b.v. de zoekterm 'de Volkskrant' en de periodes 01/03/2019 t/m 30/04/2019 en 15/03/2020 t/m 30/04/2020. *Uitkomst: 4846 berichten vóór en 4427 tijdens corona*

STAP 2: De titel en de inleiding (+- 100 woorden) scannen

STAP 3: Bericht uit stap 2 relevant? Scan het volledige bericht. *Uitkomst: 60 berichten vóór en 97 berichten tijdens corona*

STAP 4: Schrappen van: artikelen uit de rubrieken 'boeken en wetenschap', 'volkskeuken' en fotoreportages zijn geschrapt. Berichten die in +-100 woorden heel feitelijk rapporteerde over een gebeurtenis of wetsvoorstel. Berichten waarin minderbedeelden enkel een klein deelonderwerp bleken. Berichten over de vluchtelingencrisis'. *Uitkomst stap 4: 29 berichten vóór en 39 berichten tijdens corona*

STAP 5: Via random sampling 25 berichten per periode selecteren voor de analyse. *Uitkomst stap 5: een totaal van 50 krantenberichten om te analyseren.*

Diagram 1. De gevolgde selectieprocedure voor het verzamelen van de krantenberichten.

2.3 ANALYSEMETHODE

2.3.1 Literatuurstudie

Voor het beantwoorden van de eerste deelvraag is een literatuurstudie uitgevoerd. Deze literatuurstudie bestaat uit een beschrijving van de concepten beeldvorming en framing en daarnaast uit een overzicht van de relevante wetenschappelijke inzichten van de mediarepresentatie van minderbedeelden. De hiervoor gebruikte literatuur is op meerdere manieren verkregen. Zo is er gebruik gemaakt van literatuur uit gevolgde vakken van de master Communicatie, beleid en Management. De meeste artikelen zijn echter verzameld via Google Scholar en WorldCat.org. Hiervoor is gebruik gemaakt van zoektermen of een combinatie van zoektermen, waaronder 'beeldvorming', 'materiële beeldvorming', 'mental maps', 'framing', 'frame-analyse', 'mediarepresentatie', 'nieuwsframing', 'the poor', 'deservingness', 'mediarepresentatie van armoede'. In de literatuurlijst van de op deze manier gevonden artikelen en andere masterscripties van de Utrecht Universiteit en de Radboud Universiteit is ook nog doorgezocht naar bruikbare artikelen.

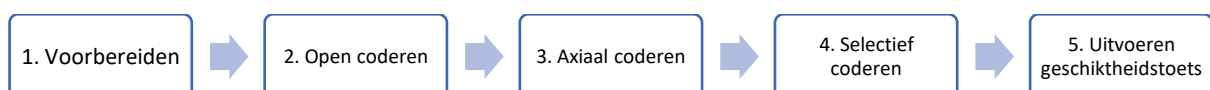
2.3.2 Inhoudsanalyse

Het empirisch onderzoek dat is uitgevoerd om deelvragen 2 en 3 te beantwoorden betreft een frameanalyse. Er zijn verschillende manieren van frameanalyse, waarvan een veel gebruikte manier de kwantitatieve inhoudsanalyse is (Van Gorp, 2007a). Dit is een analysemethode waarbij men door middel van deductie probeert na te gaan hoe vaak bepaalde frames voorkomen in teksten. Een minder gebruikte manier betreft de inductieve inhoudsanalyse, een analysemethode binnen framing onderzoek waarbij middels het systematisch analyseren en het zo goed mogelijk vastleggen van de gevolgde procedure framebundels worden gevormd en frames worden ontdekt (Van Gorp, 2007a). Het grootste voordeel van de inductieve methode ten opzichte van de kwantitatieve inhoudsanalyse is dat specifieke frames minder snel over het hoofd worden gezien (Van Gorp, 2007a).

Er is nog nauwelijks onderzoek gedaan naar de manier waarop minderbedeelden in Nederlandse nieuwsmedia of kranten worden geframed. Hoewel er universele ideeën of frames lijken te bestaan (Lepianka, 2015), mag niet worden aangenomen dat deze ook in Nederlandse nieuwsberichten terug te vinden zijn. Om specifieke frames niet over het hoofd te zien is voor dit onderzoek daarom gestreefd naar het uitvoeren van een inductieve inhoudsanalyse zoals beschreven door Van Gorp (2007a; 2010). Echter, het literatuuronderzoek over bestaande frames van minderbedeelden is uitgevoerd voor de inhoudsanalyse, waardoor de gebruikte methode niet volledig gedefinieerd kan worden als een inductieve analyse. Hier zal in de discussie (hoofdstuk 7) nog verder op in worden gegaan

2.3.2.1 Het analyseproces

Van Gorp (2007a) stelt dat framebundels (zie 3.1.3.2) zich tijdens het analyseproces vormen. Het analyseproces bestond uit een aantal stappen, die elkaar niet altijd stapsgewijs opvolgde, maar ook gedeeltelijk naast elkaar plaatsvonden. De gevolgde stappen zijn hieronder voor de duidelijkheid wel stapsgewijs gevisualiseerd en omschreven.



1. Voorbereiden

De eerste stap van het proces betrof de voorbereiding. Dit omvatte in de eerste plaats de dataverzameling. De stappen die hierin zijn genomen zijn terug te vinden onder 2.2 Dataverzameling. Alle verzamelde nieuwsberichten zijn vervolgens in NVivo 12.0 geplaatst voor het uitvoeren van de analyse. Naast het coderen in NVivo 12.0 zijn alle codaties ook in een Excel-sheet geplaatst, omdat dit voor de onderzoeker handiger bleek voor het vormen van tabel 1. Daarnaast stelt Van Gorp (2007b) dat het handig kan zijn voor de onderzoeker om zich in te lezen, om zich bekend te maken met bepaalde concepten en “aandacht te besteden aan frames die dominant zijn in andere sociale, politiek of historische contexten”. Dit heeft plaatsgevonden tijdens het uitvoeren van de literatuurstudie (hoofdstuk 3).



2. Open coderen

De tweede stap betrof open coderen, waarbij berichten werden gecodeerd zonder vooraf opgestelde codeerinstrumenten. Hierbij lag de focus niet op welk verhaal in de nieuwsberichten wordt verteld, maar op hoe het verhaal wordt verteld (Van Gorp, 2010). Als onderdeel van deze stap zijn alle verzamelde teksten systematisch doorgenomen en geïnventariseerd op tekstelement die verbonden zijn aan het onderwerp ‘minderbedeelde’. Deze tekstelementen zijn zogenoemde *framing devices*, de zichtbare elementen in de tekst (zie 3.1.3.2) en omvatten metaforen, historische voorbeelden die een les leren, omschrijvingen, visuele afbeeldingen. Ook kan hierbij worden gedacht aan thema’s, sub thema’s, typen actoren, argumentatielijnen, causale verbanden, handelingen, setting, contrasten, woordkeuzes, bronnen, kwantificatie, statistieken en een beroep op bv. de lezer. Naast alle tekstelementen zijn de nieuwsberichten ook onderzocht op de *reasoning devices*, ofwel de latent aanwezige argumentatiestructuren binnen een tekst (zie 3.1.3.2). Alle elementen werden in een tabel geplaatst (zie tabel 1) en kregen codes toegekend. Tijdens de fase van het open coderen is af en toe gebruik gemaakt van het online woordenboek *Van Dale* om bij twijfel over de betekenis van een woord, de betekenis op te zoeken.

Tabel 1. Voorbeeldtabel voor het coderen van framing devices en reasoning devices.

<i>Bron tekst</i>	<i>Framing devices</i>	<i>Reasoning devices</i>
Inwoners van de Haagse wijk Transvaal hebben, als ze corona krijgen, grotere kans op complicaties dan die van het nabijgelegen Wassenaar. 'Veel van de mensen in deze wijk weten niet wat gezond voor ze is.'	Causaal verband: tussen de plek waar mensen wonen en de kennis die ze daar hebben over wat gezond is, en een grotere kans om ziek te worden.	De plek waar je woont bepaald de last die je ondervindt van corona.

Obbens is in opleiding bij V&V, een huisartsenpraktijk op de grens van de wijk Transvaal in Den Haag. ... 'In deze wijk spelen andere problemen: rookverslaving en dus COPD, diabetes, obesitas. Die ziekten komen bij onze patiënten veel voor.'	Causaal verband + setting: er wordt en verband gelegd tussen de wijk/welvarendheid van de wijk en de ziekten die er in deze wijk spelen.	De plek waar je woont/welvarendheid van de wijk, bepaald de ziekten waar je gevoelig voor bent.
Bij V&V spreken de artsen van armoedeziekten.	Causaal verband: er wordt een link gelegd tussen bepaalde ziekten en armoede,	Armoede leidt tot bepaalde ziekten.

Aan het einde van deze fase zijn de framing devices uit de tabel in een samenvattend overzicht geplaatst (zie bijlage 1 en 2). Dit is vanwege het grootte aantal gevonden framing devices behulpzaam gebleken bij het invullen van de framing-matrix en de rapportage van de gevonden framing devices.



3. Axiaal coderen

De derde stap betrof axiaal coderen, waarbij het doel was om toe te werken naar een abstracter niveau; om de devices los te koppelen van hun oorspronkelijke nieuwsverhaal. In deze stap is in het overzicht van gecodeerde framing devices naar patronen gezocht, door de devices te koppelen aan overkoepelende ideeën. Op suggestie van Van Gorp (2010) is voor het bepalen van of inlezen over overkoepelende ideeën af en toe teruggezocht in bestaande literatuur (hoofdstuk 3). De overeenkomsten, verschillen en contrasten tussen de opgespoorde devices werden aangegeven en teruggebracht tot verschillende dimensies. Deze dimensies zijn vervolgens verzameld rondom een as, waardoor alle devices gegroepeerd werden rondom deze as.



4. Selectief coderen

De vierde stap in het analyseproces betrof het selectief coderen, waarbij de gevonden framing en reasoning devices van ballast werden ontzien. De devices die niets toevoegden aan een framebundel werden verwijderd. Alle coderingen van stap 1 en 2 zijn voor deze stap overgezet naar een *signature matrix* of een *frame matrix* (zie tabel 2). Als voorbeeld is hierbij gebruik gemaakt van de matrix van Gamson & Lasch (1983, p. 410). Vervolgens is in deze matrix gezocht naar logische combinaties van frames, naar frames die in essentie hetzelfde idee representeren. Het doel van deze stap was het vormen van een beperkt aantal frames. Het laatste onderdeel van deze stap is het benoemen van de frames. Hiervoor is gekeken naar de essentie van het frame (Van Gorp, 2007).

Tabel 2. Voorbeeld frame matrix

	Reasoning devices					Framing devices	
	<i>Kern</i>	<i>Probleem</i>	<i>Oorzaak</i>	<i>Moreel Oordeel</i>	<i>Oplossing</i>	<i>Rol minderbedeelde</i>	<i>Overig</i>
Frame Naam



5. Uitvoeren geschiktheidstoets: frame matrix evalueren

De laatste gevolgde stap in het analyseproces betrof het nagaan van de plausibiliteit van de frames. Eerst is gekeken of alle krantenberichten daadwerkelijk geplaatst konden worden binnen één van de ontdekte frames. Daarnaast is gekeken naar de juistheid van het frame, door te kijken naar het functionele karakter en het verklarende potentieel van de frames (Van Gorp, 2007b). Hiervoor is voor elk frame de criteria nagegaan die Van Gorp (2007b) aandragt. Deze criteria zijn:

1. Het is mogelijk om een uitvoerige beschrijving te geven van de framebundel, als teken van de dominante positie van het frame.
2. Het is mogelijk om met het frame een bepaald fenomeen te duiden, door antwoord te kunnen geven op de vragen: ‘Wat is het probleem?’, ‘Wie draagt de verantwoordelijkheid?’ en ‘Hoe kan beleid bijdragen aan het oplossen van het probleem?’. NB. Een frame hoeft niet altijd antwoord te geven op alle vragen.
3. Het frame is abstract genoeg geformuleerd. Dit is te toetsen door het frame toe te passen op een ander onderwerp dan ‘minderbedeelden’.
4. Het frame bevat een consistent denkpatroon. Dit maakt het mogelijk om een situatie aan bijvoorbeeld oplossingen of verantwoordelijkheden te linken.
5. Het frame geeft meer inzicht in en begrip van een bepaalde kwestie, waardoor het frame bruikbaar is.

2.4 KWALITEITSCRITERIA

Om te worden gezien als gedegen onderzoek en geaccepteerd te worden als een gewaardeerde bijdrage aan kennis, is het belangrijk dat het onderzoek gedisciplineerd en rigoureuus is uitgevoerd. Er zijn bepaalde indicatoren die daarop kunnen wijzen, namelijk betrouwbaarheid, validiteit en generaliseerbaarheid. Deze indicatoren en de manier waarop dit onderzoek deze indicatoren probeert te handhaven, worden hieronder besproken.

2.4.1 Betrouwbaarheid en validiteit

Van Gorp (2007a) stelt dat interpretatie door een frameanalist niet te vermijden valt, onder andere doordat wordt gekeken naar betekenissen en structuren die latent in en tussen teksten aanwezig zijn. Het zou beter zijn voor de betrouwbaarheid om enkel naar de zichtbare en duidelijke tekstelementen te kijken. Echter, stelt Van Gorp (2007a) dat dit de validiteit binnen een frameanalyse niet ten goede

komen. Een frame is namelijk opgebouwd uit framing devices, reasoning devices en het centrale frame (zie 3.1.3.2). Wanneer enkel naar de manifeste tekstelementen oftewel framing devices wordt gekeken, wordt niet gemeten wat beoogd wordt te meten. Volgens Van Gorp (2007a) is het bij een frameanalyse daarom van belang om te streven naar een evenwicht tussen validiteit en betrouwbaarheid.

Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de begrippen betrouwbaarheid en validiteit, zoals ze worden gehandhaafd door Morse et al. (2002). Morse et al. (2002) zetten zich af tegen de beweging binnen kwalitatief onderzoek waarbij betrouwbaarheid en validiteit worden bepaald met post hoc evaluatiestrategieën. In plaatst daarvan zijn zij van mening dat kwalitatieve onderzoekers betrouwbaarheid en validiteit kunnen waarborgen door verificatiestrategieën die integraal en zelfcorrigerend zijn tijdens de uitvoering van het onderzoek. Hieronder staan vier verificatiestrategieën beschreven en de manier waarop deze binnen dit onderzoek worden toegepast.

2.4.1.1. Methodologische coherentie

Om ervoor te zorgen dat de vraagstelling en de methode met elkaar in overeenstemming zijn, zijn de belangrijkste concepten en inzichten van de literatuur visueel samengevat in een redenerlijn (zie 3.2.4) en de belangrijkste inzichten in 4 punten samengevat (zie 3.4). Hier is in de methode naar verwezen en ook tijdens het axiaal coderen regelmatig naar teruggekeken.

2.4.1.2. Gelijktijdig verzamelen en analyseren van data

Deze verificatiestrategie komt overeen met de framingsanalysemethode van Van Gorp (2007a; 2010), waarbij de onderzoeker heen en weer beweegt tussen dat wat al bekend is en dat wat men wil meten. Zoals aangegeven vonden in dit onderzoek niet alle analysestappen stapsgewijs na elkaar plaats, maar veelal naast elkaar.

2.4.1.3. Theoretisch denken

Theoretisch denken vereist micro-macroperspectieven. Ideeën die voortkomen uit gegevens worden herbevestigd in nieuwe gegevens. Dit geeft weer aanleiding tot nieuwe ideeën, die op hun beurt moeten worden geverifieerd in de al verzamelde gegevens (Morse et al., 2002). In dit onderzoek vinden we dit deze verificatiestrategie terug in de afwisseling tussen het concrete niveau bij het open coderen en het abstractere niveau in de axiale en selectieve codeerfase. Om te zorgen dat de juiste lijn werd gevolgd en de frameanalyse consequent was, is er tijdens de analyse steeds geschakeld tussen de concrete en abstracte niveaus.

2.4.1.4. Theorieontwikkeling

Volgens Morse et al. (2002) wordt theorie ontwikkeld door twee mechanismen. Ten eerste als uitkomst van het onderzoeksproces en niet als raamwerk voor het uitvoeren van de analyse. En ten tweede als model voor vergelijking en verdere ontwikkeling van de theorie. In dit onderzoek is theorie niet als raamwerk gebruikt, maar werd het juist aangevuld en ingevuld door het uitvoeren van de frameanalyse. Daarnaast zijn de data in dit onderzoek verbonden aan de universele frames (Lepianka, 2017) en de theorie omtrent deservingness, en dus gebruikt voor vergelijking.

2.4.2 Generaliseerbaarheid

De interpretatie van de onderzoeksobjecten en de gevolgen daarvan voor de betrouwbaarheid, heeft tot gevolg dat van de gevonden frames niet kan worden geclaimd dat ze “de enige ware en unieke zijn” (Van Gorp, 2006b, p.251). Er kan dus niet worden geclaimd dat de gevonden frames uit dit onderzoek te generaliseren zijn naar alle berichtgeving van *de Volkskrant* of de berichtgeving van andere kranten in Nederland.

In haar boek stelt O’leary dat het voor kwalitatief onderzoek nuttiger kan zijn om naar *transferability* ofwel ‘overdraagbaarheid’ te kijken in plaats van generaliseerbaarheid. Overdraagbaarheid gaat over of de bevindingen of conclusies van een sample, setting of groep kunnen leiden tot lessen die relevant kunnen zijn voor een populatie, andere groep of andere setting. Hiervoor is het van belang om een gedetailleerde beschrijving te geven van de setting of context en de gebruikte methode. In dit onderzoek is voldaan aan het criteria van overdraagbaarheid, door gedetailleerd uit een te zetten welke methode er is gebruikt. Daarnaast is context gegeven door uitgebreider stil te staan bij andere bevindingen van mediarepresentatie in Nederlandse nieuwsmedia (3.1).

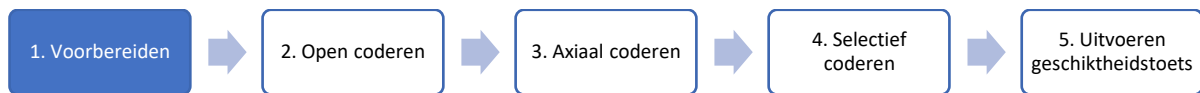
2.4.3 Rol van onderzoeker

Interpretatie door een frameanalist is onvermijdelijk. Persoonlijke aspecten van de onderzoeker zoals achtergrond, overtuigingen en interesses kunnen van invloed zijn geweest op de frameanalyse en het uitvoeren van het onderzoek. Mede het gegeven dat de onderzoeker in de 21^{ste} eeuw in Nederland is opgegroeid, is van invloed. Dit onderzoek claimt dan ook niet dat door middel van dit onderzoek ‘de ware’ frames zijn gevonden.

De keuze voor een onderzoek naar beeldvorming en framing komt voort uit de interesse van de onderzoeker voor deze concepten. Deze interesse is gegroeid tijdens de bachelor Communicatie- en informatiewetenschappen en master Communicatie, beleid en management. Het idee dat taal en communicatie bepalend zijn voor de manier waarop mensen denken en de wereld zien, is intrigerend. De onderzoeker van dit onderzoek is echter ook gevormd door taal in sociale interactie en dat wat is geleerd tijdens de genoemde opleidingen. Dit kan van invloed zijn geweest op de interpretatie van de frames.

Daarnaast is sociale gerechtigheid voor de onderzoeker vanwege haar christelijke overtuigingen een belangrijk onderwerp. Enerzijds verklaart dit de keuze voor het onderwerp, anderzijds kan dit wederom de interpretatie en uitvoering van dit onderzoek beïnvloed hebben. Dit alles betekent dat volledige objectiviteit binnen dit onderzoek niet mogelijk is. Het kunnen benoemen van eigen subjectiviteiten maakt het ook mogelijk om ze te herkennen en er verantwoordelijkheid voor te dragen (O’leary, 2017). Het hier benoemen van subjectiviteiten stelt de onderzoeker in staat om beter eigen denkpatronen te herkennen. Daarnaast kan het anderen inzicht bieden in wat van invloed is geweest op de interactie tussen de onderzoeker en de onderzoeksobjecten en het mogelijk maken om bepaalde interpretaties in context te begrijpen. Door de manieren die in 2.4 zijn besproken is echter geprobeerd om deze subjectiviteit zoveel mogelijk te beperken. De mate waarin dit gelukt is en andere implicatie van deze subjectiviteit worden besproken in de discussie (hoofdstuk 7).

3. Literatuurstudie



Dit hoofdstuk bevat de literatuurstudie, die als doel heeft antwoord te geven op deelvraag 1:

Wat zijn belangrijke inzichten in actuele wetenschappelijke literatuur omtrent de beeldvorming en framing van minderbedeelden in de media?

Alvorens te focussen op de representatie van minderbedeelden in de media, is er vanuit het idee dat het voor een frameanalist waardevol is om zich te verdiepen in de sociaal, culturele en historische context (Van Gorp, 2007b), aandacht voor historische ontwikkelingen rondom het Nederlandse sociaal beleid. Daarna volgt het literatuuronderzoek dat is uitgevoerd naar de concepten beeldvorming en framing. Na het bespreken van deze resultaten, zal verder worden ingegaan op belangrijke inzichten in wetenschappelijke literatuur omtrent de mediarepresentatie van minderbedeelden. Het hoofdstuk wordt afgesloten met het beantwoorden van de deelvraag.

3.1 VAN SOCIAAL VANGNET NAAR SPRINGPLANK

Beeldvorming, publieke opinie en beleid over sociale zekerheden kunnen met elkaar in verband staan. Vanuit dit idee zullen de grote lijnen van de sociaalhistorische Nederlandse context worden geschetst. In de periode van 1930-1973 was Nederland een verzorgingsstaat (Bovens & 't Hart, 2017). Kenmerkend voor deze periode was dat de overheid burgers bestaanszekerheid moest faciliteren. Dit houdt in dat er steun was bij werkloosheid en ziekte (Bovens & 't Hart, 2017). Voorzieningen voor het welzijn, het onderwijs en de gezondheidszorg werden in het leven geroepen. Met de oliecrisis in 1973 veranderde dit. De uitgaven van de overheid waren te groot. Vanaf dat moment vond er een omslag plaats die te omschrijven is als van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. De verzorgingsstaat maakte plaats voor een voorwaardenscheppende staat, waarbij verzorging plaats maakte voor activering en facilitering (Bovens & 't Hart, 2017). De bijstand, dat eerder als sociaal vangnet werd gezien, veranderde naar een springplank. Een plaats vanuit waar mensen weer de arbeidsmarkt of de samenleving in konden 'springen'.

Anno 2020 is Nederland een participatiesamenleving, een samenleving waarin iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt en een bijdrage levert. Een woord dat sinds de eerste troonrede van Koning Willem-Alexander in 2013 echt op de kaart staat. Een van de grotere recente ontwikkelingen op het gebied van de participatiesamenleving is de in 2015 ingevoerde participatiewet. In deze wet zijn de Wet Werk en Bijstand, de Wet sociale werkvoorziening en een gedeelte van de Wajong samengevoegd tot één regeling (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, 2015). De gemeente is vanaf dat moment verantwoordelijk, ook voor het handhaven van de door bijstandsgerechtigden geleverde tegenprestaties, een "onbetaalde, maatschappelijke nuttige activiteit" (Ministerie van Algemene Zaken, 2019). Wanneer de uitkeringsgerechtigde geen tegenprestatie levert, mag dat voor de gemeente een reden zijn om de uitkering te korten.

In deze regeling van de tegenprestatie schuilt een principe van wederkerigheid. Een meritocratisch ideaal waarbij eenieder beloond wordt naar eigen verdiensten (Miller, 1996). De bijstand is geen gift of liefdadigheid meer, maar een ruil. De reden waarom iemand beroep doet op de bijstand, lijkt minder uit te maken. Er bestaat een mogelijkheid dat dit idee ook de manier waarop in Nederland naar minderbedeelden wordt gekeken beïnvloedt. Uit een rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat Nederlanders tussen 1995 en 2006 een grotere voorstander werden van verplichtingen tegenover uitkeringsgerechtigden en beperkingen wanneer deze verplichtingen niet werden nagekomen. De samenleving in 2006 is echter niet meer volledig te vergelijken met de samenleving van 2020, hoe dit sentiment nu is onder Nederlanders valt niet met zekerheid te zeggen. Echter, gezien de overgang naar de participatiesamenleving en daarbij horende idealen zou kunnen dat dit sentiment in ieder geval niet is afgenomen.

3.2 EEN SELECTIEVE WERKELIJKHEID

3.2.1 Beeldvorming: een wisselwerking tussen het mentale en materiële

Beeldvorming kan worden omschreven als “het ontstaan van een opvatting over personen, zaken, feiten; voorstellingen” (“beeldvorming”, z.d.). Uit deze definitie blijkt dat er bij beeldvorming sprake is van een proces met opvattingen of voorstellingen als resultaat. Een voorstelling is ook wel “dat wat voor de geest staat, bewustzijnsinhoud, begrip, denkbeeld” (“voorstelling”, z.d.). Hieruit kan worden afgeleid dat beeldvorming een proces is waarbij iets ontstaat in het hoofd van mensen, een mentaal beeld (Smelik et al., 1999). Dit zien we terug in de manier waarop Micheal Forrester in zijn boek *Psychology of the image* over het beeld en beeldvorming spreekt (2002, p.3):

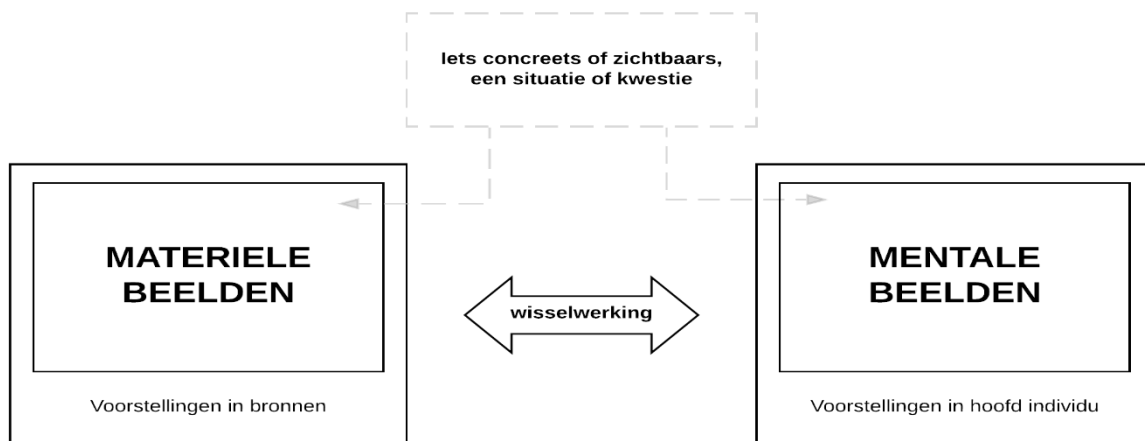
A mental representation of something (e.g. a visible object), not by direct perception but by memory or imagination; a mental picture or impression; and a concept or representation created in the mind of the public of a particular person, institution or product – public-image.

In zijn definitie spreekt Forrester over beeldvorming als een proces waarbij een mentaal beeld wordt gecreëerd. Een proces dat zowel plaats kan vinden bij een individu als bij een grotere groep. Uit het eerste deel van de definitie leiden we daarnaast af dat dit mentale beeld een herinnering aan of representatie is van iets concreets, iets zichtbaars. Er lijkt sprake te zijn van een dichotomie van het interne mentale beeld en het externe zichtbare object.

Ook Smelik et al. (1999) spreken in hun uitleg van het beeldvormingsproces, waarin zijn drie verschillende niveaus onderscheiden, over een mentaal beeld en extern zichtbaar object. Het eerste niveau, de materiële beeldvorming, gaat over concrete beelden of dingen, dat wat we waarnemen. Hierin herkennen we het externe zichtbare object. Het tweede niveau, het effect, betreft het omzetten van deze waarnemingen in mentale beelden. Hierin herkennen we het interne mentale beeld. Het derde niveau noemen ze beïnvloeding. Waarbij het gaat over “de mogelijke verandering van de mentale beeldvorming, die dan op zijn beurt in nieuwe, materiële beeldvorming resulteert” (p.6). Deze verandering in de mentale beeldvorming kan een gevolg zijn van een ervaring of concrete situatie, maar ook plaatsvinden door blootstelling aan opvattingen in bijvoorbeeld nieuwsmedia. Smelik et al. (1999) geven ook aan dat het ontstaan van mentale beelden een psychologisch proces is en redelijk ongrijpbaar. Voor dit onderzoek is het niet relevant om dit uitgebreid te beschrijven. Het belangrijkste

voor dit onderzoek is het gegeven van Smelik et al. (1999), dat materiële beeldvorming, of ervaringen van invloed zijn op mentale beelden.

Dat materiële beelden en mentale beelden elkaar kunnen beïnvloeden zien we ook terug bij Van der Vaart (in Sijbom, 2010). In plaats van dat hij de interne externe dichotomie in hetzelfde proces plaatst, lijkt hij het meer als twee verschillende processen te zien waartussen een wisselwerking bestaat. Hij spreekt van mentale en materiële beeldvorming. Mentale beeldvorming gaat volgens hem over de gedachtegang van individuen, over “het ontstaan van voorstellingen bij bepaalde verschijnselen en de uiteindelijke inhoud die de voorstellingen aannemen bij het individu” (Van der Vaart in Sijbom, 2010, p.11). Ook hier gaat het dus weer om mentale beelden als representatie van iets concreets. Dit zouden we kunnen vergelijken met het eerste en tweede niveau in het beeldvormingsproces van Smelik et al. (1999). De materiële beeldvorming gaat daarentegen niet over voorstellingen in de hoofden van mensen, maar over voorstellingen van verschijnselen in bronnen zoals nieuwsmedia. Deze materiële beeldvorming lijkt dus anders dan die van Smelik et al. (1999). Van der Vaart spreekt van een wisselwerking tussen het mentale beeldvormingsproces en het materiële beeldvormingsproces, waarbij het mentale beeldvormingsproces beïnvloedt zou worden door het materiële beeldvormingsproces (in Sijbom, 2010). Hiermee suggereert hij dat materiële, bronnen zoals nieuwsmedia en het internet, de opvattingen van individuen of het publiek kunnen beïnvloeden. In dit geval zou de materiële beeldvorming vergeleken kunnen worden met niveau 3, beïnvloeding, uit het model van Smelik et al. (1999). De manier waarop deze voorstellingen in nieuwsmedia tot stand komen, wordt in 3.2.2 en 3.2.3 verder toegelicht.



Figuur 1. Beeldvorming betreft een wisselwerking tussen materiële beelden en mentale beelden.

Uit bovenstaande definities kunnen we opmaken dat beeldvorming een proces is. Waarbij het enerzijds gaat over het mentale beeld dat wordt gevormd in het hoofd van een individu of een publiek. Dit mentale beeld is een representatie van of herinnering aan iets concreets. Anderzijds gaat het over de materiële beeldvorming, waarbij het gaat over voorstellingen van iets concreets of een situatie in bijvoorbeeld nieuwsbronnen. Tussen deze beide aspecten bestaat een wisselwerking; ze kunnen elkaar beïnvloeden. Deze aspecten van beeldvorming zijn visueel samengevat in figuur 1. Het is de materiële beeldvorming, specifiek de beeldvorming in nieuwsmedia, waar dit onderzoek zich verder op zal richten. Verder nemen we mee dat deze nieuwsmedia van invloed kan zijn op de mentale

beelden van individuen of een publiek en daarmee van invloed is op hoe een individu de werkelijkheid ziet.

3.2.2 Vanuit het perspectief van de media

In 3.2.1 hebben we geconcludeerd dat de opvattingen of voorstellingen van mensen beïnvloed kunnen worden door opvattingen of voorstellingen in bijvoorbeeld berichtgeving van nieuwsmedia. Onder nieuwsmedia kunnen mediaorganisaties worden verstaan die werkzaam zijn in het publieke domein en daar uitingen creëren en deze verspreiden onder het publiek (Van Gorp, 2006a). Het publiek zijn mensen die actief bezig zijn om een boodschap te interpreteren en verwerken (Van Gorp, 2006a). In het empirische gedeelte van dit onderzoek ligt de focus op krantenberichten als type nieuwsberichten.

Nieuwsberichten helpen mensen bij de constructie van de sociale realiteit en perceptie op sociale kwesties (Lugo-Ocando, 2019). Daarmee hebben nieuwsmedia dus de mogelijkheid om veel invloed uit te oefenen op de beeldvorming van mensen, zeker wanneer het publiek voornamelijk afhankelijk is van de media voor haar beeldvorming, zoals bij de beeldvorming minderbedeelden het geval is. Gedacht vanuit de vaak aangenomen assumptie dat media de fundamentele plicht hebben om onpartijdig te zijn en objectieve berichtgeving te verspreiden (Kieran, 1998), zou dit geen probleem zijn. Nieuwsberichten als objectief bestempelen is echter betwistbaar.

Zoals eerder vermeld, positioneert dit onderzoek zich binnen het sociaal constructionisme (zie 2.1.2), waarbij men ervan uitgaat dat er niet zoets als een objectieve observeerbare realiteit bestaat. Echter, het gaat ervan uit dat ons beeld van de wereld wordt gevormd in en door sociale interactie, cultureel gerelateerd is en dat taal daarin een grote rol speelt (Burr, 2006). Vanuit deze gedachtegang is het onmogelijk om te zeggen dat nieuwsberichten objectief zijn. Nieuwsberichten worden namelijk geproduceerd door mensen uit een bepaalde cultuur en schrijven een nieuwsbericht met behulp van hun eigen mentale modellen, vanuit een eigen sociale realiteit en niet dé realiteit. Nieuwsberichten worden dus altijd vanuit een bepaald perspectief, een bepaalde kijk op de wereld verteld. Naast dat het perspectief afhankelijk is van de mentale beelden van een journalist, speelt ook de ideologie, het doel en/of publiek van het nieuwsmedium een rol (Van Gorp, 2006a). We zouden kunnen stellen dat nieuwsmedia het publiek niet enkel informatie aanreiken over een bepaalde kwestie, maar ook de manier waarop deze informatie geïnterpreteerd kan worden. Dit gebeurt onder andere door framing binnen nieuwsberichten. Het idee achter framing theorie is dat een kwestie bekeken kan worden vanuit verschillende perspectieven en op verschillende manieren geconstrueerd kan worden zodat het implicaties kan hebben voor verschillende waarden (Chong & Druckman, 2007). In 3.2.3 zal het concept framing verder worden uitgediept.

3.2.3 Framing

3.2.3.1 Definities: zender, boodschap én ontvanger

Het begrip framing wordt gebruikt binnen verschillende wetenschappelijke disciplines, van communicatiewetenschap (o.a. Entman, 1993) tot economie (Kahneman & Tversky, 1984). Er bestaan dan ook veel verschillende definities van de concepten 'frame' en 'framing'. Binnen deze definities kan er onder andere een onderscheid worden gemaakt in de fasen van het communicatie- of framingproces die in de definitie zijn opgenomen (Van Gorp, 2006a). Er zijn wetenschappers die enkel

de zenderzijde, de ontvangerszijde of de boodschap meenemen in hun definitie. Anderen hebben oog voor twee of alle drie de fasen.

Voor Iyengar (1996) verwijst framing naar de effecten van de manier waarop informatie wordt weergegeven op het publiek en focust daarmee op de ontvangerszijde. Daarentegen hebben Nelson et al. (1997) enkel oog voor de boodschap zelf en zien frames als iets dat de presentatie van feiten en opinies binnen een nieuwsbericht organiseert. Price en Tewksbury (in Van Gorp, 2006a) suggereren dat framing te maken heeft met beide kanten, waarin kwesties op een bepaalde manier worden geformuleerd voor het publiek van een bepaald medium. Kinder en Sanders (1990) betrekken ook de zender bij het framingproces. Zij zien frames aan de ene kant als interne structuren in het hoofd die individuen helpen bij het geven van betekenis aan gebeurtenissen. En anderzijds als instrumenten die worden gebruikt binnen politiek discours en bedacht en toegepast worden door bepaalde elites of mensen met macht om hun interesses, ideologieën te promoten (Kinder & Sanders, 1990, p.74). Kinder en Sanders suggereren dat er een machtsaspect zit aan framing en lijken mentale beelden en frames als hetzelfde te zien.

Net als Kinder en Sanders (1990) benoemt ook Van Gorp (2006a) alle drie de fasen. Toch verschilt zijn idee over framing en definitie van framing van het perspectief van Kinder en Sanders (1990). Volgens Van Gorp (2006a) is framing “het proces waarbij een frame enerzijds bij de productie van een nieuwsbericht aangeeft welke elementen uit de waargenomen realiteit te selecteren, uit te sluiten, te benadrukken of aan te vullen, en anderzijds de ontvangers van context en betekenis suggestie voorziet” (p.46). Ten eerste focust deze definitie specifiek op nieuwsberichten. Daarnaast wordt duidelijk dat een frame keuzes over bepaalde aspecten van een waargenomen realiteit aangeeft. Een frame lijkt keuzes dus te sturen in plaats van dat keuzes uiteindelijk leiden tot een frame. Dit suggereert dat frames los staan van de tekst of een situatie. Ook wordt duidelijk dat een frame de ontvanger suggesties geeft over de manier waarop de (sociale) realiteit geïnterpreteerd kan worden.

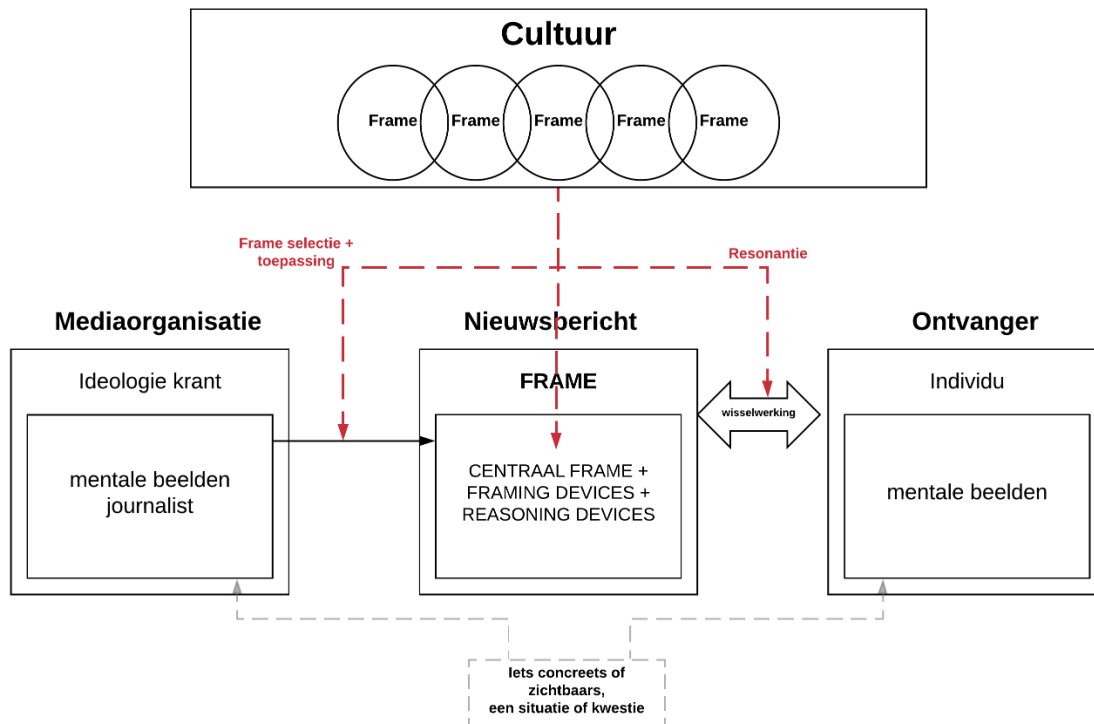
Het belangrijkste onderscheid tussen de ideeën van Van Gorp en Kinder en Sanders is echter dat Van Gorp frames onderscheidt van mentale beelden. Van Gorp (2007a) suggereert, in lijn met Goffman (1974), dat frames cultureel bepaald zijn. Hiermee bedoelt hij dat frames bestaan binnen een cultuur en daarmee buiten de hoofden van een journalist of de ontvanger. Een cultuur refereert naar een georganiseerde bundel van overtuigingen, frames, codes, mythen, stereotypen, waarden, normen en frames, die bestaan in het collectieve geheugen van een groep of samenleving (Zald, 1996). Hiermee zegt Van Gorp (2007b) dat frames niet hetzelfde zijn als de mentale beelden in het hoofd van individuen waar Smelik et al. (1999) en Forrester (2002) over spreken. Wanneer een individu onderdeel is van een bepaalde culturele groep, zullen frames echter wel resoneren met de mentale beelden van een individu (Van Gorp, 2007b). Een individu is op deze manier in staat om de impliciete boodschap van een bepaald frame te begrijpen. Voor journalisten zijn frames instrumenten om deze impliciete boodschap over te kunnen brengen. Volgens Van Gorp (2007b) vindt er bij framing een wisselwerking plaats tussen het tekstuele niveau (frames in nieuwsberichten), het cognitieve level (mentale beelden van het publiek en producers) en frames die beschikbaar zijn in een bepaalde cultuur. Hierin zien we overeenkomsten met het eerder besproken beeldvormingsproces zoals omschreven door Smelik et al. (1999). Het is deze manier van kijken en Van Gorp's definitie van framing die zal worden gehanteerd in dit onderzoek.

3.2.3.3 Het frame: framing en reasoning devices

Het framen van nieuwsberichten heeft dus te maken met selecteren van bepaalde aspecten van een waargenomen realiteit, om ze te benadrukken in een communicerende boodschap (Entman, 1993). De keuzes die door een journalist bewust of onbewust zijn gemaakt tijdens het framingproces zijn terug te vinden in een nieuwsframe. Een frame kent verschillende elementen of functies, die gezamenlijk het zogenoemde framebundel van een frame vormen (Van Gorp & Gourdin, 2014). Een framebundel bestaat uit drie zaken, namelijk het centrale frame, de framing devices en de reasoning devices. Het centrale frame is een vaak cultureel bepaald overkoepelend idee, oftewel “de specifieke waarde, het archetype, de deugd, de norm enz.” die op een abstract niveau iets zegt over een bepaalde kwestie (Van Gorp & Gourdin, 2014). De framing devices zijn tekstuele elementen die dit abstracte denkkader in een tekst vormgeven en waaraan dit centrale frame onder andere herkend kan worden. Voorbeelden van framing devices zijn woordkeuze, metaforen, exemplers, beschrijvingen en argumenten (Van Gorp, 2007a). Als laatste zijn er de reasoning devices die de argumentatiestructuur binnen een frame vormen (Van Gorp, 2007a) en daarnaast ook de verschillende functies van een frame tonen. Zo kan een frame een probleem definiëren, door te bepalen wat een actor of veroorzaker precies doet en welke positieve en negatieve gevolgen dit meebrengt (Entman, 1993). Positieve en negatieve gevolgen worden vaak uitgedrukt in waarden die voor een cultuur belangrijk zijn. Daarnaast kan een frame een oorzaak aanwijzen voor het probleem en een moreel oordeel geven (Entman, 1993). En de laatste functie van een frame is volgens Entman (1993) het opperen van een oplossing en deze rechtvaardigen door het benoemen van mogelijk effecten.

3.2.4 Samenvatting

De literatuur omtrent beeldvorming en framing is visueel samengevat in figuur 2. In dit figuur kan worden afgelezen dat beeldvorming bij individuen, de mentale beelden, onder andere worden beïnvloed door de materiële beeldvorming van nieuwsmedia. De assumptie dat deze materiële beeldvorming objectief is, werd weerlegd door het gegeven dat er binnen het sociaal constructionisme objectieve werkelijkheid bestaat. Nieuwsproducenten of journalisten worden in het produceren van berichten geleid door hun eigen constructie van de werkelijkheid en de ideologie of het lezerspubliek van de mediaorganisatie, in dit onderzoek de krant.



Figuur 2. Samenvatting beeldvorming en framing

Dit gebeurt bewust of onbewust door onder andere gebruik te maken van framing. Een proces waarbij bepaalde elementen worden geselecteerd, om deze te benadrukken binnen een nieuwsbericht. Dit proces is cultuurafhankelijk, de keuzes worden gestuurd door de frames die binnen een bepaalde cultuur bekend zijn. Framing gebeurt teneinde de ontvanger te sturen in zijn of haar betekenisgeving van een situatie. Dit kan gebeuren doordat de culturele frames resoneren met de mentale beelden van de ontvanger. Elk frame kent een eigen framebundel, die is opgebouwd uit een centraal frame, framing devices en reasoning devices. Een materieel beeld kan dus ook worden vergeleken met een frame, een denkkader.

3.3 MINDERBEDEELDEN IN DE MEDIA

Tijdens de zoektocht naar bestaande literatuur omtrent de mediarepresentatie van minderbedeelden, werd al snel duidelijk dat er relatief weinig onderzoek naar is gedaan. Het onderzoek dat is gedaan betreft veelal onderzoek naar de representatie van uitkeringsgerechtigden, armoede of armen in westerse landen in westerse media. Daarnaast is er ook onderzoek dat zich richt op de westerse mediarepresentatie van armen en armoede in derdewereldlanden of armoede wereldwijd (o.a. Vossen et al., 2016; Vossen et al., 2019). Onderzoek naar de mediarepresentatie van armoede in niet-westerse media is er, op het onderzoek van Lo (2020) naar mediadiscours over armoede in Hong Kong na, weinig. Hetzelfde geldt voor onderzoek naar de representatie van minderbedeelden of armen in Nederlandse nieuwsmidia. Enkel het onderzoek van Lepianka (2017) naar de representatie van verschillende subgroepen armen richt zich specifiek op de Nederlandse media.

Lugo-Ocando (2019) geeft in zijn artikel een overzicht van belangrijk onderzoeken omtrent mediarepresentatie en armoede. Hij observeert dat westerse mediarepresentatie zich aan de ene kant voornamelijk focust op manifestaties van armoede en niet op de onderliggende structurele problemen. Armoede wordt als geïsoleerd probleem getoond, waarbij gerelateerde zaken of bepaalde aspecten zoals dakloosheid of werkloosheid vaak afwezig zijn in berichten (Chauhan & Foster, 2013). Daarnaast zijn media volgens Lugo-Ocando geneigd om minderbedeelde als ‘minder’ of ‘anders’ te representeren. McKendrick et al. (2008) stellen bovendien dat in de berichtgeving over armoede wordt gesproken óver de minderbedeelde, maar weinig mét de minderbedeelden. Een centraal begrippenpaar wat daarnaast in veel onderzoek naar armoederepresentatie terugkomt, is deserving en undeserving (Panis et al., 2019).

3.3.1 De schuldvraag: deserving of undeserving

Hierboven werd al geduïd dat deserving en undeserving een centraal begrippenpaar is binnen literatuur omtrent armoede. Met dit begrippenpaar wordt een verschil gemaakt tussen respectievelijk hen “die geen schuld hebben aan hun situatie en dus steun verdienen ... [en hen] die geen steun verdienen omdat ze zelf schuld hebben aan hun situatie” (Panis et al., p.268). Ouderen en zieken worden bijvoorbeeld vaak gezien als deserving en werklozen eerder als undeserving (Lepianka, 2017).

Dit begrippenpaar waarbij het gaat om de schuldvraag, raakt aan theorie over de oorzaak van armoede. De Vlaamse onderzoeker Jan Vranken (in Oosterlynck et al., 2019) ontwikkelde zes verklaringsmodellen van armoede, waarbij hij een onderscheid maakt tussen het microniveau, oftewel het niveau van het individu en zijn of haar keuzes, “het mesoniveau van instituties ... en het macroniveau van maatschappelijke structuren en verandering” (Oosterlynck et al., 2019, p.25). Daarnaast maakt hij een onderscheid in de manier waarop armoede geattribueerd kan worden. Waarbij er sprake kan zijn van een interne oorzaak, ook wel het ‘schuldmodel’, of een externe oorzaak, ook wel het ‘ongevalmodel’. De zes verklaringsmodellen die hierbij ontstaan zijn als volgt:

1. *Het individueel schuldmodel*: de oorzaken van armoede zijn bij het individu zelf te vinden, zoals bijvoorbeeld verslaving. Het individu is zelf verantwoordelijk voor de situatie.
2. *Het individueel ongevalmodel*: de oorzaken van armoede zijn bij het individu zelf te vinden, maar de verantwoordelijkheid ligt extern. Hierbij kan worden gedacht aan arbeidsongeschikt door ziekte.
3. *Het institutioneel schuldmodel*: de oorzaak van armoede is te vinden binnen “de structuur en/of het functioneren van instituties of organisaties, zoals toegankelijkheid van instellingen of onvoldoende socialisatie in groep” (Oosterlynck et al., 2019, p.6).
4. *Het institutioneel ongevalmodel*: de oorzaak van armoede is te vinden buiten instituties en instellingen, waarbij kan worden gedacht aan stereotypering en stigmatisering.
5. *Het maatschappelijk schuldmodel*: de oorzaak van armoede kan worden toegeschreven aan maatschappelijke ordening zoals migratie.
6. *Het maatschappelijk ongevalmodel*: de oorzaak van armoede kan worden toegeschreven aan maatschappelijke veranderingen, zoals bijvoorbeeld een economische crisis.

In veel onderzoek naar de mediarepresentatie in Amerikaanse en Britse media, blijkt dat individuele schuldmodellen vaak domineren (Panis et al., 2019). Dit idee wordt ondersteund door het onderzoek van Chauhan & Foster (2013) dat aantoonde dat in Britse mediarepresentatie van binnenlandse

armoede vaak werd gefocust op de undeserving en het individu, waarbij er vooral aandacht was voor bepaalde groepen als kinderen of ouderen. Terwijl bij de representatie van armoede in het buitenland vaak een focus lag op het tekortschieten van instituties of de maatschappij.

Deze bevindingen kunnen echter niet gegeneraliseerd worden naar alle westerse landen. Larsen en Dejgaard (2013) stellen namelijk dat er verschillen bestaan tussen de manier waarop er in media van liberale welvaartstaten als Amerika en het Verenigd Koninkrijk over armen en bijstandsgerechtigden wordt gepraat en de manier waarop dat in sociaaldemocratische landen als Zweden en Denemarken gebeurt. In de twee laatstgenoemde landen zou armoede op een positievere manier en met meer oog voor het ongevalmodel in beeld worden gebracht. Dit sluit aan bij het idee dat mediarepresentatie vaak wordt gekoppeld aan het politieke of maatschappelijke denken binnen een samenleving (Panis et al., 2019).

Onderzoek naar de Nederlandse mediarepresentatie van minderbedeelden en de daarin vaak besproken schuldvraag ontbreekt, op het artikel van Lepianka (2017) na. Lepianka onderzocht de manieren waarop verschillende subgroepen armen, ook wel ouderen, immigranten en (niet-)werkenden, in kranten werden geframed en wat dit betekende voor de theorie omtrent deservingness. De uitkomsten van haar onderzoek suggereren dat er in de media verschillend wordt gesproken over deze groepen. Het duidt op het gebruik van verschillende criteria voor verschillende groepen armen omtrent de deservingness van de situatie waar ze in zitten en daarmee ook de aanspraak die ze doen op het sociale vangnet van de Nederlandse staat.

3.3.2 Framing van minderbedeelden

Hieronder zal een overzicht worden gegeven van in literatuur gevonden frames. Binnen deze frames zijn de dichotomieën deserving-undeserving, schuld-ongeval, maatschappelijk-individu vaak terug te vinden. Het idee van dit overzicht is het bieden van handvatten voor de frameanalyse. Er wordt geen codeerschema van gemaakt, maar de onderzoeker kan hier inzichten uit opdoen voor het steeds abstracter maken van de frames tijdens de frameanalyse. Het overzicht zal eindigen met de frames die door Lepianka (2017) werden gevonden in Nederlandse kranten, oftewel in een soortgelijk sociaal en culturele context als dit onderzoek.

Thematische en episodische frames

Veel besproken typen frames in armoederepresentatie zijn die van Iyengar (1990), die een onderscheid maakte tussen twee soorten frames: het thematische en episodische frame. Bij het thematische frame wordt armoede besproken als een sociaal fenomeen of collectieve ervaring, waarbij er gebruik wordt gemaakt van abstracte termen, statistieken, feitelijke informatie of het falen of slagen van beleid. Binnen het episodische frame wordt armoede echter geïndividualiseerd en gepresenteerd als een persoonlijke of familiale ervaring (Iyengar, 1990). In deze typen frames is een onderscheid tussen het individuele model en het maatschappelijke of institutionele verklaringsmodellen van Vranken (in Oosterlynck et al., 2019) terug te vinden. Het episodische frame lijkt dominant te zijn in de mediarepresentatie van minderbedeelden. In het onderzoek van Lepianka (2015) naar de framing van armoede in Poolse nieuwsmedia bleek het thematische frame helemaal afwezig. Deze ontdekking is in lijn met de bevindingen van Lugo-Ocando (2019) dat mediarepresentatie van armoede geen aandacht besteedt aan onderliggende structurele problemen.

Framen van schuld

Het schuld-ongeval model (Vranken in Oosterlynck, 2019) vinden we terug in de twee frames die Entman (in Lepianka, 2017) onderscheidt. Het *suffering frame* met overeenkomsten met het ongevalmodel, focust op het lijden van de arme(n). Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld discriminatie of een zwakke gezondheid. En het *threat frame* dat overeenkomsten heeft met het schuldmodel, waarin de bedreiging die de armen voor niet-armen vormt wordt benadrukt.

'Othering' in nieuwsberichten

Een ander fenomeen dat terug te vinden is binnen nieuwsframes van minderbedeelden is *othering* (Lugo-Ocando, 2019). Othering gaat over het toewijzen van karaktereigenschappen of labels aan een groep, zoals bijvoorbeeld luiheid, waardoor de groep of groepsleden tot ondergeschikte sociale categorie worden gemaakt (Lugo-Ocando, 2019). Chauhan en Foster (2013) onderscheiden 3 manieren van othering in Britse nieuwsmedia. Ten eerste othering door middel van afwezigheid, waarbij er nooit aandacht is voor het volledige verhaal achter armoede. Enkel bepaalde aspecten worden genoemd, zowel bij binnenlandse armoede als armoede in andere landen. Ten tweede onderscheiden ze othering door middel van verschillen, waarbij een groep of individu als anders wordt getypeerd door het toekennen van bepaalde eigenschappen. Dit komt overeen met de manier waarop Lugo-Ocando (2019) het fenomeen othering beschrijft. Deze manier van othering vonden ze voornamelijk terug in berichten die over armoede in het buitenland rapporteerde. Als laatste onderscheiden ze othering als gevaar, waarbij othering wordt gelinkt aan bijvoorbeeld criminaliteit of terrorisme. Net als bij het *threat frame* van Entman worden minderbeelden dan als gevaar gezien voor de niet-minderbedeelden.

Framing van minderbedeelden in Nederlandse nieuwsmedia

Als basis voor haar onderzoek naar de mediarepresentatie van armen in Nederlandse kranten, beschrijft Lepianka (2017) de vier episodische frames beschreven door de Amerikaanse onderzoeker Kendall (2005). Het eerste frame is het *sympathetic frame*. Een frame wat volgens Kendall (2005) vaak wordt gebruikt voor de representatie van het lot van kwetsbare groepen en hun strijd met het alledaagse bestaan, waarbij een individu vaak als voorbeeld dient voor de grotere groep. Het individu krijgt niet de schuld, waardoor het frame compassie of sympathie moet oproepen bij de ontvanger. Het tweede frame, het *negative-image frame* suggereert daarentegen een relatie tussen het gedrag van het individu en armoede, waardoor het een meer stigmatiserend effect heeft. Bij het derde frame, het *exceptionalism frame* draait het om mensen die geslaagd zijn om armoede of het dakloze bestaan op eigen kracht te overwinnen. In dit frame dient het individu als inspirerend voorbeeld, maar het frame suggereert tegelijkertijd dat anderen ook in staat moeten kunnen zijn om hetzelfde te doen. Het laatste frame, het *charitable frame* beschrijft het ellendige bestaan van de armen en moedigt de maatschappij aan om liefdadigheid te tonen jegens de groep. In totaal identificeert Lepianka (2017) vervolgens zelf acht frames:

Het *poverty myth frame* waarbij armoede wordt afgeschilderd als iets uit het verleden. Het is verdwenen door de invoering van het Nederlandse staatspensioen. Armoede komt voor bij een enkele oudere, maar dat komt door persoonlijke omstandigheden. Ouderen worden gepresenteerd als een sociale categorie en als winnaars. De berichten worden onderbouwd of geïnspireerd door officiële rapporten.

Het *concern frame* wordt ook gebruikt in berichtgeving over ouderen. Dit frame richt zich echter meer op de uitzonderingen, mensen die om persoonlijke redenen niet kunnen genieten van een volledig staatspensioen. Armoede is een probleem dat niet enkel door het individu, maar ook niet enkel door de staat opgelost kan worden. Mensen worden afgeschilderd als slachtoffer of niet-claimers, in allebei de gevallen zijn ze passief.

In het *culture of poverty frame* wordt armoede gepresenteerd als een kenmerk van een beschreven immigrantenpopulatie of de vervallen buurten waarin ze wonen. Armoede zelf is niet het probleem, maar de cultuur en buurten waar ze in wonen wel. Een specifieke oorzaak is hierdoor moeilijk te benoemen. Een oplossing is er echter wel: namelijk het ontsnappen aan het sociale milieu of de bepaalde buurten. Er worden thematische framings-elementen genoemd, maar beleidsmakers worden vaak afgeschilderd als machteloos. De karakters van de slechterik of de held worden daarnaast gebruikt om armen te representeren.

Het *discrimination frame* focust op de representatie van de verslechterende positie van bepaalde individuen of immigrantengroepen die een vorm van ongerechtigheid ondergaan. Een duidelijke diagnose van armoede ontbreekt, maar de verslechterde positie wordt toegewezen aan de negatieve beelden die bestaan over deze individuen of groepen. Er wordt verder geen oplossing gegeven. De ongelijkheid wordt geïllustreerd met cijfers en statistieken. Door de situatie als dramatisch en zorgwekkend te illustreren gaat er een publieke bezorgdheid vanuit.

Het *welfare-drain* frame focust op de zwakheden van het Nederlandse sociale zekerheidssysteem. Mensen maken misbruik van het systeem of maken er gebruik van zonder zelf via bijvoorbeeld belastingen ooit iets te hebben bijgedragen. De immigrant of minderheden zijn actieve actoren die het welzijn van de samenleving aantasten door hun misbruik van het systeem. Hoewel het niet wordt onderbouwd door cijfers, wordt er gesuggereerd dat de hoeveelheid misbruik substantieel groot is.

Het *back-to-work frame* ziet armoede als een neveneffect van werkloosheid of beleid dat afhankelijkheid van sociale zekerheid aanmoedigt. De oorzaak is een combinatie van individuele en maatschappelijke elementen. Werk wordt gezien als de beste manier om te ontkomen aan armoede, maar ook als een morele obligatie. Armen zijn passieve actoren en worden afgeschilderd als een groep mensen die gevaar loopt om te afhankelijk te worden van de staat of als slachtoffers van beleid. Typisch is de onpersoonlijke, generieke representatie van de armen als een sociale categorie.

Het *injustice frame* focust op de ongerechtigheid voor de werkende armen. Armoede wordt veroorzaakt door een crisis en schuld voor deze ongerechtigheid ligt bij de slechte arbeidsmarkt overeenkomsten. Het toont de ontwikkeling van de Nederlandse staat als van een verzorgingsstaat naar een bureaucratisch monster. De armen worden gezien als slachtoffers, maar zijn niet passief of zonder inbreng. Statistische data zijn verweven in persoonlijke verhalen.

Het *resilience frame* focust op de sterke punten van de achtergestelde. Achtergesteld zijn wordt gepresenteerd als een onfortuinlijk gevolg van opeengestapelde tegenslagen. De minderbedeelden worden gerepresenteerd als vechtersbazen, die doorvechten en weer opstaan. Persoonlijke moeite, creativiteit en doorzettingsvermogen vormen een oplossing voor het armoedeprobleem. Het gaat

echter wel over individuele verhalen, het betreft dan ook een episodisch frame waarin structurele aspecten ontbreken.

Net als in haar onderzoek naar de mediarepresentatie van minderbedeelden in Polen, vindt Lepianka in haar vergelijkbare onderzoek in Nederlandse nieuwsmedia gelijksoortige frames als die van Kendall (2005) en Entman (in Lepianka, 2017). Haar *concern frame*, *discrimination frame* en *injustice frame* overlappen met het *sympathetic frame* van Kendall en het *suffering frame* van Entman. Daarnaast kennen haar *culture of poverty frame* en *the welfare drain frame* overeenkomsten met het *negative-image frame* (Kendall, 2005) en het *threat frame* (Entman in Lepianka, 2017). En haar *resilience frame* komt veelal overeen met het *exceptionalism frame* van Kendall. Het onderzoek van Lepianka (2017) duidt er dus enerzijds op dat er binnen de Westerse media wellicht toch universele beelden of ideeën bestaan die worden gebruikt om armoede of armen te representeren. Anderzijds suggereert het onderzoek van Lepianka (2017) dat frames ook cultuurspecifiek zijn. Zo stelt zij dat het *charitable frame* van Kendall (2005) nergens in Nederlandse kranten voorkwam en dat het *poverty myth frame* juist Nederland-specifiek was.

3.4 CONCLUSIE DEELVRAAG

Nadat in 3.2 een wetenschappelijke basis is gegeven voor de concepten beeldvorming en framing, is in 3.3 ingegaan op belangrijke inzichten uit de wetenschappelijke literatuur over de mediarepresentatie van minderbedeelden. Dit alles om antwoord te kunnen geven op deelvraag 1: *Wat zijn belangrijke inzichten in actuele wetenschappelijke literatuur omtrent de representatie van minderbedeelden in de media?* De belangrijkste inzichten uit de literatuur kunnen worden onderverdeeld in vier lijnen: de schuldvraag, isolatie, othering en Nederlandse frames.

1. De schuldvraag

Het grootste of belangrijkste onderwerp in mediarepresentatie van minderbedeelden lijkt de schuldvraag. Het centrale begrippenpaar *deserving* en *undeserving* gaat hierop in. Daarbij wordt gekeken of iemand sociale zekerheid wel of niet verdient afhankelijk van het idee of de minderbedeelde wel of geen verantwoordelijkheid of schuld draagt voor de situatie. Van Vranken (in Sijbom, 2010) maakt hierin onderscheid tussen het ongevalmodel en het schuldmodel, wat binnen frames terug te vinden is in de *suffering* en *threat* frames van Entman (in Lepianka, 2017).

2. Isolatie: een eenzijdig beeld

De situaties waar minderbedeelden zich in bevinden of de oorzaken van armoede worden vaak geïsoleerd. Er is aandacht voor één situatie of manifestatie van een probleem, terwijl de onderliggende structurele problemen vaak uit beeld blijven. Binnen de gebruikte frames in nieuwsmedia zien we dit terug in het feit dat de episodische frames van Iyengar (1990) toch vaak lijken te overheersen. In lijn daarmee lijken de individuele modellen vaak te domineren, zowel in Angelsaksische media waar de focus ligt op het schuldmodel als in Scandinavische media waarin het ongevalmodel ook vaak aan bod komt. Daarnaast zien we dit terug in *othering* door afwezigheid (Chauhan & Foster, 2013), waarbij zowel bij de representatie van minderbedeelden in binnen- en buitenland enkel bepaalde aspecten worden besproken.

3. Othering

In nieuwsberichten over minderbedeelden of armen is sprake van othering. Oftewel het representeren van deze mensen als anders of minder dan de ontvanger van het bericht of 'standaard' binnen de samenleving. Mensen worden 'anders' door armoede of de situatie van de minderbedeelden te linken aan gevaar, een gevaar voor de samenleving. Ook dit zien we terug in het *threat frame* van Entman (in Lepianka, 2017). Voor het 'otheren' van minderbedeelden uit het binnen- en buitenland wordt daarnaast gebruik gemaakt van het toekennen van bepaalde kenmerken of eigenschappen, zoals luiheid. Waardoor ook weer af wordt geweken van 'de standaard'.

4. Nederlandse frames

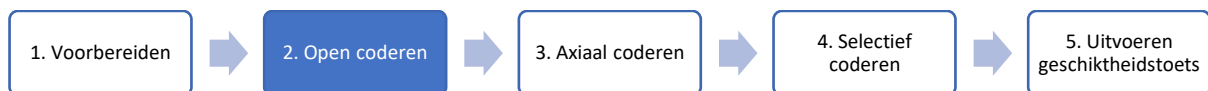
Binnen de frames in westerse media lijken een aantal universele beelden te bestaan naast cultuurspecifieke frames (Lepianka, 2017). In de frames in Nederlandse nieuwsmedia viel op dat er eigenlijk niet een eenduidig beeld gebruikt lijkt te worden om minderbedeelden te representeren. Wat betreft de oorzaak komen zowel episodische frames aan bod zoals het *resilience frame* van Lepianka (2017), waarin de focus ligt op het individu en waarbij de minderbedeelde zelf als actieve actor in beeld komt. Daarnaast zijn er ook thematische frames zoals het *poverty myth frame*, waarin armen eerder als sociale groep worden gecategoriseerd, statistieken worden aangehaald en de armen zelf niet aan het woord komen en dus passief zijn. Wat betreft de schuldvraag lijkt het schuldmodel wel te overheersen, echter gaat het hierbij over het individueel, institutioneel en maatschappelijk schuldmodel. Wanneer het ongevalmodel wordt aangehaald lijkt het wel vaak over het individu te gaan. Het individu is dan slachtoffer of held.

De hierboven besproken inzichten zijn gebruikt als naslagwerk tijdens het axiaal coderen, zoals beschreven in de methode (2.3.2.1). Daarnaast zijn ze gebruikt binnen de verificatiestrategie theorieontwikkeling, namelijk voor de vergelijking en ontwikkeling van de bestaande wetenschappelijke inzichten (2.4.1).

4. Vóór corona: Meer dan één verhaal

In dit hoofdstuk worden de bevindingen van de uitgevoerde frameanalyse op berichten in *de Volkskrant* voorafgaand aan corona gepresenteerd. Per deelhoofdstuk wordt stil gestaan bij bevindingen uit de verschillende codeerrondes, waarbij wordt toegewerkt naar het beantwoorden van deelvraag 2. Het hoofdstuk sluit af door de frames en manier van framing vóór corona te koppelen aan belangrijke inzichten uit de literatuurstudie.

4.1 EEN EERSTE OVERZICHT



Framing devices

Vanwege het grote aantal gevonden framing devices is ervoor gekozen om een samenvattend overzicht op te nemen als bijlage (zie bijlage 1). De gevonden framing devices zijn in stap 4 van het analyseproces gebruikt voor het invullen van de framing-matrix.

Reasoning devices:

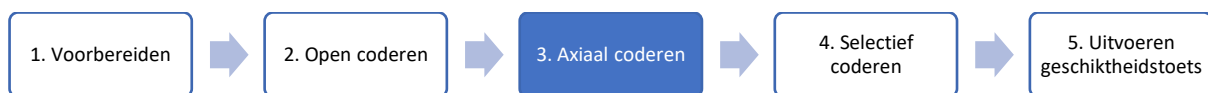
Binnen de krantenartikelen zijn verschillende latente argumentatiestructuren te onderscheiden. Deze argumentatiestructuren definiëren een probleem, identificeren oorzaken, suggereren oplossingen en/of geven een moreel oordeel (Entman, 1993). De gevonden redeneerlijnen zijn:

1. Schulden zijn intrinsiek verbonden met wie iemand is. In de schulden raken is een individueel probleem en wordt veroorzaakt door nalatigheid aan de kant van de schuldenaar.
2. De manier waarop het Nederlandse schuldsysteem is ingericht is complex en ingewikkeld. Dit ontmoedigt schuldenaren om hun problemen op te lossen. De oplossing is het veranderen van het systeem en het actief aanmoedigen van schuldenaren om hulp te zoeken.
3. Door de manier waarop sociale voorzieningen in Nederland geregeld zijn, wordt het systeem slachtoffer van zichzelf. Het gevolg is dat frauderende uitkeringsgerechtigden, vaak migranten, weggelaten met moreel fout gedrag.
4. De schoolprestaties van kinderen uit achterstandswijken worden belemmerd door hun thuissituatie. Hierdoor wordt kansongelijkheid in stand gehouden. Een oplossing is het aanbieden van een plek om te studeren en het geven van levenslessen. Want afkomst hoeft niet bepalend te zijn voor het verloop van het leven.
5. Jongeren uit minder welvarende, migranten-gezinnen worden door armoede slachtoffer van overgewicht.
6. Inkomensongelijkheid in Nederland is groot, doordat voor sommigen hun koopkracht heel erg achterblijft. Over de oplossingen zijn de meningen verdeeld.
7. Armoede is iets waar je uit kan ontsnappen. Het is duidelijk dat wereldwijde armoede is gedaald, de vraag is echter met welke aantallen. Dit is afhankelijk van hoe armoede wordt gemeten en van het wereldbeeld of systeem dat iemand aanhangt.
8. Hulpbehoevenden zijn slachtoffer van nieuwe bezuinigingen als gevolg van de overgang naar de participatiesamenleving. Een kortetermijnoplossing is het opkomen voor de hulpbehoevenden,

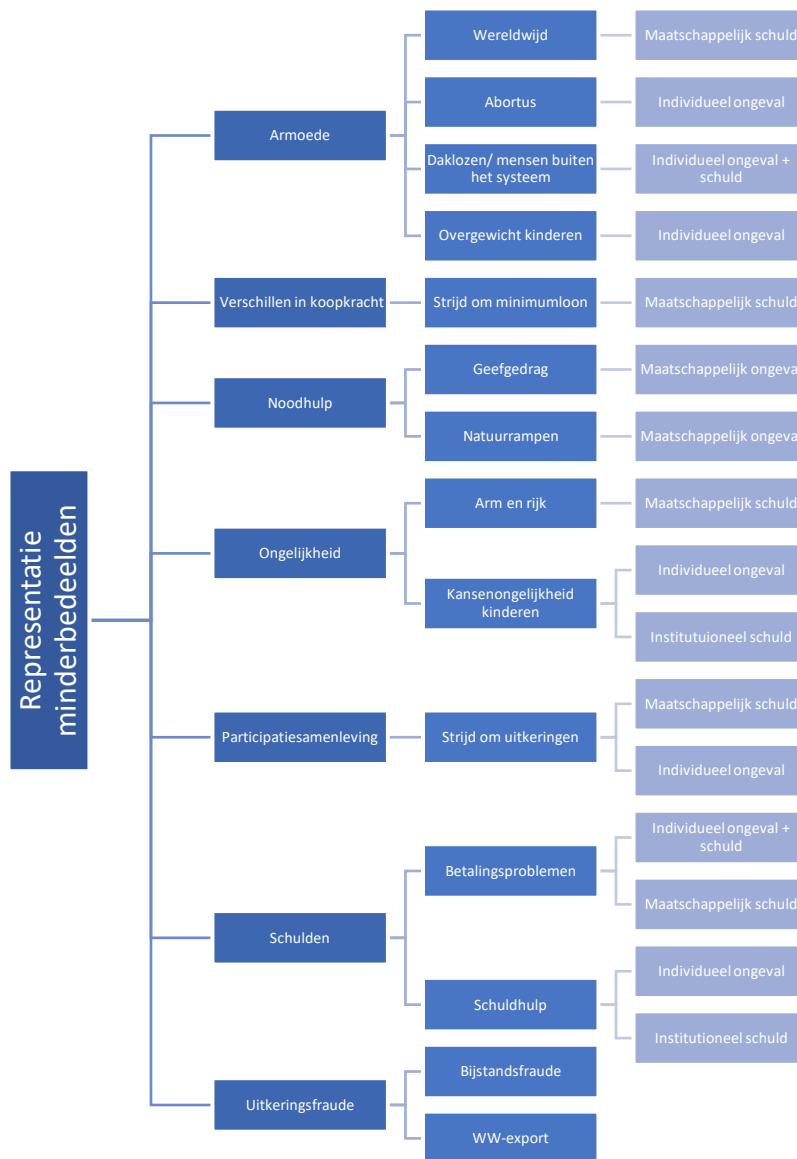
door gerechtelijk te bewijzen dat ze gelijk hebben. Op de lange termijn vraagt het om een verandering van het systeem.

9. Inwoners van arme landen zijn niet alleen slachtoffer van een natuurramp, maar ook van de gevolgen van de natuurramp. Het zorgt voor een nog uitzichtlozere situatie, aangezien het kleine beetje dat mensen hadden is weggevaagd. Reddingswerkers en hulporganisaties zijn dé helden van deze slachtoffers.
10. Slachtoffers van natuurrampen worden door noodhulp donateurs gezien als ‘grotere slachtoffers’ dan slachtoffers van door mensen gestarte conflicten. De oorzaak van een ramp is dus van invloed op de hoeveelheid hulp die wordt gegeven.
11. Mensen in armoede hebben geen geld voor anticonceptie, laat staan geld om voor een extra kind te zorgen. Abortus is de enige uitweg, omdat gezinnen het zonder hulp anders niet redden.
12. Arbeidsmigranten in Nederland maken misbruik van de sociale voorzieningen. Nederland dreigt door nieuw sociaal EU-beleid een nog groter slachtoffer te worden van misbruik. Met als gevolg dat Nederlanders zullen lijden onder het gedrag van fraudeurs.
13. Het aantal mensen met betalingsachterstanden en schulden neemt toe. Dit komt voort uit het achterblijven van koopkracht en eigen consumptiekeuzes.
14. Ongelijkheid wordt groter in Nederland. Rijken worden niet meer geraakt door economische crises en hebben voordeel bij het berekenen van inflatie en koopkracht. De oplossing is politiek handelen, al moet het probleem eerst zichtbaar worden gemaakt voor de politiek.
15. Daklozen staan buiten het systeem, maar krijgen er door de inzet van artsen meer rechten bij.
16. Stadsnomaden zijn anders. De gemeente ziet ze als een probleem en probeert ze onder het mom van ‘ze hebben zorg nodig’ van hun plek te krijgen. Stadsnomaden weten dat ze anders zijn en dat vinden ze oké. Op hun plek buiten het systeem voelen ze zich echter normaal, vandaar dat ze niet mee willen werken met de gemeente.

4.2 WIE IS DE SCHULDIGE?

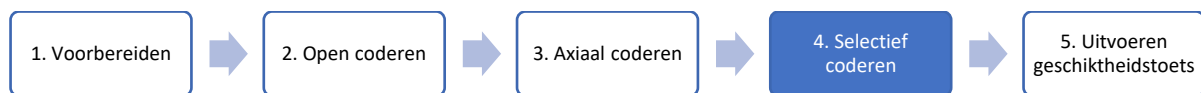


De volgende stap van de analyse betrof het axiaal coderen. Binnen de geïdentificeerde framing en reasoning devices is gezocht naar patronen. Vanuit het idee dat binnen nieuwsberichten over minderbedeelden vaak een eenzijdig beeld van minderbedeelden en bijkomstige thema's wordt gegeven (zie 3.4 'isolatie'), is binnen de krantenberichten eerst gezocht op overkoepelende thema's en sub-thema's. Vervolgens is binnen deze gevonden thema's gekeken naar redeneerlijnen over de schuldvraag, waarbij het model van Vranken (in Sijbom, 2010) als richtlijn is gebruikt. Hiervoor is gebruik gemaakt van de reasoning devices. De thema's en redeneerlijnen zijn vervolgens om een as geplaatst, zoals zichtbaar is in figuur 3.



Figuur 3. Overzicht van terugkerende patronen in krantenberichten vóór corona gegroepeerd om een as

4.3 VAN PROFITEUR TOT PARADIJSVOGEL



Vanuit de open en axiale codeerrondes is bij het selectief coderen toegewerkt naar concrete frames. Om tot deze frames te komen zijn de framing devices en reasoning devices aan de hand van de ontdekte patronen (axiaal coderen) in de frame matrix geplaatst (bijlage 3). Waarna een bijpassende naam is bedacht voor het frame. Deze stappen zijn gevolgd teneinde antwoord te geven op deelvraag 2: *Welke frames over minderbedeelden zijn terug te vinden in de berichtgeving van de Volkskrant voorafgaand aan de coronacrisis?*

De gevonden frames zijn het zware last frame, het onvruchtbare grond frame, het profiteur frame, het afhankelijke frame, het wereldbeeld frame, het dystopie frame, het verdeling van de koek frame, het uitzichtloos frame, het paradijsvogels frame. Alle frames zullen hieronder worden toegelicht.

Het 'zware last' frame

Schuldenproblematiek is complex en voor de schuldenaar als een zware last. De drempel om hulp te vragen is hoog. Overheidsinstanties moeten helpen om deze drempel te verlagen.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Schuldenproblematiek is complex. Vanwege de complexiteit van het Nederlandse systeem, is het voor de schuldenaar moeilijk hier zelf uit te komen. De drempel om hulp te vragen is hoog, want schulden zijn iets om je voor te schamen. Schuldenaren negeren het probleem of mensen overzien het probleem niet.
<i>Oorzaak:</i>	In de schulden raken is een individueel probleem en wordt veroorzaakt door een individueel ongeval of nalatigheid van het individu zelf. De oorzaak van het probleem ligt echter ook gedeeltelijk bij het systeem. Vanwege de complexiteit en werking van het systeem is het lastig om aan schuldenproblematiek te ontkomen en worden problemen snel erger.
<i>Moreel oordeel:</i>	Ondanks dat schuldenaren uiteindelijk zelf verantwoordelijk zijn voor het oplossen van hun schuldproblematiek, is het vanwege de aard van de problemen en de complexiteit van het systeem goed om hen hulp aan te bieden.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing die wordt gesuggereerd is het actief en op tijd handelen van de gemeente. De gemeente is hiertoe niet verplicht en wordt daardoor afgebeeld als held in het verhaal. Schuldenproblematiek kan in vele gevallen vroeg worden opgelost of worden voorkomen door wanbetalers te benaderen. Dit voorkomt dat de schuldenaar in het web van incassobureaus terecht komt en de schuldenproblematiek snel erger wordt.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Schulden zijn intrinsiek verbonden met wie iemand is: ' <i>schuldenaar</i> '. Sommige mensen en bepaalde groepen lopen een groter risico om in de problemen te raken: ' <i>werkende armen, statushouders en notoire zorgmijders</i> '. Schuldenaren doen iets fout, ze moeten namelijk worden opgespoord en gedagvaard. Ondanks dat blijven schuldenaren ook maar mensen en vallen ze ten prooi aan het complexe systeem. Schuldenaren kampen met psychische en lichamelijke klachten, omdat schulden iets zijn waar men zich voor moet schamen.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: Experts als schuldenbeleidsadviseurs, wethouders, hoogleraren en sociale raadvrouw worden aan het woord gelaten. - Kwantificatie: Wordt gebruikt om de groepsgrootte of het aantal mensen met een passieve houding aan te geven. - Metafoor: de complexiteit van schuldenproblematiek (o.a. 'Het ene gat dicht met het anderen') en de complexiteit van het systeem wordt benadrukt met metaforen: o.a. de weg kwijt kunnen raken in.

Het onvruchtbare grond frame

Kinderen uit achterstandswijken hebben door de plek waar ze opgroeien ongelijke kansen: ze groeien op in onvruchtbare grond.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Kinderen uit achterstandswijken zijn slachtoffer van de wijk en plek waar ze opgroeien. Ze hebben ongelijke kansen op de arbeidsmarkt en een grotere kans om door verkeerde keuzes in de criminaliteit te belanden
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van armoede van armoede wordt niet gegeven, maar het blijkt inherent aan het wonen in bepaalde wijken. De oorzaak van het probleem ligt in de thuissituatie van de kinderen, waar ze geen fysieke plek hebben om te studeren. Daarnaast lijden ze onder de problemen en verwachtingen van hun ouders.
<i>Moreel oordeel:</i>	Kinderen uit kwetsbare wijken zijn slachtoffer van de situatie waarin ze geboren worden, maar afkomst hoeft niet bepalend te zijn voor het verloop van hun leven.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing is de kinderen een fysieke plek bieden waar ze hun schoolwerk kunnen doen en hulp kunnen krijgen, zodat ze de patronen in hun wijk kunnen doorbreken. Daarnaast is aandacht voor het kind net zo belangrijk. Hulp en aandacht moet komen van mensen met wie de kinderen zich identificeren, zoals rolmodellen uit de wijk zelf.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Kinderen uit achterstandswijken hebben vaak een migratieachtergrond. Ze groeien op in een groot gezin in een kleine woning. De wijken staan bekend om criminaliteit. De exemplar toont het succesverhaal: dat afkomst inderdaad succes niet hoeft te bepalen.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none">- Kwantificatie: Cijfers of hoeveelheden laten zien dat de oplossing loont.- Setting: De achterstandswijk wordt omschreven aan de hand van de type woningen en de mensen die er wonen.- Contrast: de situatie van kinderen in achterstandswijken wordt vergeleken met de situatie van kinderen uit andere wijken.

Een dystopie

De participatiesamenleving lijkt het tegenovergestelde te zijn van de utopie die het zou moeten zijn. Zij voor wie de overheid beloofd te zorgen, zijn de dupe van het nieuwe systeem.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	De participatiesamenleving heeft een systeem voortgebracht waarin niet de zorg voor hulpbehoevenden, maar het beschikbare en steeds kleiner wordende budget leidend is. Minderbedeelden worden hierdoor de dupe van het systeem.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van het probleem ligt in beleidsveranderingen en de overgang naar de participatiesamenleving, wat een monster blijkt voor de hulpbehoevenden.

<i>Moreel oordeel:</i>	De overheid wordt veroordeeld, omdat ze hulpbehoevenden om de tuin leidt. Het beleid wat ze voor ogen heeft, is in werkelijkheid een ramp voor hen die hulp behoeven.
<i>Oplossing:</i>	De lange termijn oplossing is het aanpassen van het beleid. Op de korte termijn is de oplossing voor de hulpbehoevenden om te vechten voor waar ze recht op hebben. De mensen die ze hierbij helpen zijn de held van het verhaal.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	De minderbedeelden, mensen die recht hebben op een uitkering, zijn slachtoffer van het systeem. De minderbedeelden zijn actief, omdat ze met hulp van 'een held' opkomen voor waar ze recht op hebben. De groep minderbedeelden is ook slachtoffer van de framing van de overheid, die stelt dat minderbedeelden meer kregen dan waar ze recht op hadden. De exemplar is representatief voor de hele groep die slachtoffer is geworden.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actor: De persoon die opkomt voor de hulpbehoevenden is dé held, omdat het voor de hulpbehoevenden gratis is. Een expert van het systeem, zowel juridisch als vanuit persoonlijke ervaring. - Handeling: Duiden dat het systeem verrot is. - Beroep doen op: Er wordt geprobeerd bewondering of empathie op te roepen voor bepaalde actoren. - Metafoor: Natuurmetaforen worden gebruikt om aan te geven dat het systeem complex is. Oorlogsmetaforen of lichaamsmetaforen worden gebruikt om de grote groep minderbedeelden te omschrijven.

Het profiteur frame

Migrantengroepen misbruiken Nederlandse sociale voorzieningen. Zonder politiek handelen wordt de 'gewone Nederlander' hier de dupe van.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Migrantengroepen misbruiken Nederlandse sociale voorzieningen. Zonder politiek handelen wordt de 'gewone Nederlander' hier de dupe van.
<i>Oorzaak:</i>	Er vindt nog steeds uitkeringsfraude plaats in Nederland, met name door migrantengroepen die profiteren van de welvarendheid van Nederland. Het probleem is dat het Nederlandse systeem fraudeurs er niet uitpikt en fraudeurs niet voldoende worden gestraft. De fraudeprikkel blijft hierdoor bestaan.
<i>Moreel oordeel:</i>	Het is onrechtvaardig dat Nederlanders met hun liefdadige houding lijden onder moreel verkeerd gedrag van buitenlanders.
<i>Oplossing:</i>	Politiek handelen moet zorgen dat systemen die uitkeringsfraude nu nog mogelijk maken, worden aangepast.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Uitkeringsgerechtigden die frauderen, zijn voornamelijk mensen uit bepaalde migrantengroepen. Over minderbedeelden wordt gesproken in aantallen, dus als onderdeel van een groep. De minderbedeelden zijn actief, omdat ze actief profiteren van het Nederlandse systeem.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: Gemeenten en de overheid worden omschreven aan de hand van handelingen en komen zelf ook aan het woord.

- Contrast: Om te laten zien dat mensen die uitkeringsfraude plegen hier nog steeds mee weg komen.
- Kwantificatie + statistiek: Wordt gebruikt om het probleem in getallen en bedragen te omschrijven.
- Metaforen: Wordt gebruikt om de strijd te beschrijven tussen de politiek/het systeem en de fraudeurs. En de grootte van de groep fraudeurs te benadrukken.

Het paradijsvogels frame

Mensen die buiten het systeem staan, zijn anders: het zijn paradijsvogels met een afwijkende levensstijl. Deze levensstijl wordt bedreigd door 'mensen in het systeem', die de levensstijl als gevaar zien.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Het probleem is dat de minderbedeelden anders zijn en anders leven. Dit wordt getolereerd totdat het systeem er 'last van ondervindt'. Een probleem omdat andere Nederlanders zich niet op hun gemak voelen bij deze mensen of omdat ze het systeem beperken.
<i>Oorzaak:</i>	Paradijsvogels kiezen bewust voor deze levensstijl, maar vaak wel vanwege negatieve gebeurtenissen in hun leven. Gebeurtenissen die maken dat ze niet meer onderdeel willen zijn van het 'normale systeem'. Dat ze geen onderdeel zijn van 'het systeem', maakt ze een bedreiging voor mensen in het systeem.
<i>Moreel oordeel:</i>	Een andere levensstijl is oké, zolang ze anderen maar niet tot last zijn.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing voor het probleem is om de mensen weer binnen het systeem te plaatsen. Dit zou zowel het systeem, de mensen binnen het systeem en de paradijsvogels ten goede komen. De paradijsvogels zijn het echter niet altijd eens met deze oplossing.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Minderbedeelden zijn mensen zoals stadsnomaden, die letterlijk buiten het systeem leven in bijvoorbeeld een caravan. De minderbedeelde leeft een vrij armoedig bestaan. De minderbedeelde staat aan de rand van de maatschappij, is daardoor anders ' <i>paradijsvogels en vrijbuiters</i> ' en wordt daardoor van minder waarde geschat. Sommige minderbedeelden kampen met problemen of zijn verslaafd aan drugs. Ondanks dat willen de minderbedeelde hetzelfde als iedereen: rustig leven op een plek waar je er bij hoort.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actor: Een centrale actor in het frame zijn gemeenten, die handelen om mensen in het systeem 'te beschermen' tegen de paradijsvogels. - Contrast: Contrast wordt gebruikt om te laten zien dat wat als normaal wordt beschouwd binnen het systeem, tegenovergesteld is van wat normaal wordt beschouwd buiten het systeem. - Setting: Het kamp van caravans wordt omschreven aan de hand van de kleur van de caravans en de omgeving die erop duidt dat het geen 'normale' woonplek is.

Het uitzichtloos frame

Maatschappelijke ongevallen maken minderbedeelden in arme landen tot nog grotere slachtoffers. Ze zijn afhankelijk van noodhulp om te ontkomen aan de anders uitzichtloze situatie.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Het probleem is dat minderbedeelden in armere landen slachtoffer worden van een maatschappelijk ongeval en de nasleep daarvan. Ze komen in uitzichtloze en soms zelfs mensonterende omstandigheden terecht.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van de huidige problemen is een maatschappelijk ongeval. Een externe gebeurtenis waar mensen massaal slachtoffer van worden.
<i>Moreel oordeel:</i>	Reddingswerkers zijn de helden van de minderbedeelden. Ze doen nobel werk en laten zich niet afschrikken door de heftige omstandigheden. Nederlanders zijn vanuit een wederkerigheidsprincipe verplicht om slachtoffers van deze conflicten te helpen.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing voor de huidige problemen is noodhulp aanbieden op de plek van de ramp: medische hulp, voedsel, reddingswerk en hulp bij de opbouw. Om deze hulp aan te kunnen bieden is er geld nodig. De donateurs van noodfondsen (inwoners van rijke landen) moeten geïnformeerd worden over de rampen en de impact met eigen ogen zien, zodat ze ruimhartig geven.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Inwoners van arme landen zijn slachtoffers. De kleurrijke uitleg van wat ze hebben meegemaakt en de plek waar ze nu verblijven, maakt duidelijk dat ze zich bevinden in erbarmelijke omstandigheden. Ze bevinden zich nu <i>'liggend op de grond...'</i> of moeten <i>'prostituëren om te kunnen overleven'</i> . Ze zijn passief, want om hun leven weer op te kunnen bouwen hebben ze hulp nodig van anderen.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none">- Actor: Hulporganisatie en reddingswerkers en artsen worden omschreven aan de hand van de organisatie waar ze voor werken en de handelingen die ze uitvoeren om de minderbedeelden te helpen- Statistieken: worden gebruikt om de afname van wereldwijde armoede te omschrijven.- Historisch voorbeeld: Als wederkerigheid principes worden benadrukt door historische voorbeelden.- Setting: Het gebied dat is getroffen door een maatschappelijk ongeval wordt omschreven. Bijvoorbeeld aan de hand van de manier waarop mensen gered moeten worden, namelijk over water. Ook de plek waar mensen na de ramp worden opgevangen wordt kleurrijk omschreven.

Wereldbeeld frame

Armoede is een wereldwijd fenomeen en iets wat uiteindelijk kan verdwijnen. De snelheid waarmee dat gebeurt en de oplossing is afhankelijk van je kijk op de wereld.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Armoede is een wereldwijd fenomeen en iets dat moet worden uitgebannen. Het probleem is dat de definitie van armoede en de manier van meten niet eenduidig is, waardoor armoede een economisch en politiek vraagstuk blijft.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van armoede ligt wel in systemen, zoals het kapitalisme of ongelijkheid in de wereld, maar de meningen zijn verdeeld over welk systeem precies. De oorzaak voor het probleem zijn dan ook verschillende kijke op de wereld en verschillende meetmethodes.
<i>Moreel oordeel:</i>	Armoede is iets wat er niet zou moeten zijn.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing om uit armoede te ontsnappen wordt niet gegeven. Wel wordt duidelijk dat het antwoord op deze vraag gedeeltelijk afhangt van de manier waarop je armoede meet en welk wereldbeeld je aanhangt.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	De minderbedeelden krijgen in dit frame weinig aandacht. Er wordt gediscussieerd over wie tot deze groep behoort: is armoede iets economisch of spelen meerdere aspecten een rol? De minderbedeelde is poppetje in het economische of politiek spel van machtige partijen.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actor: Rijke mensen en economische experts komen aan het woord of worden beschreven. - Beroep doen op: De lezer wordt actief betrokken bij de onderwerpen of de tekst, door actief vragen te stellen. Hierdoor wordt een beroep gedaan op het inzicht en de aandacht van de lezer. - Contrast: Contrast wordt gebruikt om het verschil tussen rijk en arm te benadrukken. - Metafoor: Familiemetaforen worden gebruikt om te tonen dat armoede een economisch en politiek vraagstuk is.

Het afhankelijke frame

Armoede is een probleem van bepaalde individuen en groepen, die voor hun hulp afhankelijk zijn van anderen.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Minder bedeed zijn is van invloed op iemands levensstijl en gedrag. De levensstijl of het gedrag kan leiden tot problematische omstandigheden, zoals abortus of uitsluiting van reguliere zorg.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van het probleem is simpelweg het ontbreken van geld en buiten reguliere systemen staan. Een verklaring voor het ontbreken van geld ontbreekt. Wat in sommige situaties leidt tot foute persoonlijke keuzes.
<i>Moreel oordeel:</i>	Armoede leidt tot schrijnende situaties, waar mensen niet altijd zelf iets aan kunnen doen.
<i>Oplossing:</i>	Minderbedeelden zijn afhankelijk van hulp van anderen. Van praktische hulp, zoals het betalen van luiers voor de nieuwe baby tot partijen die zorgen dat het zorgsysteem ook voor hen beschikbaar is.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Minderbedeelden zijn een diverse groep mensen. Ze worden omschreven in groepsverband én als enkeling. Ze zijn slachtoffer van hun levensstijl en gedrag, wat wordt veroorzaakt door armoede. Ze zijn passief, omdat ze afhankelijk zijn van hulp van anderen.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: Verschillende typen mensen die minderbedeelden helpen worden omschreven aan de hand van de handeling die ze uitvoeren. - Contrast: Wordt gebruikt om te tonen dat minderbedeelden soms keuzes moeten maken die recht tegen hun voorkeur en instinct in gaan.

Het verdeling van de koek frame

De verdeling van vermogen en inkomen wordt in Nederland steeds ongelijker. Het aantal mensen met financiële problemen neemt hierdoor toe.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Het probleem is dat ongelijkheid in Nederland alleen maar toeneemt. Koopkracht van de mensen aan onderkant van het loongebouw blijft achter en de kosten van 'vaste' lasten stijgen. Het aantal mensen met betalingsachterstanden en financiële problemen neemt hierdoor toe.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak ligt enerzijds in de manier waarop in Nederland koopkracht en inflatie wordt berekend, waardoor ongelijkheid alleen maar groter wordt. Anderzijds ligt het probleem bij individuele consumptiekeuzes.
<i>Moreel oordeel:</i>	Rijke mensen ondervinden geen last meer van inflatie en economische crises, waardoor ze moreel verplicht zijn om minderbedeelden te helpen.
<i>Oplossing:</i>	Politiek handelen is de oplossing om ongelijkheid te verkleinen en de koopkracht van minderbedeelden ook te laten stijgen. Dit begint bij het eerlijk meten van huidige ontwikkelingen, zodat de problemen voor de politiek zichtbaar worden. Anderzijds betekent dit het nemen van bijvoorbeeld belastingmaatregelen ten gunste van minderbedeelden of het verhogen van het WML.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Minderbedeelden zijn mensen die last hebben van het achterblijven van de koopkracht, zoals huurders en mensen aan de onderkant van het loongebouw. De minderbedeelden worden als groep weergegeven en hebben als groep recht op verbetering.
<i>Overig:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: Politieke figuren komen aan het woord en het handelen van de overheid wordt omschreven. - Contrast: Contrast wordt gebruikt om de verschillen/ongelijkheid tussen bepaalde groepen te duiden. - Statistiek + kwantificatie: Aantallen worden gebruikt om het verloop van het probleem te duiden. - Metafoor + woordkeuze: Met bepaalde woordkeuzes en metaforen wordt de benarde positie van de minderbedeelden, 'mensen onderaan de ladder' besproken. Daarnaast worden metaforen gebruikt om groepen of percentages te omschrijven.

4.4 GEVONDEN FRAMES IN HET LICHT VAN BELANGRIJKE WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN

Het ongevalmodel

In de frames die door *de Volkskrant* voorafgaand aan de coronacrisis worden gebruikt zijn bijna alle verklaringsmodellen die Vranken (in Oosterlynck, 2019) onderscheidt terug te vinden, met uitzondering van het institutioneel ongevalmodel.

De combinatie van het individueel ongevalmodel en het institutioneel schuldmodel is het meest voorkomend en wordt gebruikt in het dystopie frame, het afhankelijke frame en het onvruchtbare grond frame. In deze frames zijn de minderbedeelden slachtoffer van een externe gebeurtenis, zoals het geboren worden in een bepaalde wijk. De instituties zijn echter verantwoordelijk voor het daadwerkelijke probleem of het in stand houden van het probleem. Een combinatie van het individuele ongevalmodel en schuldmodel wordt gebruik in het paradijsvogel frame. Externe tegenslagen zorgen voor gedragsverandering of zelfs de bewuste keuze om buiten het systeem te gaan leven. In het zware last frame wordt het individueel schuldmodel, individueel ongevalmodel en het institutioneel schuldmodel gecombineerd. Ongeacht of het individu slachtoffer is of schuld draagt, instituties zorgen dat het probleem verergerd of langer in stand wordt gehouden. In alle hierboven genoemde frames is de minderbedeelden in principe deserving van de hulp die ze wordt geboden.

Het maatschappelijk schuldmodel komt in twee frames naar voren, namelijk het wereldbeeld frame en het verdeling van de koek frame, waarin systemen of economisch structuren ten grondslag liggen aan de huidige problematiek of situatie waar minderbedeelden zich in bevinden. De vraag of de minderbedeelden deserving zijn is minder relevant, omdat de oplossing schuilt in het veranderen van onderliggende systemen. Het uitzichtloos frame is daarnaast het enige frame dat gebruik maakt van het maatschappelijk ongeval model, waarbij minderbedeelden in het buitenland slachtoffer zijn van een onverwachte externe gebeurtenis. Er wordt echter voorbij gelopen aan het feit dat deze minderbedeelden vaak al onder armoedige omstandigheden leefden, waarvan de oorzaak volledig buiten beeld blijft. De minderbedeelden in dit frame zijn volledig deserving van de noodhulp die wordt geboden.

Een uitzondering vormt het profiteur frame, waarin de verklaring voor armoede moeilijk te duiden is. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat het model niet ingaat op armoede als zodanig, maar meer spreekt over het misbruik van sociale voorzieningen. Wel zou men kunnen zeggen dat deze groep ten onrechte gebruik maakt van sociale voorzieningen en daarmee undeserving blijkt van de voorzieningen waar ze gebruik van maken.

Mét of óver minderbedeelden

In tegenstelling tot de bevindingen van McKendrick et al. (2008) dat media voornamelijk óver minderbedeelden praten, combineren veel gevonden frames voorafgaand aan de coronacrisis het praten óver met het praten mét minderbedeelden. Uitzonderingen hierop vormen het profiteur frame, het wereldbeeld frame en het verdeling van de koek frame, die in lijn met de bevindingen van McKendrick et al. (2008) enkel óver minderbedeelden praten.

Othering

In de frames die *de Volkskrant* gebruikt voorafgaand aan de coronacrisis zijn dezelfde othering strategieën te onderscheiden als in de bevindingen van Chauhan & Foster (2013) en Lugo-Ocando (2019). Het representeren van de groep minderbedeelden als ‘anders’ door het toeschrijven van bepaalde kenmerken is het meest voorkomend. In het zware last frame zijn minderbedeelden anders en zwakker, omdat ze gevoeliger zijn voor het maken van schulden. In het onvruchtbare grond frame vindt othering plaats op basis van het kenmerk ‘woonplek’. De kinderen behoren tot een ondergeschikte groep in Nederland, vanwege de wijk waarin ze opgroeien. In het dystopie frame staan minderbedeelden met lichamelijke gebreken centraal, een kenmerk dat ze anders maakt dan de lezers op basis van een kenmerk. In het uitzichtloos frame zijn minderbedeelden anders op basis van het feit dat ze in een ander land woonachtig zijn en vanwege het feit dat ze niks meer bezitten en voor hun overleven volledig afhankelijk zijn van anderen.

Othering op basis van het gevaar dat minderbedeelden vormen voor niet minderbedeelden wordt één keer gebruikt, namelijk in het profiteur frame. De minderbedeelden zijn een gevaar voor niet minderbedeelden, omdat Nederlanders de dupe worden van hun uitkeringsfraude. Dit frame kent hierdoor overeenkomsten met het *threat* frame van Entman (in Lepianka, 2017).

De laatste manier van othering, namelijk de afwezigheid van het volledige verhaal of onderliggende structuren, zien we onder andere in het uitzichtloos frame en het afhankelijke frame. Daarnaast is er in tegenstelling tot de gevonden frames door Lepianka (2017) bijvoorbeeld geen oog voor armoede onder ouderen of AOW-gerechtigden.

Universele frames?

De gevonden frames in de berichtgeving van *de Volkskrant* voorafgaand aan de coronacrisis kennen enige overlap met eerder gevonden frames die zijn besproken in het literatuuroverzicht. Een algemene observatie is dat in de frames het thematische frame van Iyengar (1990) lijkt te overheersen, zoals bijvoorbeeld in het wereldwijd frame, verdeling van de koek frame en het profiteur frame. Dit is in lijn met de bevindingen van de verklaringsmodellen, waarbij institutionele modellen en maatschappelijke modellen de overhand lijken te hebben. Het thematische frame wordt echter vaak gebruikt in combinatie met het episodische frame, zoals in het zware last frame, het dystopie frame, het uitzichtloos frame, het afhankelijke frame en onvruchtbare grond frame. Dit is in lijn met de combinatie van individuele en institutionele verklaringsmodellen van Vranken (in Oosterlynck, 2019). Er is maar een enkel frame hoofdzakelijk episodisch, namelijk het paradijsvogel frame.

De frames kennen ook overlap met de frames van Kendall (2005) en Lepianka (2017). Het *sympathetic frame* van Kendall dat bedoeld is om sympathie op te roepen bij de lezer, kent overlap met het zware last frame. Hetzelfde geldt voor het afhankelijke frame, waarbij de persoonlijke verhalen en uitsluiting van bepaalde groepen de lezer moeten wijzen op het zware bestaan van deze groepen. En daarmee sympathie moeten oproepen.

Het *resilience frame* van Lepianka zien we terug in het onvruchtbare grond frame en dystopie frame, waarin de minderbedeelden een actieve houding hebben en vechten voor hun eigen rechten en vooruitgang. Het onvruchtbare grond frame kent tevens overlap met het *exceptionalism frame* van

Kendall (2005) waarin de focus ligt op succesverhalen van mensen die door eigen handelen hun minderbedeelde situatie zijn ontkomen.

Het *welfare-drain frame* van Lepianka (2017) komt volledig overeen met het profiteur frame. Aangezien in beide frames de focus ligt op de zwakheden van het Nederlandse sociale zekerheidssysteem en op de minderbedeelden, vaak immigrantengroepen, die actief misbruik maken van deze voorzieningen.

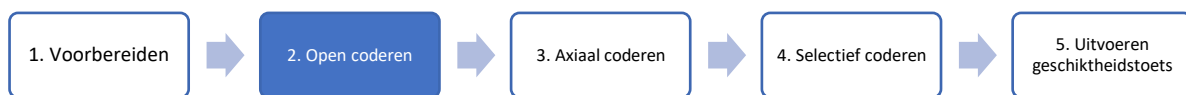
Het *culture of poverty frame* van Lepianka (2017) kent overlap met het paradijsvogel frame, waarin levensstijl en woonplek zijn verbonden aan het minder bedeed zijn.

Het uitzichtloos frame kent daarnaast overeenkomsten met het *charitable frame* van Kendall (2005), waarin men wordt aangemoedigd liefdadigheid te tonen aan een groep minderbedeelden vanwege hun ellendige bestaan.

5. Gedurende corona: Minderbedeelde is hét slachtoffer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen van de uitgevoerde frameanalyse op berichten in *de Volkskrant* ten tijde van corona gepresenteerd. Per deelhoofdstuk wordt stil gestaan bij bevindingen uit de verschillende codeerrondes, waarbij is toegewerkt naar het beantwoorden van deelvraag 3. Het hoofdstuk sluit af door de frames en manier van framing ten tijde van corona te koppelen aan belangrijke inzichten uit de literatuurstudie.

5.1 EEN EERSTE OVERZICHT



De analyse begon met het open coderen. De fase waarin alle krantenberichten zijn nagelopen op framing devices en reasoning devices.

Framing devices

Vanwege het grote aantal gevonden framing devices is ervoor gekozen om een samenvattend overzicht op te nemen als bijlage (zie bijlage 2). De gevonden framing devices zijn in stap 4 van het analyseproces gebruikt voor het invullen van de framing-matrix.

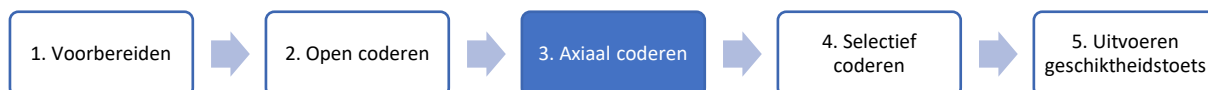
Reasoning devices

Binnen de krantenartikelen zijn verschillende latente argumentatiestructuren te onderscheiden. Deze argumentatiestructuren definiëren een probleem, identificeren oorzaken, suggereren oplossingen en/of geven een moreel oordeel (Entman, 1993). De gevonden argumentatiestructuren zijn hieronder samengevat in 8 punten:

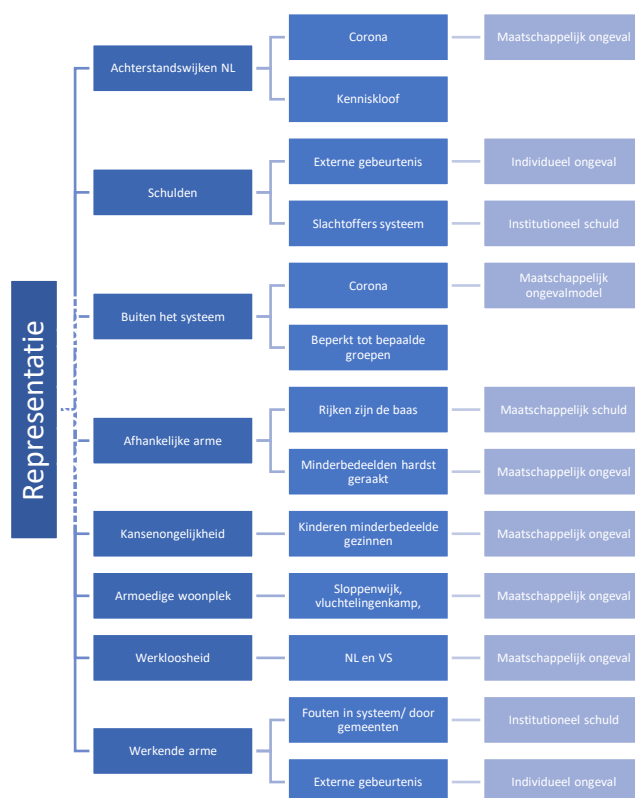
1. Minder bedeed zijn is inherent aan het wonen in Nederlandse achterstandswijken. In deze wijken is veel sprake van armoedeziekten, veroorzaakt door een ongezonde levensstijl en gebrek aan kennis. Ten tijde van corona hebben deze minderbedeelden een hoger risico op complicaties bij besmetting van Covid-19 en volgen ze coronamaatregelen niet of slechter op.
2. Mensen die in Nederland buiten het systeem vallen, zoals daklozen, asielzoekers of illegalen, zijn in tijden van crisis extra kwetsbaar. Dit zijn groepen die gedeeltelijk buiten het reguliere zorgsysteem vallen en niet worden geholpen door overheidsmaatregelen, waardoor ze afhankelijk zijn van liefdadigheid.
3. Wereldwijd wordt armoede in stand gehouden door een systeem waarin arme landen afhankelijk zijn van rijke landen. Dit systeem maakt arme landen ten tijde van crisis daardoor extra kwetsbaar.
4. De normale arbeider wordt hard geraakt door maatschappelijke ongevallen en de daardoor door de overheid genomen maatregelen.
5. Mensen in sloppenwijken, oorlogslanden en vluchtelingenkampen leven onder onhygiënische omstandigheden: slechte gezondheidszorg, onhygiënische omstandigheden, dicht op elkaar. Omstandigheden die deze mensen in tijden van een maatschappelijk ongeval tot slachtoffer maakt en voor dilemma's stelt zoals het moeten kiezen tussen honger of ziek worden.

6. Het is een taak van de Nederlandse overheid om kansenongelijkheid tegen te gaan, al helemaal ten tijde van een crisis.
7. Leven in armoede is psychisch zwaar. Gewone werkende mensen strijden om de eindjes aan elkaar te knopen.
8. Schulden zijn niet enkel de verantwoordelijkheid van de schuldenaar, maar van een hele gemeenschap. Het is immers het systeem dat het mogelijk maakt om makkelijk in schulden te raken.

5.2 WIE IS DE SCHULDIGE?

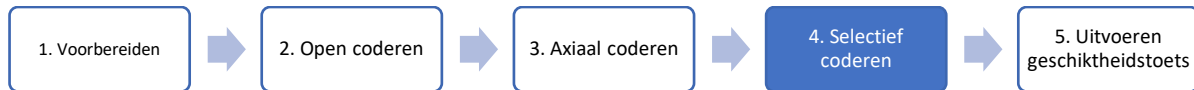


De volgende stap van de analyse betrof het axiaal coderen. Binnen de geïdentificeerde framing en reasoning devices is gezocht naar patronen. Vanuit het idee dat binnen nieuwsberichten over minderbedeelden vaak een eenzijdig beeld van minderbedeelden en bijkomstige thema's wordt gegeven (zie 3.4 'isolatie'), is binnen de krantenberichten eerst gezocht op overkoepelende thema's en sub-thema's. Vervolgens is binnen deze gevonden thema's gekeken naar redeneerlijnen over de schuldvraag, waarbij het model van Vranken (in Sijbom, 2010) als richtlijn is gebruikt. Hiervoor is gebruik gemaakt van de reasoning devices. De thema's en redeneerlijnen zijn vervolgens om een as geplaatst, zoals zichtbaar is in figuur 4.



Figuur 4. Overzicht van terugkerende patronen in krantenberichten tijdens corona gegroepeerd om een as

5.3 FRAMES: VAN SARDIENTJE TOT STRIJDER



Vanuit de open en axiale codeerrondes is bij het selectief coderen toegewerkt naar concrete frames. Om tot deze frames te komen zijn de framing devices en reasoning devices aan de hand van de ontdekte patronen (axiaal coderen) in de frame matrix geplaatst (bijlage 4). Deze stappen zijn gevolgd teneinde antwoord te geven op deelvraag 3: *Welke frames over minderbedeelden zijn terug te vinden in de berichtgeving van de Volkskrant gedurende de coronacrisis?* De gevonden frames zijn het sardientjes frame, het machtelozen frame, het marionet frame, het postcode frame, het strijder frame, het valse start frame, het strop frame en het slachtoffer frame. Alle frames zullen hieronder worden toegelicht.

Sardientjes frame

Minderbedeelden in het buitenland leven op armoedige plekken als sardientjes op elkaar, vaak onder onhygiënische omstandigheden. Dit maakt deze mensen kwetsbaar in het geval van een crisis (pandemie).

Reasoning devices

Probleem:	Minderbedeelden in het buitenland wonen op armoedige plekken, onder onhygiënische omstandigheden. Goede gezondheidszorg ontbreekt en men leeft er van een dagloon of humanitaire hulp. Deze omstandigheden maken dat ze sneller slachtoffer zijn van een pandemie. Noodmaatregelen nemen of handelen voor viruspreventie is lastig. Men moet kiezen uit twee kwaden: geen honger hebben, maar wel de kans lopen om ziek te worden. Of niet ziek worden, maar het risico nemen te sterven van de honger.
Oorzaak:	Armoede is inherent aan het wonen op bepaalde woonplekken, zoals sloppenwijken, vluchtelingenkampen en oorlogslanden. De oorzaak van armoede wordt echter niet geëxpliciteerd. De omstandigheden maken de minderbedeelden in het geval van een maatschappelijk tot grote slachtoffers.
Moreel oordeel:	Hulp voor deze groep lijkt tevergeefs. Een morele oplossing lijkt er niet, omdat alle maatregelen ervoor zorgen dat deze groep aan nieuwe gevaren worden blootgesteld.
Oplossing:	Een oplossing voor de armoedige leefomstandigheden wordt niet gegeven. De oplossing voor de gevolgen van een maatschappelijk ongeval lijkt te moeten berusten op een wonder, omdat normale handelingen op deze plekken tegen verspreiding van een virus weinig zullen uitmaken en autoriteiten zich er weinig mee bemoeien of aan kunnen veranderen.

Framing devices

Rol minderbedeelden:	Minderbedeelden hebben een passieve houding, doordat ze geen mogelijkheid hebben om aan de situatie de ontvluchten. Er wordt over minderbedeelden gesproken in groepsverband of landsverband. Ze zijn slachtoffer van hun leefomstandigheden én een maatschappelijk ongeval.
-----------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Overige:

- Setting: de omstandigheden in vluchtelingenkampen, oorlogslanden worden omschreven aan de hand van de hoeveelheid mensen die op een klein oppervlakte wonen, hygiëne omstandigheden en gezondheidszorg.
- Woordkeuze en metafoor: Laten zien dat de omstandigheden en het virus een slechte combinatie zijn. Woordkeuze laat zien dat corona een bedreiging is en er moeilijk grip op te krijgen is.
- Actoren die aandacht vragen voor de situatie op deze plekken, hun zorgen erover uiten of opkomen voor de minderbedeelden groepen. Artsen geven minderbedeelden een stem, door de politiek op te roepen om te handelen.
- Omschrijving van de situatie ten tijde van de crisis: De gezondheidszorg in arme landen is minimaal. Voor arme landen betekent handelen om virusverspreiding, een toename in doden door hongersnood.

Machtelozen frame

Het machtelozen frame focust op de situatie van minderbedeelden die door hun levensstijl of situatie buiten het systeem vallen, zoals daklozen of illegalen. In een tijd van crisis staan ze hierdoor machteloos.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Minderbedeelden staan door hun levensstijl of situatie buiten het systeem. Bij een maatschappelijk ongeval lijdt deze groep extra. Ze kunnen minder goed of geen beroep doen op reguliere zorg en noodmaatregelen van de overheid.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van armoede wordt niet geëxpliciteerd. Impliciet wordt armoede in verband gebracht met het behoren tot bepaalde (migranten) groepen en illegalen. De oorzaak van het huidige lijden van de groep is een maatschappelijk ongeval.
<i>Moreel oordeel:</i>	Dat de minderbedeelden buiten het systeem staan, betekent nog niet dat ze tijdens een crisis aan hun lot over gelaten moeten worden. Het blijven mensen. Mensen die welvarend zijn, zijn moreel verplicht om in tijden van crisis minderbedeelden te helpen.
<i>Oplossing:</i>	Een oplossing om uit armoede te geraken wordt niet gegeven. De focus ligt op noodoplossingen voor de minderbedeelden, om voor hen de situatie tijdens de crisis zo dragelijk mogelijk te maken. De oplossing is liefdadigheid of mensen met meer macht voor hen laten opkomen.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Minderbedeelden behoren tot een bepaalde groep en kunnen herkend worden aan daarbij horende kenmerken, zoals een bepaalde huidskleur. De situatie van de minderbedeelden is verweven met hun identiteit. Personen die als exemplar dienen worden omschreven a.d.h.v. uiterlijke kenmerken, de setting of een handeling. Ze zijn anders, omdat ze geen gebruik kunnen maken van 'normale' noodmaatregelen. Ze hebben zelf geen stem of macht, want ze staan buiten het systeem. Ze zijn passief en afhankelijk van andere partijen. De levensstijl van de minderbedeelden is psychisch zwaar.
<i>Overig:</i>	- Actoren die opkomen voor minderbedeelden worden omschreven aan de hand van handelingen. Artsen worden omschreven aan de hand van

functie en werkgeversorganisatie en geven hun mening/ expertise over de situatie daklozen.

- Kwantificatie en metafoor: de grote van het probleem of aantal mensen in de problemen wordt in getallen of een metafoor uitgedrukt.
- Setting: De plekken waar de minderbedeelden zonder woonplek worden opgevangen worden omschreven.
- Contrast: Slachtoffer van het virus of slachtoffer worden van overheidsmaatregelen. En een contrast tussen angst voor het virus of angst voor noodmaatregelen of de ziekenhuisrekening.

Marionet frame

Een wereldwijde crisis maakt ongelijkheid duidelijk en legt het systeem eronder bloot. Het handelen van rijken beïnvloedt armen. Rijken kunnen als het ware met armen spelen als een marionet. Armen zijn door hun afhankelijkheidspositie onderaan het systeem hét slachtoffer van een maatschappelijk ongeval. Een crisis biedt momentum voor verandering van het systeem.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Wereldwijde armoede wordt in stand gehouden door een systeem. Een systeem waarin er grote ongelijkheid bestaat tussen arm en rijk. Armen zijn afhankelijk geworden van het handelen van de rijken. In tijden van een wereldwijde crisis, zijn armen de grootste slachtoffers. De door hun geboekte vooruitgang kan zo maar teniet worden gedaan.
<i>Oorzaak:</i>	Het kapitalisme, systemen van marktdenken, zijn de oorzaak van armoede. Een systeem waarin de rijken profiteren van de ongelijkheid en daardoor het systeem in stand houden. De oorzaak van het huidige lijden van armen wordt vergroot door een maatschappelijk ongeval.
<i>Moreel oordeel:</i>	De rijken hebben meegebouwd aan een systeem waarin armen afhankelijk zijn van hen. Dit maakt ze moreel verplicht niet hun ogen te sluiten voor het lijden van de armen tijdens de crisis en ze te helpen.
<i>Oplossing:</i>	De crisis biedt momentum voor verandering van het systeem, maar concrete stappen worden niet gegeven. Politiek handelen moet zorgen dat de geboekte vooruitgang voor armen niet teniet wordt gedaan. Daarnaast ligt de oplossing van de wereldwijde crisis in het handelen van de rijken. De rijken moeten hun verantwoordelijkheid nemen en arme landen hulp bieden.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	De minderbedeelden zijn slachtoffer van het kapitalistische systeem. Ze zijn 'ten prooi' gevallen aan de rijken en in zeker mate afhankelijk van de rijken. Minderbedeelden staan onderaan het systeem. De minderbedeelden hebben geen macht en zijn passief wanneer het gaat over hun eigen overleven. Er wordt over minderbedeelden gesproken in groeps- en landsverband.
<i>Overige:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: Rijken worden omschreven aan de hand van hun houding en handelingen die ze kunnen doen om arme landen te helpen. Experts op het gebied van economie of ongelijkheid komen aan het woord.

- Contrast: Rijken profiteren van bloeiende economie, armen niet. Armen leven van het vuilnis van rijken. Contrast tussen verhoudingen in de wereld nu versus de vorige eeuwen.
- Metaforen en woordkeuzes worden gebruikt om het contrast tussen arm en rijk te verduidelijken. Ongelijkheid wordt uitgedrukt als een fysieke afstand. Ongelijkheid lijkt daarnaast te horen bij het huidige systeem van de wereld. De wereld is als een piramide, met bovenaan de rijken 'de roofdieren' en onderaan de armen 'de prooi'.
- Historisch voorbeeld: Als historische voorbeelden worden vroegere perioden van wereldwijde crises aangehaald en gesuggereerd wat daarvan kan worden geleerd of meegenomen in huidige crisistijden.

Postcode frame

Armoede concentreert zich in bepaalde wijken. Het uit zich in het ontbreken van kennis, in uiterlijke kenmerken en het maakt ontvankelijker voor ziekten. Armoede is te herkennen aan een postcode.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Minderbedeelden wonen in Nederlandse achterstandswijken. Armoede uit zich hier in het niet kunnen betalen van zorg. In deze wijken komen zogenaamde 'armoedeziekten' voor: ziekten die het gevolg zijn van een ongezonde levensstijl. Deze ziekten maken ontvankelijker voor niet-levensstijl gerelateerde ziekten. In een geval van een epidemie lopen deze inwoners hierdoor extra risico's. De inwoners van deze wijken zijn voor de overheid lastig te bereiken.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak voor de problemen en armoede is een kenniskloof, oftewel het ontbreken van kennis. Er is onvoldoende kennis over wat een gezonde levensstijl is en weinig inzicht in virusverspreiding of geloofwaardige autoriteiten. De oorzaak hiervoor wordt niet gegeven, maar duidelijk is dat de minderbedeelden niet volledig zelf verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor hun gedrag. Men kan immers niet willen leren wat men niet kent.
<i>Moreel oordeel:</i>	Het is makkelijk om deze groep minderbedeelden te veroordelen voor hun 'domme' gedrag of keuzes, maar dit is niet volledig terecht. Aangezien ze zelf niet volledig verantwoordelijk zijn voor het ontbreken van kennis en daarmee niet voor hun gedrag.
<i>Oplossing:</i>	De verantwoordelijkheid van het probleem wordt in het midden gelaten. Er wordt dan ook geen concrete oplossing aangedragen.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	De minderbedeelden worden als groep gepresenteerd. Leden uit de groep zijn vaak arbeidsmigranten en lager opgeleid. Leden hebben een ongezonde levensstijl en zijn herkenbaar aan uiterlijke kenmerken zoals een joggingpak of sigaret. Minderbedeelden zijn niet volledig zelf verantwoordelijk te houden voor hun situatie. De minderbedeelden moeten zelf actief aan de slag om hun levensstijl te veranderen, maar dit zit zo in structuren verweven dat ze hiervoor afhankelijk zijn van anderen. In de kern geeft dit de minderbedeelden een passieve rol.
----------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

<i>Overige:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Statistieken: Worden gebruikt om de groep minderbedeelden te omschrijven. - Contrast: Het verschil met andere wijken is met het blote oog waarneembaar. Contrast tussen de levensstijl en kennis van mensen in achterstandswijken vs. 'normale' mensen. - Woordkeuze: Armoede leidt tot bepaalde ziekten: 'armoedeziekten'
-----------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Strijder frame

Minder bedeed worden is iets wat iedereen zou kunnen overkomen. Het leven is een voortdurende strijd om de eindjes aan elkaar te knopen.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Minderbedeelden belanden in armoede door een externe oorzaak. Het leven wordt hierdoor een strijd. Een strijd om de eindjes aan elkaar te knopen, ondanks dat de meeste minderbedeelden gewoon een baan hebben.
<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak is een combinatie van maatschappelijke en individuele problemen. De oorzaak van armoede is een externe individuele gebeurtenis, zoals een scheiding. Daarbovenop worden individuen soms nog slachtoffer van het systeem. Het sociale vangnet dat mensen zou moeten helpen, leidt voor deze individuele gevallen juist tot verergering van de situatie. De maatschappelijke schuld ligt in de manier waarop sociale zekerheidssystemen werken.
<i>Moreel oordeel:</i>	Minderbedeelden verdienen empathie: ze strijden om hun gezin te laten overleven.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing ligt enerzijds bij individuele hulptrajecten, zoals een persoonlijk schuldsaneringstraject. Anderzijds moeten maatschappelijke systemen worden herzien om te zorgen dat mensen geen slachtoffer meer kunnen worden van het systeem.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Minderbedeelden worden kleurrijk omschreven, aan de hand van uiterlijk en gemoedstoestand. Het zijn mensen van alledag en net als de lezer. Minderbedeelden zijn niet lui; Ze werken gewoon. Ondanks dat worden ze uitgesloten van bepaalde zaken. Minderbedeelden hebben het psychisch zwaar: armoede is eenzaam, schaamtevol en een psychische last. De minderbedeelde strijdt en geeft niet op. De minderbedeelde heeft een actieve rol, want is zelf verantwoordelijk voor verbetering van de situatie of het vragen om hulp.
<i>Overige:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actor: Het FNV maakt afspreken met de overheid voor minderbedeelden. Het komt op voor mensen die het door moeilijk hebben. - Omschrijvingen: de actor, gezinssituatie, 'een normale dag', de oorzaak, gevoelens en emoties van minderbedeelden worden geschetst. - Kwantificatie: De grootte van het institutioneel probleem wordt ondersteund met cijfers. - Woordkeuze/metafoor: Armoede wordt beschreven met behulp van een watermetafoor.

- Contrast: Strijder en slachtoffer van het systeem vs. luie mensen die profiteren van systeem. En mensen werken, maar ze leven wel in armoede.

Valse start frame

Maatschappelijke ongevallen vergroten kansenongelijkheid, waardoor kwetsbare kinderen een valse start hebben in het leven. Het is de taak van de overheid om hier iets tegen te doen.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Het probleem is kansenongelijkheid. Door een maatschappelijk ongeval worden minderbedeelden uitgesloten van het 'nieuwe normaal'. Het zijn kinderen uit minderbedeelde gezinnen die de dupe zijn en geen onderwijs kunnen volgen door het ontbreken van bijvoorbeeld wifi.
<i>Oorzaak:</i>	Het frame focust enkel op het maatschappelijke ongeval, zoals een pandemie, wat de huidige kansenongelijkheid veroorzaakt. De onderliggende problemen van minderebedeelde gezinnen worden echter niet besproken.
<i>Moreel oordeel:</i>	De overheid is moreel verplicht om kansenongelijkheid tegen te gaan.
<i>Oplossing:</i>	Het is een taak van de Nederlandse overheid om kansenongelijkheid tegen te gaan, zo ook in tijden van crisis. Dit gebeurt door heel praktisch de middelen te leveren die ervoor zorgen dat bijvoorbeeld de kinderen weer mee kunnen doen met online lessen. Andere grote partijen, zoals technologiebedrijven helpen de overheid hierbij als vorm van liefdadigheid.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Kinderen uit minderbedeelde gezinnen staan centraal en worden omschreven in aantallen. Zij zijn het slachtoffer van het maatschappelijke ongeval en volledig passief.
<i>Overige:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: De overheid moet handelen om ongelijkheid tegen te gaan - Woordkeuze/ metafoor: Ongelijkheid maakt mensen anders. - Kwantificatie: De geboden hulp of het tekort aan hulp wordt in getallen uitgedrukt.

Het strop -frame

Schulden moeten worden gezien als een probleem van de gemeenschap. Het wordt immers aangemoedigd en in stand gehouden door het huidige Nederlandse systeem. De schuldenaar draait nu op voor de problemen en draagt de schulden als een strop om de nek met zich mee: het is benauwend en zorgt voor slechter functioneren.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Schuldenaren worden in Nederland te hard behandeld. De manier waarop in Nederland naar schulden wordt gekeken is verkeerd. Schulden zijn geen individueel, maar een maatschappelijk probleem. Schulden zijn een psychische last, waardoor de gehele samenleving uiteindelijk meelijdt.
------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

<i>Oorzaak:</i>	De oorzaak van schulden ligt gedeeltelijk bij een individueel ongeval, maar grotendeels bij het systeem. Een systeem waarin grote partijen en de overheid geld verdienen aan schulden en daardoor het systeem graag in stand houden.
<i>Moreel oordeel:</i>	Schuldenaren lijden onrechtmatig veel voor het hebben van schulden. De grote bedrijven en de overheid mogen veroordeeld worden voor de rol die zij spelen in het overeind houden van het systeem.
<i>Oplossing:</i>	De oplossing is om schulden anders te gaan zien: als een probleem van schuldenaar, gemeenschap én schuldeiser. Waardoor het systeem veranderd in een systeem waarbij de verantwoordelijkheid van de schuld wordt gedragen door meerdere partijen.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Het frame presenteert de minderbedeelde als slachtoffer van het systeem en betrokken partijen. Schulden zijn geen onderdeel van de persoon die schulden heeft. De minderbedeelde behoort tot de groep waarover wordt gesproken en die psychisch last ondervinden van het hebben van schulden. Daarnaast heeft de minderbedeelde een gedeeltelijk actieve houding, omdat het in samenwerking met andere partijen verantwoordelijk is voor het betalen van de schulden.
<i>Overige:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actor: De expert wordt omschreven aan de hand van functie en werkgever en deelt expertise. - Contrast: het Nederlandse systeem wordt vergeleken met systemen uit andere landen. Schuldenaar is schuldig versus het systeem wat daadwerkelijk schuldig is.

Slachtoffer frame

Minderbedeelden zijn slachtoffer van een onverwachte gebeurtenis met maatschappelijke impact. Niet het welzijn van de (nieuwe) minderbedeelden, maar het redden van de economie is de drijfveer van noodmaatregelen.

Reasoning devices

<i>Probleem:</i>	Grote groepen mensen in binnen- en buitenland worden geraakt door een extern ongeval, zoals een epidemie. De door overheden genomen noodmaatregelen en daaropvolgende crisis zorgen ervoor dat mensen werkloos raken of afhankelijk worden van een uitkering. Het aantal minderbedeelden stijgt snel.
<i>Oorzaak:</i>	Een grote onverwachte gebeurtenis met impact op de gehele maatschappij heeft een economische crisis tot gevolg. Als gevolg van deze crisis verliezen mensen hun inkomen en worden 'minder bedeed'.
<i>Moreel oordeel:</i>	Het frame bevat geen duidelijk moreel oordeel.
<i>Oplossing:</i>	De overheid neemt noodmaatregelen om de ergste schade tegen te gaan en de minderbedeelden te helpen. De drijfveer van de overheid is echter het draaiend houden van de economie.

Framing devices

<i>Rol minderbedeelde:</i>	Minderbedeelden zijn een groep die niet zelf kozen voor of invloed hadden op hun situatie. Ze zijn dus slachtoffer van de situatie. Hierdoor hebben ze een passieve rol, ook in het oplossen van het probleem. De werklozen zijn jong en hebben flexibele contracten.
<i>Overige:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Actoren: Economische experts komen aan het woord, o.a. als bron. De overheid wordt daarnaast omschreven aan de hand van haar handelingen en keuzes: Overheden nemen in tijden van crisismaatregelen, die gehoorzaamd moeten worden. Overheidshandelen zorgen enerzijds voor ontslagen, maar anderzijds ook dat mensen hun baan kunnen houden. - Kwantificatie + metaforen: Cijfers geven de grootte van de groep slachtoffers en het aantal nieuwe minderbedeelden aan.

5.4 GEVONDEN FRAMES IN HET LICHT VAN BELANGRIJKE WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN

Het ongevalmodel

In de gevonden frames in de krantenberichten van *de Volkskrant* ten tijde van de coronacrisis zijn een aantal verklaringsmodellen van Vranken (in Oosterlynck, 2019) te onderscheiden, namelijk het maatschappelijk ongevalmodel, het maatschappelijk schuldmodel, het individueel ongevalmodel en het institutioneel schuldmodel.

In de eerste plaats wordt er veel gebruik gemaakt van het maatschappelijk ongevalmodel, waarbij minderbedeelden op grote schaal slachtoffer worden van een onverwachte externe gebeurtenis (Vranken in Oosterlynck, 2019), zoals het sardientjes frame, het machtelozen frame, het valse start frame en het slachtoffer frame. In het sardientjes frame, het machtelozen frame en het valse start frame bevonden mensen die door het ongeval worden geraakt zich echter al in een minderbedeelde positie. De oorzaak hiervan wordt niet besproken. Dit is in lijn met de bevindingen van Lugo-Ocando (2019), die stelt dat mediarepresentatie van minderbedeelden geen aandacht heeft voor de onderliggende structurele problemen.

Het maatschappelijk schuldmodel vinden we terug in het marionet frame, omdat het focust op de onderliggende maatschappelijk structuren en systemen (Vranken in Oosterlynck, 2019) die maken dat minderbedeelden ten tijde van een maatschappelijk ongeval de grootste slachtoffers zijn.

Het institutioneel schuldmodel wordt in het strijder frame gecombineerd met het individueel ongevalmodel. Er wordt in dit frame enerzijds gefocust op de externe gebeurtenissen waar een individu slachtoffer van is. Anderzijds wordt gefocust op structuren in instituties die bedoeld zijn om de minderbedeelde te helpen, maar die de problemen uiteindelijk vergroten of in stand houden. Dezelfde combinatie van schuldmodellen wordt gebruikt in het strop frame.

De uitzondering op de hierboven genoemde frames is het postcode frame, waarin een duidelijke verklaring van armoede ontbreekt. De situatie van minderbedeelden wordt echter wel gelinkt aan het wonen in bepaalde wijken en het uitvoeren van bepaalde gedragingen.

Mét of óver minderbedeelden

Overeenkomstig met de bevindingen van McKendrick et al. (2008) dat media voornamelijk óver minderbedeelden praten, wordt in de frames gedurende de coronacrisis met name ook óver minderbedeelden gepraat. De enige uitzondering hierop vormt het strijder frame, waarin aandacht wordt besteed aan individuele verhalen en ook mét minderbedeelden wordt gepraat.

Othering

In de frames die *de Volkskrant* gebruikt ten tijde van de coronacrisis zijn enkel twee van de door Chauhan & Foster (2013) en Lugo-Ocando (2019) onderscheiden othering strategieën terug te vinden. Othering door de minderbedeelden te representeren als een gevaar voor anderen, wordt in de krantenberichten niet gebruikt.

Het representeren van de groep minderbedeelden als ‘anders’ door het toeschrijven van bepaalde kenmerken (Chauhan & Foster, 2013) komt voor in het sardientjes frame, waarbij de minderbedeelden op basis van hun woonplek kunnen worden gezien als behorend tot een ondergeschikte sociale categorie. Het machtelozen frame doet hetzelfde op basis van de kenmerken ‘illegaal’ of ‘asielzoeker’, waardoor de minderbedeelden tot een ondergeschikte categorie worden gemaakt. Het feit dat de minderbedeelden anders zijn is in dit frame daarnaast ook af te leiden uit het feit dat de minderbedeelden geen recht hebben op de noodmaatregelen van de overheid. In het postcode frame worden minderbedeelden als anders gepresenteerd door de kenmerken ‘woonachtig in achterstandswijk’, ‘geen kennis over een gezonde levensstijl’ en ‘armoede is zichtbaar’.

De tweede othering strategie die wordt gebruikt is de afwezigheid van het volledige verhaal achter armoede. Dit gebeurt in het sardientjes frame, het machtelozen frame en het valse start frame, waarbij de oorzaak waardoor mensen in een minderbedeelde positie raakten niet wordt besproken.

Universele frames?

De gevonden frames in de berichtgeving van *de Volkskrant* gedurende de coronacrisis kennen enige overlap met eerder gevonden frames, zoals besproken in het literatuuroverzicht. Ten eerste kan worden geobserveerd dat het thematische frame van Iyengar (1990) overheerst gedurende de coronacrisis, in tegenstelling tot de bevindingen van Lepianka (2015) en Lugo-Ocando die stellen dat het thematische frame vaak ontbreekt. Het machtelozen frame is een voorbeeld van een thematisch frame, omdat de minderbedeelden daarin collectief slachtoffer zijn van hun omstandigheden en het externe noodgeval. Hetzelfde geldt voor het marionet frame en het postcode frame, waarin over minderbedeelden wordt gesproken in groeps- of landsverband en armoede maakt tot een sociaal fenomeen. Het enige meer episodische frame is het strijder frame, omdat het gedeeltelijk focust op verhalen over de strijd van werkende armen.

Het sardientjes frame waarin armoede wordt verbonden aan de woonplek van mensen, kent overlap met het *culture of poverty frame* van Lepianka (2017). Een frame waarbij armoede wordt gepresenteerd als een kenmerk van de plek waar de minderbedeelden wonen. Hetzelfde geldt voor het postcode frame, waarbij de cultuur en buurt waarin men woont inherent is aan het minder bedeed zijn.

Het machtelozen frame kent overeenkomsten met het *suffering frame* van Entman (in Lepianka, 2017), vanwege de focus op het ongeval waar de minderbedeelden slachtoffer aan vallen. Hetzelfde geldt voor het strop frame en het slachtoffer frame, waarin het slachtofferschap van de minderbedeelden centraal staat.

Het strijder frame kent daarnaast overeenkomsten met het *sympathetic frame* van Kendall (2005), waarin kwetsbare groepen en hun strijd in het dagelijks leven centraal staat. Ook overlapt het strijder frame met het *injustice* frame van Lepianka (2017), waarbij statische data zijn verweven met persoonlijk verhalen.

6. Conclusie

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te vergaren in de mediarepresentatie van minderbedeelden, specifiek in berichten van *de Volkskrant* ten tijde van de coronacrisis en voorafgaand aan de coronacrisis. Onder andere om eventuele verschillen in framing tussen beide periode met betrekking tot de schuldvraag te kunnen duiden. Om dit te onderzoeken is eerst een literatuuronderzoek uitgevoerd, met als doel inzicht te vergaren in de concepten beeldvorming, framing en de belangrijkste inzichten in actuele wetenschappelijke literatuur omtrent de beeldvorming en framing van minderbedeelden. Het literatuuronderzoek werd opgevolgd door een frameanalyse, waarvoor 25 krantenberichten van *de Volkskrant* voor beide periodes zijn onderzocht. Door het uitvoeren van verschillende codeerrondes: het open coderen, axiaal coderen en selectief coderen, werd toegewerkt naar het vormen van concrete frames. In dit hoofdstuk zullen de belangrijkste inzichten uit dit onderzoek worden besproken. De deelvragen zullen achtereenvolgens worden beantwoord waarna het hoofdstuk wordt afgesloten met het beantwoorden van de hoofdvraag.

DEELVRAAG 1

Wat zijn belangrijke inzichten in actuele wetenschappelijke literatuur omtrent de beeldvorming en framing van minderbedeelden in de media?

Uit de literatuurstudie bleek dat de mentale beelden van een individu kunnen worden beïnvloed door de geconstrueerde materiële beeldvorming in nieuwsmedia. Dit gebeurt onder andere door het onbewuste en bewuste gebruik van framing, een proces waarbij bepaalde elementen in een bericht worden benadrukt. De ontvanger kan worden gestuurd in zijn of haar betekenisgeving, wanneer het gebruikte frame in de cultuur geankerd is en daardoor resoneert met de mentale beelden van de ontvanger.

De belangrijkste inzichten omtrent de beeldvorming en framing van minderbedeelden, konden vervolgens worden samengevat in vier hoofdlijnen. Ten eerste kwam naar voren dat de schuldvraag en de daaraan gerelateerde begrippen *deserving* en *undeserving*, een belangrijk onderwerp vormen in de mediarepresentatie van minderbedeelden. Het beantwoorden van de vraag of iemand schuldig is of niet, is namelijk bepalend voor de vraag of iemand wel of geen sociale zekerheid verdient (Lugo-Ocando, 2019). De manier waarop deze sociale realiteit geconstrueerd wordt, kan van invloed zijn op de betekenis die het publiek geeft aan het beleid over sociale zekerheden (Panis et al., 2019) of het beleid zelf. Betekenisgeving omtrent de schuldvraag wordt onder andere vormgegeven aan de hand van de verklaringsmodellen van Vranken, die het ontstaan van armoede toeschrijft aan een ongeval of de schuld op drie verschillende niveaus: het individu, instituties of de maatschappij (in Oosterlynck, 2019). Het ongeval of schuldmodel kende overeenkomsten met de *suffering* en *threat frames* van Entman (in Lepianka, 2017).

Ten tweede bleek dat armoede of minderbedeelden vaak eenzijdig worden weergegeven in nieuwsmedia, waarbij oorzaken worden geïsoleerd. Dit bleek onder andere uit de bevindingen van Iyengar (1990) en Lepianka (2015) waarbij episodische frames, met een focus op persoonlijke

omstandigheden, vaak leken te overheersen in nieuwsmedia. En de bevindingen van Larsen & Degjaard (2013) dat individuele oorzaak modellen overheersen in media van verschillende landen.

Ten derde concluderen Lugo-Ocando (2019) en Chauhan en Foster (2013) dat othering ook een terugkomend fenomeen is binnen nieuwsberichten over minderbedeelden, oftewel het representeren van minderbedeelden als anders. Othering gebeurt op 3 verschillende manieren. Minderbedeelden kunnen worden getoond als een gevaar voor niet minderbedeelden, zoals in het *threat frame* van Entman (in Lepianka, 2017). Daarnaast kan de afwezigheid van het volledige verhaal rondom armoede ontbreken, door enkel bepaalde aspecten of oorzaken te benoemen. Als laatste door het toewijzen van kenmerken aan minderbedeelden, waardoor ze als anders en ondergeschikte categorie worden gezien.

Als laatste bleek dat er nog geen onderzoek is gedaan naar de mediarepresentatie van minderbedeelden in Nederlandse nieuwsmedia, op het onderzoek van Lepianka (2017) na. Zij suggereert dat er binnen westerse nieuwsmedia universele beelden zouden kunnen bestaan in de mediapresentatie van minderbedeelden, maar dat er ook culturele specifieke frames zijn. In haar onderzoek viel op dat er in Nederlandse nieuwsmedia geen eenduidig beeld wordt gebruikt om minderbedeelden te representeren. Zo werden zowel thematische als episodische frames onderscheiden. Verder leek het schuldmodel vaak wel vaak gebruikt te worden als verklaring voor armoede, maar daarbij kwamen alle drie de niveaus aan de orde: het individu, instituties en de maatschappij.

DEELVRAAG 2

Welke frames over minderbedeelden zijn terug te vinden in de berichtgeving van de Volkskrant voorafgaand aan de coronacrisis?

Voor het beantwoorden van deelvraag 2 is een frameanalyse uitgevoerd. In de 25 onderzochte krantenberichten van *de Volkskrant* voor de periode voorafgaand aan de coronacrisis zijn de volgende negen frames geïdentificeerd:

1. Het *zware last* frame focust op de complexiteit van de Nederlandse schuldenproblematiek. Dit wordt onder ander duidelijk door het gegeven dat zowel individuele oorzaken als institutionele oorzaken bijdragen aan het in de schulden raken en blijven. Schulden bepalen wie iemand is. Ondanks dat schuldenaren zelf iets te verwijten valt, overheerst het beeld dat ze slachtoffer zijn van de situatie. Gemeenten zijn de helden van het verhaal, omdat ze zonder dat dit specifiek hun taak is de schuldenaar actief hulp aanbieden.
2. Het *onvruchtbare grond* frame focust op kinderen uit achterstandswijken die door de plek waar ze opgroeien slachtoffer zijn van kansenongelijkheid. Armoede is inherent aan het wonen in deze wijken, net als het ontbreken van een goede en motiverende plek om schoolwerk te maken. Het frame heeft echter positief nieuws: het is mogelijk om te ontkomen aan deze kansenongelijkheid, door plekken te creëren waarin de kinderen gezien worden én kunnen studeren. Het succesverhaal wordt kracht bijgezet door de verhalen van helden die het is gelukt om zich aan kansenongelijkheid te onttrekken.

3. Het *profiteur* frame gaat over het Nederlandse systeem van sociale voorzieningen, waar groepen buitenlanders misbruik van maken. Deze groepen vormen een gevaar voor de 'gewone Nederlander' die de dupe kan worden van dit misbruik. De Nederlandse overheid moet zorgen voor een verbeterd systeem, waarin fraudeurs niet meer weggomen met frauderen.
4. Het *afhankelijke* frame, waarin minder bedeeld zijn van invloed is op iemands gedrag en levensstijl. De oorzaak van armoede ontbreekt, maar dat dit problemen oplevert is duidelijk. Minderbedeelden zijn door hun situatie afhankelijk van de hulp van anderen.
5. Het *wereldbeeld* frame kijkt naar armoede als een economisch en politiek probleem. De oorzaak van armoede ligt in systemen. Het probleem is echter dat mensen met macht het oneens zijn over het precieze systeem en de definitie van armoede, waardoor het moeilijk is om er volledig uit te ontsnappen. Voor de minderbedeelde zelf is weinig aandacht.
6. Het *dystopie* frame toont dat de participatiesamenleving en het socialezekerheidsbeleid een steeds groter monster aan het worden is, waar de hulpbehoevende die slachtoffer zijn van een individueel ongeval nu ook slachtoffer zijn van het systeem. In het frame zijn de hulpbehoevendenden actief, want ze komen op voor zichzelf en strijden voor waar ze recht op hebben.
7. Het *verdeling van de koek* frame focust op de steeds groter wordende ongelijkheid in Nederland. Een probleem dat grotendeels geankerd ligt in economische structuren, waarna individuele keuzes mensen écht in de problemen kunnen brengen. Politiek moet met haar handelen zorgen dat deze ongelijkheid afneemt. De minderbedeelden zijn verschillende groepen, zoals huurders of mensen aan de onderkant van het loongebouw, die nadelige gevolgen ondervinden van deze ongelijkheid.
8. Het *uitzichtloos* frame focust op de uitzichtloze situatie van minderbedeelden in het buitenland, die slachtoffer zijn geworden van een maatschappelijk ongeval. Hulporganisaties en reddingswerkers zijn helden, omdat ze door hun handelen minderbedeelden iets van hoop geven. De oplossing die hulporganisaties bieden, is afhankelijk van de vrijgevigheid van donateurs in bijvoorbeeld Nederland. Het frame doet daarmee een beroep op het liefdadigheidsgevoel van de lezer. De minderbedeelden zelf worden kleurrijk omschreven, maar hebben in het frame verder een hele passieve rol.
9. Het *paradijsvogel* frame focust op minderbedeelden die letterlijk buiten het systeem staan en vanwege hun levensstijl anders zijn. Deze levensstijl is het gevolg van eigen keuzes. De minderbedeelden worden door de samenleving als een bedreiging gezien. De oplossing bij 'overlast' is om de paradijsvogels weer onderdeel te maken van het systeem, maar wel onder het mom van dat het voor iedereen uiteindelijk beter is. De minderbedeelden kunnen een bedreiging vormen omdat ze anders zijn. Vanwege hun armoedige woonplek en hun levensstijl worden ze als een ondergeschikte categorie gepresenteerd.

DEELVRAAG 3

Welke frames over minderbedeelden zijn terug te vinden in de berichtgeving van de Volkskrant ten tijde van de coronacrisis?

Voor het beantwoorden van deelvraag 3 is een frameanalyse uitgevoerd. In de 25 onderzochte krantenberichten van *de Volkskrant* voor de periode ten tijde van de coronacrisis zijn de volgende acht frames geïdentificeerd:

1. Het *sardientjes* frame focust op minderbedeelden in het buitenland die op armoedige plekken, onder onhygiënische omstandigheden wonen en waar goede gezondheidszorg ontbreekt. Armoede is inherent aan het wonen op deze plekken. In het geval van een maatschappelijk ongeval zorgen deze leefomstandigheden ervoor dat de minderbedeelden grote slachtoffers worden. De minderbedeelden kunnen hier zelf niks aan doen, ze zijn passief. De setting waarin mensen wonen wordt in dit frame uitgebreid omschreven.
2. Het *machtelozen* frame gaat over minderbedeelden die door hun levensstijl of situatie buiten het systeem vallen, zoals daklozen en illegalen. De oorzaak van armoede wordt niet geëxpliciteerd. Duidelijk wordt wel dat het lijden van deze groep bij een maatschappelijk ongeval groot is, omdat ze geen gebruik kunnen maken van de noodoplossingen van de overheid. De minderbedeelden zijn afhankelijk van liefdadigheid. Minderbedeelden zijn te herkennen aan hun uiterlijk en behoren tot bepaalde specifieke groepen, zoals illegalen of migranten.
3. Het *marionet* frame focust op wereldwijde armoede, dat in stand wordt gehouden door kapitalisme en systemen waarin armen afhankelijk zijn van rijken. De rijken zijn de boeman, maar kunnen ten tijde van een maatschappelijk ongeval ook helden worden. Armen zijn tijdens een maatschappelijk ongeval namelijk nog afhankelijker van het handelen en de hulp van rijken. Minderbedeelden zijn het slachtoffer en passief wanneer het gaat om hun eigen redding. Rijken zijn moreel gezien verplicht om te helpen.
4. Het *postcode* frame gaat over minderbedeelden in achterstandswijken. Een oorzaak voor armoede wordt niet gegeven, maar het is inherent aan het wonen in achterstandswijken, gedragingen in deze wijken en aan armoede gerelateerd levensstijlziekten. Door het ontbreken van kennis houden minderbedeelden er een ongezonde levensstijl op na en hebben ze weinig idee van goede autoriteiten. Een duidelijk oplossing voor de armoede of het kennisprobleem wordt niet gegeven. Minderbedeelden zijn onderdeel van een groep, vaak arbeidsmigranten en zichtbaar aan hun sjoefle uiterlijk.
5. Het *strijder* frame gaat over de strijd die minderbedeelden, werkende armen, leveren in het dagelijks leven. De oorzaak zijn maatschappelijke en individuele problemen. De oplossing is dan ook een combinatie van individuele hulptrajecten én het veranderen van maatschappelijke systemen. De minderbedeelden verdienen empathie voor de strijd die ze leveren. De minderbedeelden gaan gebukt onder de psychische lasten die het strijden met zich meebrengen. Minderbedeelden kunnen niet zomaar herkend worden, het zijn normale mensen van alledag.

6. Het *valse start* frame gaat over kansenongelijkheid in Nederland als gevolg van een maatschappelijk ongeval. Het frame focust op kinderen van minderbedeelde gezinnen als slachtoffer. De situatie wordt omschreven aan de hand van het aantal getroffen kinderen. De overheid is de held, omdat het door middel van praktische hulp ervoor kan zorgen dat deze kansenongelijkheid teniet wordt gedaan.
7. Het *strop* frame gaat over de manier waarop mensen met schulden de dupe zijn van het Nederlandse systeem. Mensen met schulden zijn het slachtoffer, omdat ze onrechtmatig veel moeten lijden voor het hebben van schulden. De oplossing is om schuldenproblematiek anders te gaan zien: als probleem van een gemeenschap waarin ook de schuldeiser verantwoordelijkheid gaat dragen voor het probleem. Schulden zijn geen onderdeel van wie de persoon is, aangezien enkel in abstracte termen als 'mensen met schulden' over hen wordt gesproken.
8. Het *slachtoffer* frame focust op mensen die door een maatschappelijk ongeval werkloos en dus minder bedeed worden. Minderbedeelden zijn passief en worden omschreven als groep. De oplossing ligt in het handelen van de overheid, namelijk bij het nemen van noodmaatregelen.

HOOFDVRAAG

Hoe worden minderbedeelden geframed in de berichtgeving van de Volkskrant ten tijde van de coronacrisis en daarvoor?

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zal kort worden stil gestaan bij de antwoorden op deelvragen 2 en 3. Waarna deze bevindingen in de context zullen worden geplaatst van de bestaande literatuur en eventuele verschillen en overeenkomsten in framing tussen beide perioden worden geded.

In de periode voorafgaand aan de coronacrisis werd voor de framing van minderbedeelden in de berichten van *de Volkskrant* gebruik gemaakt van negen verschillende frames, namelijk het zware last frame, het onvruchtbare grond frame, het dystopie frame, het profiteur frame, het paradijsvogel frame, het uitzichtloos frame, het wereldbeeld frame, het afhankelijkheidsframe en het verdeling van de koek frame.

Ten tijde van de coronacrisis werd voor de framing van minderbedeelden in de berichten van *de Volkskrant* gebruik gemaakt van acht verschillende frames, namelijk het sardientjes frame, het machtelozen frame, het marionet frame, het postcode frame, het strijder frame, het valse start frame, het strop frame en het slachtoffer frame.

De schuldvraag

De gebruikte frames in de twee periodes kennen overeenkomsten en verschillen wat betreft het gebruik van de verklaringsmodellen van Vranken (in Oosterlynck, 2019). In beide periodes overheerst het ongevalmodel. Dit komt overeen met de bevindingen van Larsen en Degjaard (2019), waarin zij stellen dat in sociaaldemocratische landen armoede op een positievere manier en met meer oog voor

het ongevalmodel wordt weergegeven. Dit is echter in strijd met de bevindingen van Lepianka (2017), die vond dat in frames in Nederlandse nieuwsmedia het schuldmodel leek te overheersen. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de representatie van minderbedeelden in Nederland nog wisselt per nieuwsmedium.

Waar in de periode voorafgaand aan de coronacrisis het individueel ongevalmodel in combinatie met een institutioneel model overheerst, wordt in de frames gedurende de coronacrisis voornamelijk gebruik gemaakt van het maatschappelijk ongevalmodel. Hieruit kan worden afgeleid dat in de berichtgeving van *de Volkskrant* de manier waarop de schuldvraag wordt beantwoord gedeeltelijk verschilt. Dit zou wellicht kunnen worden verklaard door het feit dat er ten tijde van corona een gemeenschappelijke bedreiging is, een externe gebeurtenis die zorgt voor grote problemen. De bedreiging die voorafgaand aan de coronacrisis ontbrak. De manier waarop tijdens de coronacrisis de schuldvraag wordt beantwoord is in lijn met het beleid omtrent sociale zekerheden: namelijk dat de overheid noodmaatregelen neemt en minderbedeelden daarnaast op grote schaal gebruik kunnen maken van de normale sociale zekerheidsvoorzieningen. De minderbedeelden zijn op grote schaal deserving, omdat ze slachtoffer zijn geworden van een externe gebeurtenis.

Isolatie

In beide periode overheerst de thematische bespreking van armoede. Al wordt deze voorafgaand aan de coronacrisis vaak in combinatie gebruikt met het episodische frame van Iyengar (1990). Binnen de meeste frames wordt gebruik gemaakt van feitelijke informatie en wordt de situatie van minderbedeelden afgebeeld als een collectief probleem of sociaal fenomeen. Het feit dat de thematische bespreking overheerst, zien we onder andere aan het feit dat in de meeste frames óver minderbedeelden wordt gesproken in plaats van mét de minderbedeelden.

Daarentegen zie we er gedurende de coronacrisis wel enigszins een eenzijdig beeld van minderbedeelden wordt geschetst en dat er voor bepaalde thema's geen aandacht is. Terwijl er tijdens de coronacrisis enerzijds wel aandacht is voor onderliggende problemen, wordt er in andere frames geen aandacht besteed aan onderliggende oorzaken. Dit is in lijn met de bevindingen van Lugo-Ocando (2019), die stelt dat de mediarepresentatie van minderbedeelden geen aandacht heeft voor de onderliggende structurele problemen.

In tegenstelling tot de bevindingen van Lepianka (2017) is er in de frames van beide periodes geen aandacht voor de armoedeproblematiek onder bijvoorbeeld ouderen. In de frames van beide periodes komen is wel aandacht voor thema's als: daklozen, schuld, wereldwijde armoede, noodhulp, werkende armen en (kansen)ongelijkheid.

Othering

In de framing van minderbedeelden in *de Volkskrant* in beide periodes is de othering strategie 'minderbedeelden als anders representeren door het toeschrijven van bepaalde kenmerken' het meest voorkomend. Daarnaast kwam ook othering op basis van de afwezigheid van het volledige verhaal of onderliggende structuren, in de frames van beide periodes terug. Het enige verschil dat kan worden onderscheiden in de framing van minderbedeelden in beide periodes, is dat enkel voorafgaand aan de coronacrisis minderbeelden als bedreiging werden afgebeeld voor niet-minderbedeelden. Dat deze othering strategie tijdens de coronacrisis ontbreekt zou verklaard kunnen worden doordat een

externe gebeurtenis al een bedreiging vormt voor de gehele maatschappij, waardoor andere eventueel bedreigende partijen even buiten beeld blijven.

Overlappende frames

De manier van framing van minderbedeelden kende in beide periodes overlap met in andere onderzoeken geïdentificeerde frames. In beide periodes overlapte frames met het *sympathetic frame* van Kendall, waarvan de bedoeling is om sympathie op te roepen bij de lezer. Hetzelfde geldt voor het *culture of poverty frame* van Lepianka (2017), waarbij armoede wordt verbonden aan de woonplek van mensen.

De framing in krantenberichten voorafgaand aan de coronacrisis kende daarnaast overlap met het *resilience frame* van Lepianka (2017), waarin de minderbedeelden een actieve houding hebben en vechten voor hun eigen rechten en vooruitgang. Net als het *exceptionalism frame* van Kendall (2005), waarin de focus ligt op succesverhalen van mensen die door eigen handelen hun minderbedeelde situatie zijn ontkomen. En het *charitable frame* van Kendall (2005), waarin de lezer wordt aangemoedigd liefdadigheid te tonen aan een groep minderbedeelden vanwege hun ellendige bestaan. Opvallend is dat het gevonden profiteur frame volledige overeenkwam met het *welfare-drain frame* van Lepianka (2017).

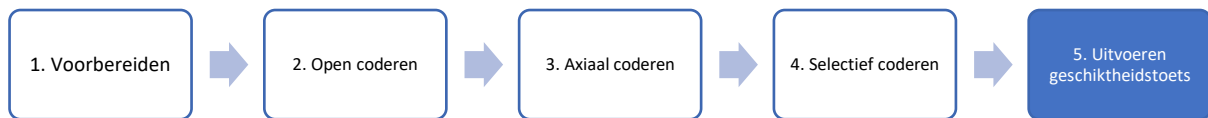
De framing in krantenberichten gedurende de coronacrisis kent overlap met het *charitable frame* van Kendall (2005), waarin kwetsbare groepen en hun strijd in het dagelijks leven centraal staan. Net als het *injustice frame* van Lepianka (2017), waarbij statische data zijn verweven met persoonlijk verhalen. Als laatste waren er overeenkomsten te vinden tussen de framing ten tijde van de coronacrisis en het *suffering frame* van Entman (in Lepianka, 2017), waarin de focus volledig ligt op het ongeval waardoor minderbedeelden slachtoffer worden.

Deze bevindingen geven aanleiding om te denken dat er over minderbedeelden daadwerkelijk bepaalde gemeenschappelijke beelden en ideeën bestaan. Dit is in lijn met de assumptie van Lepianka (2015) dat er in Westerse media universele beelden over minderbedeelden bestaan. Het is daarnaast opmerkelijk dat de manier van framing van minderbedeelden voorafgaand aan de coronacrisis meer overeenkomsten lijkt te hebben met eerder gevonden frames in Nederlandse nieuwsmedia (Lepianka, 2017), dan de manier van framing gedurende de coronacrisis. Het vorige geeft aanleiding om aan te denken dat een situatie van crisis in Nederland van invloed zou kunnen zijn op de representatie van minderbedeelden in krantenberichten van *de Volkskrant* en wellicht zelfs van andere Nederlandse nieuwsmedia. En dat er buiten tijden van crisis overeenkomende manieren van framing van minderbedeelden zijn die in berichten van Nederlandse nieuwsmedia blijven terugkomen. Dit zijn assumpties, die aanleiding geven tot vervolgonderzoek.

7. Discussie

Het laatste hoofdstuk gaat in op de betrouwbaarheid van de gevonden frames, bevat een reflectie op methodologische keuzes en sluit af met suggesties voor vervolgonderzoek.

7.1 DE GESCHIKTHEIDSTOETS: BETROUWBAARHEID FRAMES



Om de betrouwbaarheid van de frames te toetsen is gebruik gemaakt van 5 vragen:

1. *Het is mogelijk om een uitvoerige beschrijving te geven van de framebundel, als teken van de dominante positie van het frame.* Het bleek relatief goed mogelijk om de meeste frame uitvoerig te beschrijven, door voor de frames zowel reasoning devices als gebruikte framing devices te duiden. Het begrip ‘uitvoerig’ is echter redelijk subjectief. Een kanttekening die daardoor moet worden geplaatst, is dat enkele frames maar in één krantenartikel werden teruggevonden. Dit onderzoek zal dan ook niet claimen dat een gevonden frame daadwerkelijk een dominante positie heeft binnen berichten van *de Volkskrant*.
2. *Het is mogelijk om met het frame een bepaald fenomeen te duiden, door antwoord te kunnen geven op de vragen: ‘Wat is het probleem?’, ‘Wie draagt de verantwoordelijkheid?’ en ‘Hoe kan beleid bijdragen aan het oplossen van het probleem?’.* NB. Een frame hoeft niet altijd antwoord te geven op alle vragen. Het antwoord op dit punt kan met een ‘ja’ worden beantwoord. Het is immers gelukt om voor elk frame de frame-matrix in te vullen.
3. *Het frame is abstract genoeg geformuleerd. Dit is te toetsen door het frame toe te passen op een ander onderwerp dan ‘minderbedeelden’.* Het antwoord op deze vraag is geen volledige ‘ja’. De gevonden frames zijn wellicht soms nog te specifiek met te veel verwijzingen naar de problematiek van of typen minderbedeelden, waardoor ze niet toe te passen zijn op andere problematiek. Dit betekent dat het niveau waar Van Gorp (2007; 2010) naar streeft, het vormen van overkoepelende cultureel geankerde frames, niet geheel is bereikt. Achteraf gezien is hierin meer het onderzoek van Lepianka (2017) gevolgd, dat ook relatief specifieke frames voor gelijksoortige problematiek identificeert.
4. *Het frame bevat een consistent denkpatroon. Dit maakt het mogelijk om een situatie aan bijvoorbeeld oplossingen of verantwoordelijkheden te linken.* Net als vraag 2 kan ook deze vraag met een ‘ja’ worden beantwoord. De verschillende reasoning devices per frame sluiten volgens de onderzoeker goed op elkaar aan.
5. *Het frame geeft meer inzicht in en begrip van een bepaalde kwestie, waardoor het frame bruikbaar is.* Ja, de frames geven inzicht in de representatie van minderbedeelden, de schuldvraag en ideeën die het sentiment rondom minderbedeelden in de samenleving zouden kunnen beïnvloeden.

7.2 METHODOLOGISCHE KEUZES

Aan het begin van het onderzoeksproces was de insteek om een inductieve inhoudsanalyse uit te voeren. Echter, op suggestie van Van Gorp (2010) is tijdens de axiale codeerronde gebruik gemaakt van bestaande inzichten uit de literatuur. Dit heeft tot gevolg gehad dat het onderzoek niet meer als volledig inductief kan worden beschouwd. Voor de analyse is gebruik gemaakt van de stappen van een inductieve inhoudsanalyse, waardoor het nog steeds mogelijk was om unieke frames te identificeren. Voor het zoeken naar overkoepelende patronen en het vormen van de frames is echter wel gebruik gemaakt van overkoepelende lijnen in de bestaande literatuur. Er kan echter ook niet gesteld worden dat het onderzoek een deductief karakter heeft, omdat er geen gebruik is gemaakt van een vooraf opgesteld codeboek of het toetsen van hypothesen. Het onderzoek bevindt zich er dus ergens tussenin.

Betrouwbaarheid en validiteit

Binnen dit onderzoek is gestreefd naar een evenwicht tussen validiteit en betrouwbaarheid (Van Gorp, 2007a), door gebruik te maken van de verificatiestrategieën van Morse et al. (2002) (zie 2.4). In de uitvoering van het empirische onderdeel van dit onderzoek is het behulpzaam gebleken dat de belangrijkste inzichten (visueel) waren samengevat. Het was hierdoor makkelijk om kort terug te kijken naar de belangrijkste inzichten en het mogelijk was om de methodologische coherentie te waarborgen.

De tweede verificatiestrategie, het gelijktijdig verzamelen en analyseren van de data, heeft uiteindelijk voornamelijk plaats gevonden in het hoofd van de onderzoeker. Wat betreft de uiteindelijk krappe tijdsplanning van het onderzoek was het wellicht beter geweest om het analyseren van data gelijktijdig met het verzamelen van de data te rapporteren. Daarnaast zou het nadelig kunnen zijn geweest dat ideeën die opkwamen tijdens het open coderen niet gelijk op zijn geschreven, omdat hierdoor wellicht belangrijke inzichten of nuances verloren zijn gegaan. Gezien de resultaten van dit onderzoek, lijkt dit op de resultaten uiteindelijk weinig invloed te hebben gehad.

De derde verificatiestrategie, het theoretisch denken, is gedeeltelijk goed tot uitvoering gebracht. Hoewel het gelukt is om te schakelen tussen de beschreven micro- en macroperspectieven, is de vraag of het uiteindelijk bereikte macroperspectief abstract genoeg is gebleken. Hier zal bij 'rol onderzoeker' nog iets uitgebreider bij stil worden gestaan.

De beperking in het uitvoeren van de vierde verificatiestrategie blijkt achteraf het gebruik van aspecten uit de literatuur als raamwerk bij de frameanalyse te zijn. Er is namelijk gebruik gemaakt van overkoepelende ideeën uit de literatuurstudie, bij het zoeken naar patronen bij het axiaal coderen. Het is echter wel gelukt om de data in dit onderzoek te verbinden met de bevindingen van het framingonderzoek van Lepianka (2017) en de overige belangrijkste inzichten uit de literatuurstudie. De data zijn dus wel gebruikt voor theorieontwikkeling.

Generaliseerbaarheid

De uitgevoerde frameanalyse heeft een interpretatief karakter. Zoals in de methode al aangegeven, kan hierdoor van de gevonden frame niet worden gezegd dat ze "de enige ware en unieke zijn" (Van Gorp, 2006b, p.251). De gevonden frames kunnen dan ook niet worden gegeneraliseerd naar de volledige berichtgeving van *de Volkskrant* of andere kranten in Nederland. Volgens O'leary was het

voor kwalitatief onderzoek dan ook nuttiger om naar de overdraagbaarheid van het onderzoek te kijken, namelijk of de bevindingen relevante lessen bevatten voor een andere groep of setting. Om de overdraagbaarheid te bevorderen is in de methodesectie de gebruikte methode zo gedetailleerd mogelijk beschreven. Daarnaast is er geprobeerd om context te geven doordat is stil gestaan bij de (historische) context en andere belangrijke inzichten rondom de mediarepresentatie van minderbedeelden in Nederlandse nieuwsmedia. De gevonden frames en plaatsing daarvan in de bestaande literatuur kunnen hierdoor als relevante lessen worden beschouwd voor de representatie van minderbedeelden in overige berichtgeving van *de Volkskrant*. Vanwege het feit dat de frames niet zo abstract zijn verwoord dan waar eerst naar werd gestreefd, kan echter niet worden gesteld dat de gevonden frames cultureel geankerd zijn.

Rol onderzoeker

Ten eerste maakte het type onderzoek interpretatie door de onderzoeker binnen dit onderzoek onvermijdelijk. Het benoemen van eigen denkpatronen heeft de onderzoeker voor het uitvoeren van de frameanalyse inzicht geboden in eigen subjectiviteiten. Door dit te combineren met strak opvolgen van alle stappen in de methode, is daarnaast geprobeerd om het onderzoek zo rigide als mogelijk uit te voeren. Toch is het mogelijk dat de onervarenheid van de onderzoeker in het uitvoeren van frameanalyses hier een beperking kan hebben gevormd. In het begin van het onderzoek moest de onderzoeker erg inkomen in het opsporen van framing en reasoning devices, wat naarmate de analyse vorderde gelukkig snel verbeterde. Vanwege de onervarenheid van de onderzoeker was het daarnaast wellicht een nadeel dat de frameanalyse werd uitgevoerd door één onderzoeker. Hierdoor was het niet mogelijk om de bevindingen te vergelijken of te cross checken. Waarmee mogelijk een iets hogere mate van objectiviteit had kunnen worden behaald. De onervarenheid van de onderzoeker vormde ook een beperking bij het steeds 'abstracter' maken van de frames tijdens het axiaal en selectief coderen. De onderzoeker bleek uiteindelijk onvoldoende in staat om de frames volledig los te trekken van het onderwerp van minderbedeelden. Hierdoor is in plaats van de lijn die Van Gorp (2007a; 2010) schetst, is uiteindelijk de omschrijving van frames in Lepianka (2017) meer als richtlijn gebruikt.

7.3 SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK

Het huidige onderzoek deed onder andere onderzoek naar de framing van minderbedeelden gedurende de coronacrisis. Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek was deze crisis nog niet voorbij, waardoor enkel krantenberichten uit de beginperiode van de crisis zijn geanalyseerd. Hierdoor is het niet mogelijk om te zeggen dat de onderzochte krantenberichten ten tijde van de coronacrisis representatief zijn voor alle krantenberichten van *de Volkskrant* tijdens de gehele crisis. Dit onderzoek zal dan ook niet claimen dat een gevonden frame daadwerkelijk een dominante positie heeft binnen berichten van *de Volkskrant* tijdens de coronacrisis. Voor vervolgonderzoek zou het interessant kunnen blijken om te kijken of het sentiment in krantenberichten rondom minderbedeelden gedurende de coronacrisis veranderd, door na afloop van de coronacrisis nogmaals een frameanalyse uit te voeren. Gezien het idee dat beeldvorming in krantenberichten van invloed kan zijn op de publieke opinie over beleid van sociale zekerheden en het beleid zelf, zou het daarnaast interessant kunnen zijn om een frameanalyse te combineren met onderzoek naar beleidsontwikkelingen.

In 7.1 werd daarnaast aangegeven dat dit onderzoek niet met zekerheid iets kan zeggen over de dominante positie van de gevonden frames. Het zou interessant kunnen zijn om dit te onderzoeken in

een vervolgonderzoek. Hierbij kan worden gedacht aan een kwantitatieve frameanalyse bij een veel grotere steekproef van krantenberichten van *de Volkskrant* over een grotere periode. Tevens kan verder onderzoek worden gedaan naar de dominante positie van de frames, door te kijken in hoeverre deze frames ook terug te vinden zijn in nieuwsberichten van andere Nederlandse media. Hiervoor zou zowel een deductieve als een inductieve frameanalyse kunnen worden uitgevoerd. Het voordeel van een inductieve frameanalyse is ook hierin dat het voorkomt dat andere specifieke frames over het hoofd worden gezien (Van Gorp, 2007a). Hiermee kan de theorieontwikkeling rondom de framing van minderbedeelden verder worden uitgebreid.

Als laatste zou het interessant zijn om onderzoek te doen naar de in de conclusie genoemde assumpties. Om het idee te onderzoeken dat buiten tijden van crisis overeenkomende manieren van framing van minderbedeelden zijn die in verschillende Nederlandse nieuwsmedia terugkomen.

8. Referenties

8A. LITERATUUR

- Beeldvorming. (z.d.). In *Van Dale Online*. Geraadpleegd van <https://www.vandale.nl/>
- Bovens, M., & T Hart, P. (2017). *Openbaar bestuur, beleid, organisatie en politiek* (9de editie). Wolters Kluwer.
- Bullock, H. E., Fraser Wyche, K., & Williams, W. R. (2001). Media Images of the Poor. *Journal of Social Issues*, 57(2), 229–246. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00210>
- Burr, V. (2006). *An Introduction to Social Constructionism*. Taylor & Francis.
- Burr, V. (2015). *Social constructionism* (3rd edition). Taylor & Francis.
- Chauhan, A., & Foster, J. (2013). Representations of poverty in British newspapers: A case of ‘othering’ the threat? *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 24(5), 390–405. <https://doi.org/10.1002/casp.2179>
- Chong, D., & Druckman, J. N. (2007). Framing theory. *Annual Review of Political Science*, 10(1), 103–126. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.10.072805.103054>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Forrester, M. A. (2002). *Psychology of the Image*. Routledge.
- Gamson, W.A., & Lasch, K.E.L. (1983). The political culture of the welfare state. In T.S.E. Spiro & E. Yuchtman-Yaar (Eds.), *Evaluating the welfare state* (397-416).
- Goffman, E. (1974). *Frame Analysis*. Amsterdam University Press.
- Grimm, E. (2019, 26 september). *Bereik landelijke dagbladen onveranderd hoog*. NDP Nieuwsmedia. <https://www.ndpnieuwsmedia.nl/2019/09/26/bereik-landelijke-dagbladen-onveranderd-hoog/>
- Haverland, M., & Yanow, D. (2012). A hitchhiker’s guide to the public administration research universe: Surviving conversations on methodologies and methods. *Public Administration Review*, 72(3), 401–408. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2011.02524.x>
- Hijmans, E., Schafraad, P., & d’Haenens, L. (2011). Wie schrijft ons nieuws? Een analyse van voorverpakt nieuws en brontransparantie in binnenlandse nieuwsonderwerpen in vier Nederlandse en Vlaamse kwaliteitskranten. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 39(2), 77–91. https://www.tijdschriftvoorcommunicatiewetenschap.nl/inhoud/tijdschrift_artikel/CW-39-2-77/Wie-schrijft-ons-nieuws
- Inzlicht, M., McKay, L., & Aronson, J. (2006). Stigma as ego depletion. *Psychological Science*, 17(3), 262–269. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2006.01695.x>
- Iyengar, S. (1990). Framing responsibility for political issues: The case of poverty. *Political Behavior*, 12(1), 19–40. <https://doi.org/10.1007/bf00992330>

- Iyengar, S. (1996). Framing responsibility for political issues. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 546(1), 59–70. <https://doi.org/10.1177/0002716296546001006>
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1984). Choices, values, and frames. *American Psychologist*, 39(4), 341–350. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.39.4.341>
- Kendall, D. (2005). *Framing class: Media representations of wealth and poverty in America*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Kieran, M. (1998). *Media Ethics*. Routledge.
- Kinder, D. R., & Sanders, L. M. (1990). Mimicking political debate with survey questions: The case of white opinion on affirmative action for blacks. *Social Cognition*, 8(1), 73–103. <https://doi.org/10.1521/soco.1990.8.1.73>
- Larsen, C. A., & Deigaard, T. E. (2013). The institutional logic of images of the poor and welfare recipients: A comparative study of British, Swedish and Danish newspapers. *Journal of European Social Policy*, 23(3), 287–299. <https://doi.org/10.1177/0958928713480068>
- Laufer, D., & Coombs, W. T. (2006). How should a company respond to a product harm crisis? The role of corporate reputation and consumer-based cues. *Business Horizons*, 49(5), 379–385. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2006.01.002>
- Lepianka, D. (2015). Images of poverty in a selection of the Polish daily press. *Current Sociology*, 63(7), 999–1016. <https://doi.org/10.1177/0011392115587021>
- Lepianka, D. (2017). The varying faces of poverty and deservingness in Dutch print media. In W. Oorschot, F. Roosma, B. Meuleman, & T. van Reeskens (Eds.), *The social legitimacy of targeted welfare: Attitudes to welfare deservingness* (pp. 127–146). Edward Elgar Publishing.
- Lo, W. H. (2020). Governmentality and neoliberalism: a study of media discourse on poverty in Hong Kong. *Journal of Poverty and Social Justice*, 28(1), 55–78. <https://doi.org/10.1332/175982719x15687079983161>
- Lugo-Ocando, J. (2019). Poverty in the news media: Continuities, ruptures, and change in the reporting socioeconomic inequality. *Sociology Compass*, 13(7). <https://doi.org/10.1111/soc4.12719>
- McKendrick, J.H., Sinclair, S., Anthea Irwin, H., O'Donnell, G. S. & Dobbie, L. (2008). *The media, poverty and public opinion in the UK*. Joseph Rowntree Foundation.
- Miller, D. (1996). Two Cheers for Meritocracy. *Journal of Political Philosophy*, 4(4), 277–301. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9760.1996.tb00053.x>
- Minderbedeelde. (z.d.). In *Van Dale Online*. <https://www.vandale.nl/>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2019, 4 november). *Moet ik een tegenprestatie doen voor mijn bijstandsuitkering?* <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bijstand/vraag-en-antwoord/wat-is-de-tegenprestatie-in-de-bijstand>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2020, 17 april). *Aanvullende maatregelen onderwijs, horeca, sport*. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/03/15/aanvullende-maatregelen-onderwijs-horeca-sport>

- Morse, J.M., Barrett, M., Mayan, M., Olson, K., & Spiers, J. (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 1(2), 13-22.
- Nelson, T. E., Clawson, R. A., & Oxley, Z. M. (1997). Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review*, 91(3), 567–583. <https://doi.org/10.2307/2952075>
- NOS. (2020a, 23 februari). *Italië isoleert noordelijke gemeenten om virus-uitbraak te beteugelen*. Geraadpleegd op 21 april 2020, van <https://nos.nl/artikel/2324197-italie-isoleert-noordelijke-gemeenten-om-virus-uitbraak-te-beteugelen.html>
- NOS. (2020b, 27 februari). *Eerste Nederlander met coronavirus opgenomen in Tilburg, “man vierde carnaval”*. Geraadpleegd op 2 april 2020, van <https://nos.nl/artikel/2324870-eerste-nederlander-met-coronavirus-opgenomen-in-tilburg-man-vierde-carnaval.html>
- NOS. (2020c, 5 maart). *Duizenden besmettingen Italië: zo werd het land het zorgenkindje van Europa*. Geraadpleegd op 21 april 2020, van <https://nos.nl/artikel/2325917-duizenden-besmettingen-italie-zo-werd-het-land-het-zorgenkindje-van-europa.html>
- NOS. (2020d, 9 maart). *Kabinet: schud geen handen meer, werk in Brabant als het kan thuis*. Geraadpleegd op 21 april 2020, van <https://nos.nl/artikel/2326486-kabinet-schud-geen-handen-meer-werk-in-brabant-als-het-kan-thuis.html>
- NOS. (2020e, 23 maart). *Premier Rutte: dit is een intelligente lockdown*. Geraadpleegd op 21 april 2020, van <https://nos.nl/video/2328097-premier-rutte-dit-is-een-intelligente-lockdown.html>
- O’Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project* (3de edition). SAGE Publications.
- Oosterlynck, S., Loots, I., Vandermoere, F., Raemaekers, P., Cools, P., Vandepitte, E., ... Boost, D. (2019). Armoede en de ecologische kwestie: het maatschappelijk schuldmodel en sociaalecologische uitdagingen als collectieve dilemma’s. In J. Coene, P. Raeymaeckers, B. Hubeau, S. Marchal, R. Remmen, & A. van Haarlem (Reds.), *Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2019* (pp. 23–37). Acco Leuven.
- Panis, K., Dhoest, A., & Paulussen, S. (2019). De representatie van armoede op televisie: individuele verhalen of structurele analyses? In J. Coene, P. Raeymaeckers, B. Hubeau, S. Marchal, R. Remmen, & A. van Haarlem (Reds.), *Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting 2019* (pp. 265–281). Acco Leuven.
- Sijbom, M. (2010). *Berichtgeving in nieuwsmedia: Een analyse van de verschillen in de berichtgeving van het NOS journaal en het Jeugdjournaal* (Masterscriptie). Geraadpleegd van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/42349>
- Smelik, A., Buikema, R., & Meijer, M. (1999). *Effectief beeldvormen*. Koninklijke Van Gorcum.
- Tihelková, A. (2015). Framing the “scroungers”: the re-emergence of the stereotype of the undeserving poor and its reflection in the British press. *Brno Studies in English*, 41(2), 121–139. <https://doi.org/10.5817/bse2015-2-8>
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. (2015, 9 februari). *Participatiewet | UWV | Over UWV*. <https://www.uwv.nl/overuwv/pers/dossiers/participatiewet/index.aspx>

- Van Bekkum, D. (2020, 16 maart). Live toespraak van Rutte is een absolute zeldzaamheid. *de Volkskrant*. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/live-toespraak-van-rutte-is-een-absolute-zeldzaamheid~bea83379/>
- Van Gorp, B. (2006a). *Framing asiel: indringers en slachtoffers in de pers*. Acco.
- Van Gorp, B. (2006b). Een constructivistische kijk op het concept framing. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 34(3), 246-256.
- Van Gorp, B. (2007a). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: uitgangspunten en procedures. *Kwalon: Tijdschrift Voor Kwalitatief Onderzoek in Nederland*, 12(2), 13–18. https://www.researchgate.net/publication/241881710_Het_reconstrueren_van_frames_via_inductieve_inhoudsanalyse_uitgangspunten_en_procedures
- Van Gorp, B. (2007b). The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back In. *Journal of Communication*, 57, 60–78. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00329.x>
- Van Gorp, B. (2010). Strategies to take subjectivity out of framing analysis. In J.A. Kuypers & P. D'Angelo (Eds.), *Doing news framing analysis* (pp. 100-125). <http://ebookcentral.proquest.com>
- Van Gorp, B., & Gourdin, G. (2014). *Framing en deframing: Op weg naar de destigmatisering van arbeidsongeschiktheid en invaliditeit*. Koning Boudewijnstichting. https://limo.libis.be/primop-explora/fulldisplay?docid=LIRIAS1859938&context=L&vid=Lirias&lang=en_US&search_scope=Lirias&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=default_tab&query=any,contains,Framing%20en%20reframing:%20op%20weg%20naar%20de%20destigmatisering%20van%20arbeidsongeschiktheid%20en%20invaliditeit&offset=0
- Van Straaten, F. (2020, 22 maart). Pandemie maakt onderscheid arm en rijk zichtbaar. *NRC*. <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/03/22/de-rijken-zijn-weer-in-het-voordeel-a3994585>
- Voorstelling. (z.d.). In *Van Dale Online*. Geraadpleegd van <https://www.vandale.nl/>
- Vossen, M., & Schulpen, L. (2019). Media frames and public perceptions of global poverty in the UK: Is there a link? *Communications*, 44(1), 59–79. <https://doi.org/10.1515/commun-2018-2006>
- Vossen, M., van Gorp, B., & Schulpen, L. (2016). In search of the pitiful victim: A frame analysis of Dutch, Flemish and British newspapers and NGO-advertisements. *Journal of International Development*, 30(4), 643–660. <https://doi.org/10.1002/jid.3235>
- Zald, M. N. (1996). Culture, ideology, and strategic framing. In D. McAdam, J. D. McCarthy, & M. N. Zald (Eds.), *Comparative perspectives on social Movements* (pp. 262–274). Cambridge University Press.

8B. REFERENTIES: GEANALYSEERDE KRANTENBERICHTEN.

- Volkskrant (1). (2019). Gemeenten bieden actief hulp bij schuld. *de Volkskrant*, 29 april 2019.
- Volkskrant (2). (2019). Vaak is er meer dan die ene schuld. *de Volkskrant*, 29 april 2019.
- Volkskrant (3). (2019). Rotterdam kan uitkering niet meer terugvragen van fraudeur. *de Volkskrant*, 30 april 2019.
- Volkskrant (4). (2019). Succes is ook: de jongen die zijn woede nu kan reguleren. *de Volkskrant*, 25 april 2019.
- Volkskrant (5). (2019). De bodem van het loongebouw. *de Volkskrant*, 20 april 2019.

Volkskrant (6). (2019). Je valt hier op als je dun bent. *de Volkskrant*, 11 april 2019.

Volkskrant (7). (2019). Vraag aller vragen: daalt de armoede? *de Volkskrant*, 12 april 2019.

Volkskrant (8). (2019). Huishoudelijke hulp. *de Volkskrant*, 10 april 2019.

Volkskrant (9). (2019). Schulden maken heeft ook te maken met een gebrek aan zelfliefde. *de Volkskrant*, 6 april 2019.

Volkskrant (10). (2019). Na de cycloon dreigt nu cholera. *de Volkskrant*, 3 april 2019.

Volkskrant (11). (2019). Mijn hulphond kan niet poetsen. *de Volkskrant*, 4 april 2019.

Volkskrant (12). (2019). Pro-life roert zich. *de Volkskrant*, 3 april 2019.

Volkskrant (13). (2019). We vergeten het belang van hulp. *de Volkskrant*, 2 april 2019.

Volkskrant (14). (2019). Schoon. *de Volkskrant*, 5 april 2019.

Volkskrant (15). (2019). Uitstel WW-export. *de Volkskrant*, 28 maart 2019.

Volkskrant (16). (2019). Uitstel omstreden EU-plan voor export WW-uitkeringen. *de Volkskrant*, 28 maart 2019.

Volkskrant (17). (2019). Kamerbreed verzet tegen Brusselse WW-maatregel. *de Volkskrant*, 27 maart 2019.

Volkskrant (18). (2019). Vaste lasten. *de Volkskrant*, 23 maart 2019.

Volkskrant (19). (2019). Nederlandse rijken zijn weer miljarden rijker geworden. *de Volkskrant*, 21 maart 2019.

Volkskrant (20). (2019). Eerst de storm, toen het water. *de Volkskrant*, 22 maart 2019.

Volkskrant (21). (2019). Woonlasten doen forse greep in huishoudportemonnee. *de Volkskrant*, 19 maart 2019.

Volkskrant (22). (2019). Kloof tussen huurder en huiseigenaar is gigantisch. *de Volkskrant*, 14 maart 2019.

Volkskrant (23). (2019). Miljoenen voor zorg daklozen. *de Volkskrant*, 14 maart 2019.

Volkskrant (24). (2019). Hier voel nomade zich 'normaal'. *de Volkskrant*, 5 maart 2019.

Volkskrant (25). (2019). Betrapt op fraude en toch weer een uitkering: het kan nog altijd. *de Volkskrant*, 4 maart 2019.

Volkskrant (26). (2020). 'Vanuit hier kom je eerder op de ic'. *de Volkskrant*, 29 april 2020.

Volkskrant (27). (2020). Op straat ben je nu helemaal vogelvrij. *de Volkskrant*, 14 april 2020.

Volkskrant (28). (2020). Hongersnood. *de Volkskrant*, 29 april 2020.

Volkskrant (29). (2020). Het regent aanvragen bij het UWV. *de Volkskrant*, 16 april 2020.

Volkskrant (30). (2020). Misschien toch niet zo'n gek idee. *de Volkskrant*, 11 april 2020.

Volkskrant (31). (2020). Heft extra vermogensbelasting om crisis te bezweren. *de Volkskrant*, 7 april 2020.

Volkskrant (32). (2020). Wel werk, toch arm. *de Volkskrant*, 4 april 2020

Volkskrant (33). (2020). Kiezen tussen het virus en de honger. *de Volkskrant*, 4 april 2020.

Volkskrant (34). (2020). Hardnekkig. *de Volkskrant*, 9 april 2020.

Volkskrant (35). (2020). Nog één keer scharrelen voor iets extra's. *de Volkskrant*, 7 april 2020.

Volkskrant (36). (2020). Wordt corona de nietsontziende vereffenaar van ongelijkheid? *de Volkskrant*, 2 april 2020.

Volkskrant (37). (2020). Als er al eten is, wie kan het uitdelen? *de Volkskrant*, 2 april 2020.

Volkskrant (38). (2020). Recordaantal WW-uitkeringen VS: 10 miljoen. *de Volkskrant*, 3 april 2020.

Volkskrant (39). (2020). EU moet ramp in Afrika voorkomen. *de Volkskrant*, 3 april 2020.

Volkskrant (40). (2020). Artsen: 'red vluchteling'. *de Volkskrant*, 31 maart 2020.

Volkskrant (41). (2020). Kwetsbaar. *de Volkskrant*, 30 maart 2020.

- Volkskrant (42). (2020). Zwarte hulp zit zonder werk, en geld. *de Volkskrant*, 27 maart 2020.
- Volkskrant (43). (2020). Wat als het virus Moria treft? *de Volkskrant*, 28 maart 2020.
- Volkskrant (44). (2020). 'Er komt chaos, we gaan lijden'. *de Volkskrant*, 28 maart 2020.
- Volkskrant (45). (2020). Fed-kopstuk: mogelijk in VS 46 miljoen werklozen. *de Volkskrant*, 26 maart 2020.
- Volkskrant (46). (2020). Bijstandskolletten voor zzp'ers gaan maandag al open. *de Volkskrant*, 21 maart 2020.
- Volkskrant (47). (2020). Daklozen kunnen nu geen kant op. *de Volkskrant*, 20 maart 2020.
- Volkskrant (48). (2020). De arme betaalt. *de Volkskrant*, 11 april 2020.
- Volkskrant (49). (2020). Laptops voor kinderen uit arme gezinnen *de Volkskrant*, 31 maart 2020.
- Volkskrant (50). (2020). Oorlogslanden zijn niet opgewassen tegen virus. *de Volkskrant*, 24 maart 2020.

9. Bijlagen

BIJLAGE 1: OVERZICHT FRAMING DEVICES KRANTENBERICHTEN VÓÓR CORONA

Actoren: De gemeente

- Omschrijving: De gemeente is voor haar handelen afhankelijk van landelijk beleid en politiek handelen (11).
- Handeling: Biedt actief hulp aan (1); Zoeken actief naar mensen die in de problemen kunnen zitten (1). De gemeenten '*...willen voorkomen dat de boetes wegens niet betaalde rekeningen zich opstapelen en mensen niet meer uit de problemen komen...*' (1). Kan niks doen tegen het onrecht dat de fraudeur haar heeft aangedaan. De gemeente vorderde de bijstand terug nadat het ten onrechte was uitgekeerd (3). Gemeenten keuren uitkeringsfraude af (3). De gemeente moet handelen/ is verantwoordelijk om te zorgen dat mensen niet weggelaten met fraude (3). De gemeente vindt dat niet iedere hulpbehoevende recht heeft om meer hulp (3). De gemeente Amsterdam omschrijft de actoren als dakloze kampeerders, dakloos duidt op hulpbehoevend, dus het lijkt normaal dat de gemeente hulp wil aanbieden (24.) Gemeenten jagen minderbedeelden weg uit hun woonplaats en gebruiken daarbij zelfs geweld (24).

Nederlandse overheid/ politieke actoren.

- Omschrijving: De Nederlandse politiek weet heel goed wat het vindt, maar kiest ervoor om pas om het laatste moment te handelen (15).
- Handeling: Het neerhalen/weghalen van een concreet iets, wordt hier beeldend gebruikt om het aanpassen van het voorstel kracht bij te zetten. Slopen duidt op niet subtiel en geen kracht ongemoeid laten om iets weg te halen. Dit zal de minister moeten uitvoeren in Europa om uitkeringsfraude tegen te gaan (15). Nederland is niet te spreken over het idee om werkloze arbeidsmigranten thuis voor 6 maanden van een Nederlandse uitkering te laten genieten (16). Polen komen weg met ww-fraude, omdat Nederland nalatig is met controleren (17). Politici uit verschillende hoeken verenigen in hun oordeel over de ww-export. Ze vinden het onvoorstelbaar en onrechtvaardig voor Nederland (17). De overheid moet actie ondernemen om te zorgen dat de Nederlandse uitkeringsgerechtigde niet leidt onder het misbruik van buitenlanders (17). Het zichtbaar maken van ongelijkheid, maakt dat de politiek acties kan ondernemen om de verschillen te verkleinen (21). Handelen van het kabinet geeft minderbedeelde daklozen meer rechten (23). De politiek moet 'een streek' bedenken om te zorgen dat uitkeringsfraude stopt (25).
- De minister van financiën ziet de groeiende financiële ongelijkheid als een probleem en draagt als oplossing aan: het anders verdelen van de koek aan (de koek is het inkomen) (1).

Schuldenaren

- Omschrijving: Schulden zijn geen onderdeel van de identiteit: 'inwoners met schulden' (1); '...mensen met betalingsachterstanden...' (1); '*...mensen die in geldnood raken...*' (2). *Schulden zijn onderdeel van de persoon zelf* '*...schuldenaar...*' (1, 2). Schuldenaren moeten worden opgespoord (1). De problemen van de schuldenaar beginnen pas echt als ze '*...terecht komen bij het administratiekantoor CAK.*' (1). Bepaalde mensen hebben een grotere kans op het krijgen van schulden '*...werkende armen, statushouders en 'notoire zorgmijders'*' (1). Schuldenaren kunnen lichamelijke en psychische klachten ervaren: '*...patiënten met stressklachten als gevolg van schulden.*' (1). De schuldenaar wordt omschreven aan de hand van uiterlijke/ descriptieve kenmerken (2). Vanuit het idee dat je aan ogen af kan lezen hoe het met iemand gaat, zegt deze omschrijving dat de schuldenaar de oplossing niet meer ziet (2). De persoon met schulden wordt uitgebreid omschreven met karakteristieken en descriptieve kenmerken. De lezer kan zich hierdoor een beeld vormen bij de persoon (2). Daarnaast wordt de persoon met schulden omschreven aan de hand van de hoogte van zijn betalingsachterstand: '*...de roodharige twintiger die deze ochtend voorkomt wegens een betalingsachterstand van 87 euro bij zijn zorgverzekeraar.*' (2). De persoon met schulden is wanhopig (2).
- Handeling: Mensen in geldnood '*...betalen niet meer.*' (1). Komt zelf aan het woord om uit te leggen over de situatie (2). De persoon met schulden geeft aan zelf te moeten handelen om te voorkomen dat het nog een keer gebeurt (2). Schuldenaren krijgen deurwaarders achter zich aan, alsof ze criminelen zijn die gezocht worden (2). De schuldenaar spreekt zichzelf uit als slachtoffer van het systeem (2). Schuldenaren worden omschreven als inactief, omdat ze nooit zelf om hulp zouden komen vragen. Als schuldenaren hulp vragen doen ze dit te laat (2). Schuldenaren moeten het in hun eentje opnemen tegen meerdere schuldeisers van één zorgverzekering; schuldenaren staan in de minderheid (2). De schuldenaar geeft aan opgelucht te zijn bij het idee de schuld kwijt te zijn. Een perspectief op de weggenomen last biedt hoop (2).

Expert/mensen met autoriteit

- Een schuldenbeleidsadviseur wordt omschreven aan de hand van zijn functie en komt aan het woord (1).
- Een wethouder krijgt de ruimte om te spreken over schuldenproblematiek (1).
- Een hoogleraar wordt aangedragen als expert van schuldenproblematiek en komt aan het woord (1).
- Huisartsen zijn expert van schuldenproblematiek en worden ingeschakeld om '*...patiënten met stressklachten als gevolg van schulden kunnen doorverwijzen naar laagdrempelige schuldhulp*' (1).
- Een sociaal raadvrouw, oftewel een expert/ iemand met aanzien, geeft haar mening over schuldhulpverlening in de rechtbank (2).
- Actor krijgt expertise of gewichtigheid door de uitspraak 'het hoogste orgaan'. Wat deze (De Centrale Raad) actor doet/zegt is dus gewichtig (3).
- Een expert (gespecialiseerd in juridische aspecten van schulden) is aan het woord (3).

- Expert (van het kenniscentrum van gemeenten voor de bijstand) komt aan het woord (3).
- De World Health Organization waarschuwt voor een nieuwe ramp in arme landen (10).
- De pro-life beweging biedt financiële hulp, voorkomt daarmee abortus bij een minderbedeelde vrouw en red haar ongeboren kindje (12).
- De directeur van de abortuskliniek plaats de hulp van de Profile-beweging in het perspectief dat er nog 17 jaar overblijven dat de organisatie geen hulp biedt. Hij vindt abortus laten plegen de échte oplossing voor de minderbedeelde (12).
- Hulporganisaties moeten beter communiceren over de benarde situatie van buitenlandse minderbedeelden (13).
- Expert/wetenschapper geeft een analyse van de kredietcrisis en vindt het opmerkelijk dat de rijken niet geraakt zijn (19).

Bronnen

- Het CBS wordt aangehaald als bron van het verstrekken van cijfers.
- Het Nibud zegt dat het aantal huishoudens - die niet altijd hun huur of hypotheek op tijd betalen - is gestegen (21).
- Het CPB moet actie ondernemen om de onzichtbare verschillen ook in het openbaar te brengen (21).

Kinderen uit probleemwijken

- Omschrijving: Hebben les nodig in het leven (4). Kinderen uit achterstandswijken zijn *'kwetsbare scholieren, scholieren die hulp nodig hebben of vatbaar zijn voor verkeerde dingen...'* (4). Kinderen uit probleemwijken hebben begeleiding nodig van 'experts' of mensen met aanzien uit dezelfde wijk (4). Kinderen worden omschreven aan de hand van het gezin waarin ze opgroeien, waar de ouders hun eigen problemen hebben en laaggeschoold zijn. Kinderen uit kwetsbare wijken verkeren in gevaar: verkeerde keuzes, verkeerde vrienden en verkeerde omgeving (4).
- Omschrijving exemplar: De exemplar wordt omschreven aan de hand van wat hij heeft bereikt in het leven. Laat zien dat dat afkomst niet bepalend hoeft te zijn voor het verloop van je leven (4). De exemplar is ook de held, want hij besloot zich in te zetten voor kinderen uit kwetsbare wijken.

Minderbedeelden

- Omschrijving: Minder bedeed zijn is geen onderdeel van wie iemand is: *'mensen met een laag inkomen...'* (1). Minderbedeelden bevinden zich aan de *onderkant* van een denkbeeldig gebouw of schaalniveau (1). Minderbedeelden worden omschreven aan de hand van hun beroepen: *'schoonmakers, obers, winkelmedewerkers, uitzendkrachten...'* (5). Minder bedeeden worden omschreven als WML'ers en hun vaak jonge leeftijd (5). Minderbedeelden worden omschreven aan de hand van hun opleidingsniveau, welvaartsniveau en het feit dat ze vaker overgewicht hebben (6). Arm zijn is onderdeel van wie iemand is: *'arm mensen...'* (6, 7). De minderbedeelde is lichamelijk beperkt, want ze zit in een rolstoel en krijgt hulp van de hulphond (11). Bezuinigingen maken minderbedeelden tot slachtoffer (11). Hulpbehoevenden voelen zich niet serieus

genomen en hebben het idee dat de gemeente hen ziet als 'labbekakken' (14). Minderbedeelden blijven qua financiële groei achter bij de allerrijksten, ondanks de goeie economische tijd (19). Minderbedeelden zijn daklozen zonder verzekering (23).

- Handeling: De minderbedeelden bieden weerstand tegen de huidige situatie, dit wordt uitgedrukt in termen van *strijd*. (11) Minderbedeelde is zwanger en gaat naar de abortuskliniek om abortus te plegen, terwijl dat bij genoeg geld niet haar eerste keuze zou zijn (12). Vrouwen verkopen hun lichaam om te kunnen overleven (13).

Minderbedeelden in arme landen en slachtoffer maatschappelijk ongeval

- Omschrijving: Minderbedeelden zijn slachtoffer van cholera en worden opgevangen in een tent, want door de cycloon zijn de ziekenhuizen verwoest (10). Mensen in rampgebied hebben te weinig eten of worden slachtoffer van mensenhandel (13). De exemplers zijn gered en liggen op de vloer, waardoor het overkomt alsof ze machteloos zijn (20). Het slachtoffer van de ramp is een alleenstaande moeder en voelt zich verantwoordelijk voor het overleven van de kinderen/ moet ook voor haar kinderen zorgen (20). De mensen die gered zijn krijgen enkel de hoogstnodige zorg en iets te eten, meer is er niet (20).
- Handeling: Minderbedeelde overlevenden van de ramp zijn passief en afhankelijk van anderen. De overlevenden zijn moe van wat ze hebben meegemaakt, de schroom om gezien te worden tijdens het ontlasten is volledig weg (20). Een overlevende van de ramp vertelt hoe zij het moment van de ramp heeft ervaren en wat ze toen moesten doen. Ze waren machteloos (20). Man ploetert met rijst op zijn schouder door het water (20).

Minderbedeelden buiten het systeem

- Omschrijving: De stadsnomaden zien zichzelf niet als hulpeloos en zien de hulp als een aanval (24). De stadsnomade André is een exemplar en wordt als hulpbehoevend en afhankelijk van andere omschreven (24). De afhankelijkheid van de oudere stadsnomade maakt dat hij niet elke dag te eten heeft (24). Stadsnomaden zijn drugsverslaafden of psychisch niet oké (24). De stadsnomaden weten dat ze zich anders gedragen, maar hebben geen zin om daarover ruzie te krijgen (24). Geruststellen duidt erop dat er een gevaar is, in dit geval de komst van de nomaden, een gevaar dat moet wijken (24). De minderbedeelden worden omschreven als paradijsvogels en vrijbuiters (24). De stadsnomaden worden omschreven aan de hand van hoe de plek waar ze wonen eruitziet. Modderig duidt erop dat het niet schoon is (24). De stadsnomade wordt omschreven aan de hand van descriptieve uiterlijke kenmerken en als zorgmijder (24). De stadsnomaden laten zich niet opleggen wat ze moeten doen. (24)
- Handeling: De stadsnomade heeft gewoon een normale hobby. De stadsnomade stak zichzelf in de schulden, omdat hij niet kon omgaan met financiën. De stadsnomade laat zich niet vertellen wat hij moet doen. Voordat hij dood is, zal hij niet vertrekken (24)

Actoren die minderbedeelden helpen

- De rechter zet zich in voor mensen met schulden. Het is een expert/ iemand met aanzien en geeft zijn mening '*maakt rechter Hans Zuurmond zich weinig zorgen...*' (2).
- Vakbond FNV zet zich in voor laag betaalde werknemers. Dit wordt beeldend gemaakt doordat de uitdrukking '*staan op voor*' wordt gebruikt (5). Ze vormen samen met hun aanhangers een beweging. De vakbond neemt het op tegen '*Aartsrivaal*' VNO-NCW, de werkgeverslobby, wat erop duidt dat het verhogen van het minimumloon een *strijd* is (5).
- China heeft als land meegeholpen in de daling van armoede (7).
- Een jurist helpt minderbedeelden (hulpbehoevendenden) in hun strijd tegen de participatiesamenleving. De actor zat zelf in de bijstand en leverde een tegenprestatie. Er wordt beeldend uitgedrukt dat de actor werd geraakt door de participatiesamenleving. Hij kreeg het '*recht in zijn gezicht...*' (8). De jurist is de held van de hulpbehoevendenden, want hij vraagt geen geld van zijn klanten. De jurist handelt niet enkel vanuit liefdadigheid, maar ook gewoon omdat er geld te verdienen valt (8). Het handelen van de jurist maakt de gemeente nerveus (8).
- De maatschappelijk werker heeft niet alleen geholpen met het oplossen van het schuldprobleem, maar ook met zorgen dat schuldenproblematiek in de toekomst wordt voorkomen (9).
- Hulporganisaties verlenen actief hulp om de tweede ramp (cholera) tegen te gaan en om een nieuwe ramp, die van malaria, te voorkomen of zo klein mogelijk te houden (10).
- Het rode kruis, maar ook politici en media zijn verantwoordelijk voor het vragen van aandacht voor minderbedeelden in het buitenland in schrijnende situaties (13).
- De arts werkt in tenten, ziekenhuizen of gebouwen om in te werken zijn er niet (20).
- Iemand uit de reddingsploeg wordt geïnterviewd, hij werkt voor een team uit - Zuid Afrika (20).
- De NSG gaf dakloze zorgbehoevendenden een stem (23).

Nederlanders/ de lezer van de krantenberichten/ rijke actoren.

- Nederlanders zijn over het algemeen gulle gevers, vergeleken met inwoners van andere landen (13).
- De gewone Nederlander lijdt onder het niet EU- voorstel (17).
- Nederland in zijn geheel heeft slecht consumptiegedrag (18).
- Burgers van welvarende landen zijn voor het belasten van rijken om armen te ondersteunen (19).
- De allerrijkste van Nederland komen met naam en toenaam in de krant en worden omschreven aan de hand van hun vermogen (19).

Overheid van arme landen

- Omschrijving: is corrupt. Een lichamelijke metafoor wordt gebruikt om duidelijk te maken dat de leiders door en door corrupt zijn, het is doordrongen met wie ze zijn (10).

Uitkeringsfraudeurs

- Omschrijving: De uitkeringsgerechtigde wordt omschreven als iemand die misbruik heeft gemaakt van het systeem '*...een frauderende uitkeringsgerechtigde...*' (3). Fraudeurs hebben soms meerdere schulden uitstaan bij de gemeente. Uitkeringsfraudeurs hebben vaak een Poolse nationaliteit (16, 17). De mensen die uitkeringsfraude plegen zijn mensen van Turkse, Marokkaanse of Oost-Europese afkomst met bezit in land van herkomst (25). Het zijn immigranten die zwijgen over bezit in andere landen en daardoor 'onterecht' gebruik maken van onze sociale (25). Voornamelijk mensen uit Turkije frauderen op deze manier met de bijstand (25).
- Handeling: De fraudeur loog tegen de gemeenten over zijn/haar inkomsten (3). Uitkeringsgerechtigden kunnen moeilijk zelf achterhalen welke schulden zij afbetalen en of ze zijn verjaard (3). Arbeidsmigranten die werken in Nederland brengen geld binnen voor Nederland. Enkel een klein deel van de arbeidsmigranten misbruikt de WW en ontloopt Nederlandse wetgeving (15). Polen misbruiken het Nederlandse systeem, ze vieten vakantie op een Nederlandse WW-uitkering (17). Polen frauderen/vervalsen hun ww-aanvragen (17).

Kwantificatie: + statistiek

- De omvang van een probleem wordt voor de lezer verduidelijkt door het uit te drukken in cijfers of woorden die een hoeveelheid uitdrukken '*Ruim anderhalf miljoen Nederlandse huishoudens hebben betalingsachterstanden...*' (1); '*...zo'n half miljoen...*' (5); '*...de tweede ramp wordt uitgedrukt in scherpe toename van mogelijke slachtoffers.*' (10); '*...had eind 2018 voor 98 miljoen euro aan vorderingen openstaan...*' (3).
- Het aantal mensen met een passieve houding of een selectief gedeelte van een bepaalde groep wordt uitgedrukt in een hoeveelheid: '*overgrote deel*'; '*...slechts een gedeelte van de mensen...*' (1).
- Het zwakke punt in het systeem wordt verduidelijkt door zo met cijfers uit te drukken: '*...De schuld van 1.640 euro kan ik met een regeling nog wel betalen, maar met de kosten is dat nu 2.890 euro...*' (2).
- Cijfers of hoeveelheden laten zien dat de oplossing loont: o.a. '*Inmiddels zijn er 24 zalen...*' (4); '*Maar meer dan de helft reageert...*' (1).
- Statistieken worden gebruikt om de afname van wereldwijde armoede te omschrijven (7).
- Statistiek wordt gebruikt om het verloop van het probleem te duiden: '*Dat zijn er nu 204 duizend. In de piek die in februari 2015 werd bereikt, waren dat er 330 duizend*' (1). '*Al decennia verdient zo'n 6 procent van de beroepsbevolking het minimumloon ... tot 130 procent WML, dat waren er in 2017 ruim 2 miljoen ... 3,5 miljoen ouderen ontvangen AOW*' (5).

- Statistiek wordt gebruikt om het probleem zelf te omschrijven: *'Naar schatting 300 duizend mensen uit Midden- en Oost-Europese EU-landen ... Minder dan 2 procent maakt misbruik van de Nederlandse WW-uitkeringsregels.... Met die fraude is tussen de 16 en 30 miljoen euro gemoeid, op een totaalbedrag aan WW-uitkeringen van 3,6 miljard'* (15); *'De rijkste 0,1 procent van Nederland - 7.700 huishoudens - kreeg er 7,3 miljard euro bij en bezat in 2017 gemiddeld zelfs 17,6 miljoen euro. Een jaar eerder was dat 16,9 miljoen'* (22).

Woordkeuze: Verkeersmetafoor

+ metafoor

- Wordt gebruikt om beeldend te maken dat mensen *'de weg kwijt kunnen raken'* in het systeem van toeslagen (1).

Een natuurmetafoor

- Het systeem van financiële regelingen wordt omschreven als *'het ondoorgrondelijke woud'*, om te tonen hoe complex het systeem is geworden (2).
- Het systeem - het aantal schuldeisers en hoe ze werken- is *als een web* waarin je verstrikt raakt. Het is niet mogelijk om er zelfstandig uit te komen, je blijft er kleven (9).
- Het sociaal domein is onbegaanbaar voor een leek, *je zakt er in weg in het moeras* als je de weg niet kent (14).
- *Een bloeiende economie*, oftewel een plek waar veel geld valt te verdienen. Zo wordt het sociale systeem omschreven (14).
- Het sociale stelsel wordt omschreven als een plant, waarvan door de nieuwe ww-export *de wortels* zullen omgaan (18).
- Men spreekt over *de kloof tussen arm en rijk*, hiermee wordt figuurlijk de afstand tussen mensen met veel en weinig geld geduid en duidelijk gemaakt dat deze groepen verschillen (19).

Watermetafoor

- *'Het ene gat dichtten met het anderen'* laat zien dat de schulden een opeenstapeling van problemen kunnen zijn (1).
- Het aantal Polen dat naar Nederland komt voor misbruik van ww, wordt aangeduid als *een stroom*. Een grote hoeveelheid. Er moeten dammen worden gebouwd, om het tegen te gaan (17).

Gevangenismetafoor

- De situatie van schuldenaren wordt omschreven alsof ze vastzitten *'gevangen'* in de situatie, alsof ze zelf niks meer kunnen doen om eruit te raken. Ze er zelf geen invloed meer op hebben (2).
- Armoede is iets waar je gevangen in kan zitten, en dus iets waar je uit kan *ontsnappen*. Je ontsnapt uit armoede als het je niet meer vasthoudt/ je leven bepaald (7).

Handeling metafoor

- Vakbonden zetten zich in voor laag betaalde werknemers. Dit wordt beeldend gemaakt doordat de uitdrukking '*staan op voor*' wordt gebruikt (5).
- Het verkleinen van de scheve inkomensverdeling wordt beeldend gemaakt, door te omschrijven *dat het dichterbij elkaar geslagen kan worden* (5).
- Er wordt beeldend uitgedrukt dat de actor werd geraakt door de participatiesamenleving. *Hij kreeg het recht in zijn gezicht* (8).
- Er wordt metaforisch uitgedrukt dat de persoon met schulden deed alsof er niks aan de hand was, zij negeerde de schulden (*stopte mijn kop in het zand*) (9).

Strijdmetafoor/Oorlogsmetaforen

- '*De koppositie*' duidt erop dat het verhogen van het minimumloon een strijd is tussen landen (5).
- Het aantal hulpbehoevenden wordt uitgedrukt als *een groeiend leger*, oftewel een groeiende groep (11).
- *De brievenbus als vijand* staat hier voor de brieven van de schuldeiser/schuldeisers zelf, die de vreedzaamheid van de schuldenaar bederft (9).
- Het opnieuw vormgeven of het bedenken van een oplossing is een gevecht '*worstelen*' (gevechtmetafoor), het is niet zo makkelijk (25).

Hoeveelheid metafoor

- '*Een greep*', dus maar een gedeelte van de beroepen die aan de onderkant van het loongebouw staan (5).
- Het stijgend aandeel van de vaste lasten worden beeldend omschreven door het woord '*hap*': lasten kunnen niet happen, er wordt een groter aandeel mee bedoelt (18).

Familie metafoor

- *De moeder alles economische debatten*: uit dit debat komen alle andere debatten in de economie voort (7).

Lichaamsmetafoor

- Het verzet tegen nieuwe regels voor de toekenning van huishoudelijke hulp is een heel lichaam geworden, er zijn meerdere partijen of mensen bij betrokken. De vrouwen doen het niet alleen, zij zijn alleen *het gezicht* (11).
- '*Blind factuurtjes*' schrijven is altijd willekeurig, want je weet niet wat erop papier komt. Dit suggereert dat men niet weet wat men deed (14).

Woordkeuze:

- Woordkeuze: '*de gebroken carrière ladder* toont aan kansenongelijkheid aan voor kinderen uit kwetsbare wijken, omdat ze nooit verder zullen komen dan een bepaald niveau (4).
- Het loongebouw representeert de verschillende niveaus, *de bodem van het loongebouw*, staat voor de laagste lonen, of het minimumloon; Mensen met een laag loon worden hier afgebeeld aan de onderkant van een soort schaalniveau (5).

- Woordkeuze: Het verhogen van het minimumloon wordt beeldend gemaakt door te zeggen dat het wordt *opgekrikt*. Het abstracte wordt tastbaar (5).
- Er wordt gebruik gemaakt van het woord *strijd*, er is een moeizaam gevecht gaande in het systeem van sociale voorzieningen. Dit gevecht gaat tussen het aantal zware klussen dat er is en het geld dat er is; Door het ene te laten toenemen en het andere te laten afnemen, wordt het een oneerlijke of lange strijd (14).

Setting:

- Het gebied dat is getroffen door een maatschappelijk ongeval wordt omschreven. Bijvoorbeeld aan de hand van de manier waarop mensen gered moeten worden, namelijk over water: '*Redding komt nu met rubberen boten van bijvoorbeeld de Indiase marine.*' (20); Afbeelding: toont ondergelopen straten (20). Of aan de hand van de verwoeste voorzieningen: '*...waar metershoog modderwater dagenlang heeft stilgestaan en waar sanitaire is stukgegaan.*' (20).
- Het kamp van caravans wordt omschreven aan de hand van de kleur van de caravans: '*...de caravan met de rood beschilderde ruiten.*' (24). En de omgeving die erop duidt dat het geen 'normale' woonplek is: '*Buiten spuugt de Hemwegcentrale zijn grijze wolken uit. Even verderop suizen de auto's over de snelweg voorbij.*' (24).
- Het huis van hulpbehoevenden wordt omschreven aan de mate waarin het huis schoon is (14).
- De achterstandswijk wordt omschreven aan de hand van de type woningen en mensen die er wonen: '*In de laagbouwflats, die met een satellietshotel in verbinding staan met het land van herkomst, wonen overwegend grote gezinnen in kleine appartementen.*' (4). De huizen in de wijk worden omschreven aan hoeveelheid plek die er is om te studeren: '*Kinderen hebben volgens Idrissi weinig ruimte om te studeren.*' (4).
- De mensen met schulden staan in de rechtbank voor de rechter (2).
- Mensen die getroffen worden door een ramp zaten vast op de volgende plek: '*...vijf dagen vast, op het dak van een gebouw, 'met wel driehonderd anderen*'. (20).
- De plek waar mensen na de ramp worden opgevangen wordt omschreven: '*...met meer dan honderdvijftig anderen, zonder eten en zonder drinken.*' (20). '*Het trappenhuis van de school doet dienst als wc, de vermoeide mensen ontlasten zich er openlijk, de pis loopt langs de traptreden naar beneden.*' (20).

Contrast:

- Rijke mensen bediscussiëren of armoede gedaald is of niet: '*Bill Gates zegt dat armoede daalt. Hij had niet fouter kunnen zitten*' (7).
- Een arm jongetje in een vieze kleren moet bij welvarende mensen in auto's bedelen om inkomsten (7).
- Ongelijkheid: De winkelmedewerkers die nauwelijks het einde van de maand halen vs. de klanten die geld over de balk smijten (5).
- Het WML kan beter uitpakken voor medewerkers óf werkgevers (5).
- Kinderen uit een welvend milieu krijgen bijles, ook al hebben ze dit niet nodig vs. Kinderen uit achterstandswijken krijgen geen bijles, terwijl ze dit wel nodig hebben.

- Hulp wordt positief ontvangen of de gemeente niet in dank afgenomen (1).
- Bulgaarse arbeider met een minimumloon verdient evenveel als een Nederlandse arbeider met een minimumloon 50 jaar geleden (5).
- De minimale vooruitgang van de koopkracht van minderbedeelden vs. de ruime vooruitgang van de koopkracht van de allerrijksten (5).
- Contrast tussen hoe minderbedeelden zichzelf zien en hoe het systeem (de gemeenten) hen ziet (24).
- De definitie van wat normaal is of raar in de 'normale' wereld en in het nomadenkamp is omgekeerd (24).
- Mensen die uitkeringsfraude plegen, komen daar mee weg (3).
- Armoede is enkel een economisch probleem vs. armoede is een complexer probleem (7).
- Tussen de hulp die hulpbehoevenden nu krijgen en de hulp die ze daadwerkelijk nodig hebben (11).
- Tussen hard werken en nog steeds onvoldoende geld overhouden (12).
- Contrast tussen de gevolgen van de ramp voor minderbedeelden in de stad en op het platteland (20).
- Tussen dezelfde persoon mét schulden en de persoon zonder schulden, schulden zijn van invloed op hier iemand is als mens (2).
- Geefgedrag bij natuurrampen groter dan bij menselijk gecreëerde conflicten (13).
- Ondanks wat de slachtoffers hebben meegemaakt en de situatie waar ze zich nu nog in bevinden, zeggen ze blij te zijn. Want ze leven nog (20).
- Armere huishoudens en rijkere huishoudens worden tegenover elkaar gesteld, in de omschrijving dat armere huishoudens al hun inkomen gebruiken om te overleven en rijken daarnaast nog veel meer overhouden (21).
- De houding weinig willen doen, maar veel willen staat haaks op elkaar. Dit leidt tot problemen (18).
- Ondanks dat de economie het goed doet, profiteren heel veel mensen (huurders) daar niet van (22).
- Zij die hulp nodig hebben zien de situatie anders dan zij die voor de hulp betalen (14).
- De overheid houdt rekening met minderbedeelden vs. Minderbedeelden maken daar misbruik van (25).

Historisch voorbeeld: Als historische voorbeelden worden situaties aangehaald, waar wij voor nu een les uit kunnen trekken. Zoals het idee dat '*... toen wij na de oorlog hulp nodig hadden, kregen we dit ook.*' (13). Waarbij een wederkerigheidsprincipe wordt aangehaald, wat nu de rollen omgedraaid zijn nog steeds geldt.

Beroep doen op: In de krantenberichten wordt een beroep gedaan op de lezer. In de eerste plaats wordt geprobeerd bewondering of empathie op te roepen voor bepaalde actoren. Zo wordt over iemand die nu opkomt voor hulpbehoevenden verteld dat hij zelf ook '*...de participatiesamenleving recht in zijn gezicht kreeg...*' (8). Hij is daarbovenop gekomen en zet zich nu in voor mensen die hetzelfde overkomt. Daarnaast wordt de lezer actief

betrokken bij de onderwerpen of de tekst, door actief vragen te stellen. Hierdoor wordt een beroep gedaan op het inzicht en de aandacht van de lezer (7).

BIJLAGE 2. OVERZICHT FRAMING DEVICES KRANTENBERICHTEN TIJDENS CORONA

Actoren

Mensen uit achterstandswijken

- Omschrijving: zichtbaar aan sjofel uiterlijk '*... gehuld in een zwart-wit trainingspak...*' (26); '*... blijft een lichte rookgeur hangen.*' (26). Hebben een migratieachtergrond '*veel van hen zijn arbeidsmigrant uit Oost-Europa*' (26). Nemen 'anti-vaxxer's aan als autoriteit (34). Inwoners van achterstandswijken hebben een laag opleidingsniveau (34). Sommige mensen in achterstandswijken zijn '*... stomme eikels die schijt hebben aan regels*'. (34).
- Handeling: vragen om de prijs van zorgbehandelingen om te kijken of ze het wel kunnen betalen (26). Hebben niet '*...de vaardigheden om hun eigen gezondheid te onderhouden.*' (26). Hebben weinig idee van geloofwaardige autoriteiten, '*...mensen lezen Facebook...*' (26). Inwoners uit achterstandswijken houden zich niet aan bevelen van de overheid: '*...waarom is de memo over social distancing op sommige plekken in kansarme wijken nog niet helder overgekomen?*' (34).

Daklozen

- Omschrijving: Dakloos zijn is onderdeel van wie iemand is, want er wordt gesproken over 'daklozen'. Ze staan buiten het systeem '*hebben slechts beperkt toegang tot reguliere zorg*'. Het zijn vaak asielzoekers zonder papieren '*...allemaal ongedocumenteerde asielzoekers...*' (27). Wanneer ze als exemplaar aan het woord komen worden ze omschreven aan de hand van hun nationaliteit en uiterlijke kenmerken (haar, normale kleren): '*...met korte dreadlocks...*' (27). Lijden onder een psychisch en lichamelijk zware levensstijl (27). Hebben tijdens een pandemie geen plek om zich terug te trekken of in lockdown te gaan '*daklozen kunnen geen kant op*' (47). Ze worden in groepsverband gekwantificeerd '*een kwetsbare groep die nu met tientallen tegelijk op straat belandt*' (47). Daklozen zijn bang.
- Handeling: Vrezen eenzaamheid meer dan ziekte. Ze hebben door de crisis geen plek meer om overdag aan hun primaire behoeften te voldoen '*Ik moet bij wijze van spreken op m'n knieën om ergens naar het toilet te mogen.*' (27).

Illegalen

- Omschrijving: De coronacrisis zorgt voor verlies van hun inkomen en zorgt voor paniek, '*...vanmorgen sloeg de paniek voor het eerst toe...*' (42). Ze zijn afhankelijk van liefdadigheid van anderen om te kunnen overleven, '*... de eerste afzeggers hebben beloofd haar door te betalen...*' (42). Illegalen hebben door hun status geen recht op overheidshulp (42).
- Handeling: Illegalen werken zwart (42). Illegalen moeten anderen actiever om hulp vragen, om te zorgen dat ze overleven (42).

Werkende armen

- Omschrijving: Ze zijn niet lui. Ze werken en zijn bereid om meer te werken. Ze worden omschreven a.d.h.v. het bedrag waar ze van rond moeten komen: '*...7,35, het bedrag dat ze per dag als alleenstaande moeder heeft te besteden...*' (32). De werkende arme is alleenstaand met meerdere kinderen (32). Werkende armen is

slachtoffer van handelingen van anderen of een externe situatie, zoals een scheiding. Werkende armen zijn normale mensen die je overal tegen kunt komen, '*...de verkoper in de boekhandel, de caissière...*' (32). Armoede is iets waar mensen zich voor schamen, '*...wilde het liefst een pruik en grote hoed opzetten toen ze voor het eerst naar de voedselbank in haar woonplaats Oss ging*' (32). Werkende armen houden niet genoeg geld over om zorg te betalen, '*... dat ze moet bezuinigen op de zorg...*' (32).

Overheden

- Omschrijving: Overheden hebben geen oneindige middelen voor hulpmaatregelen '*... dat is een kwestie van maanden...*' (30).
- Handeling: Nemen in tijden van crisismaatregelen, die gehoorzaamd moeten worden. Overheidshandelen zorgen enerzijds voor ontslagen, maar anderzijds ook dat mensen hun baan kunnen houden (29). De overheid moet handelen om ongelijkheid tegen te gaan '*Ongelijkheidsbestrijding draait om politiek handelen en de legitimatie ervan...*' (31). Overheden kunnen de problemen van kwetsbare wereldburgers ontkennen, door '*...weg te kijken...*' (40). Westerse overheden kunnen met noodmaatregelen slachtoffers van corona in kwetsbare landen voorkomen (40). Spant zich in om ongelijkheid tegen te gaan (48) o.a. door het 'ter beschikking stellen van geld.' Heeft mogelijkheid om corona te ontkennen: '*...doen machthebbers van alle politieke gezindten in Syrië zoveel mogelijk alsof de coronauitbraak meevalt.*' (50).

Partijen die opkomen voor minderbedeelden

- Artsen worden omschreven aan de hand van functie en werkgeversorganisatie '*...projectleider bij Dokters van de Wereld*'. Artsen geven hun mening/ expertise over de situatie daklozen. Ze zijn bezorgd over de situatie van minderbedeelden ten tijde van een crisis (27). Geven minderbedeelden een stem, door de politiek op te roepen om te handelen: '*Wij artsen van Europa, roepen de leiders van onze overheden en de Europese Unie op...*' (40). Artsen handelen vanuit hun beroepsmatige plicht.
- Hulporganisaties: Waarschuwen voor een ramp in arme landen (28). Een expert van een hulporganisatie '*...schetst...*' (33) de schrijnende situatie in arme landen.
- Het FNV maakt afspreken met de overheid voor minderbedeelden. Het komt op voor mensen die het door de coronacrisis moeilijk hebben. '*de vakcentrale de afgelopen weken maatregelen met het kabinet heeft afgesproken die voor veel mensen de onzekerheid over inkomen moeten wegnemen...*' (32).
- Vrijwilligers worden omschreven aan de hand van functie, werkgever en het feit dat zij vanuit een rechtvaardigheidsgevoel minderbedeelden willen helpen en daar zelfs hun eigen gezondheid voor in gevaar brengen: '*Mijn drang anderen te helpen is nu groter dan de angst besmet te raken.*' (37).
- Bekende Nederlanders, defensie en het Rode Kruis (37).
- Studenten zetten zich in voor minderbedeelde kinderen (48).
- Zucht om de uitzichtloze situatie van de gezondheidszorg van mensen in sloppenwijken en '*...bidt dat...*' er een wonder zal gebeuren (44).

Rijke landen

- Omschrijving: De houding van rijke landen kan het verschil maken voor mensenlevens, '*...solidariteit tonen...*' (28).
- Handeling: Rijke landen hebben de macht om problemen in arme landen te voorkomen, '*...door handel en hulp niet te stoppen*' (28). Kunnen hun goedheid

bewijzen door '*...veiligstellen van investeringen, werkgelegenheid en humanitaire hulpfondsen...*' (28). '*...rijke landen daarom op arme landen financieel te helpen...*'(33). Hebben de mogelijkheid om kwetsbare mensen in eigen land te beschermen (40). Profiteren van het kapitalistische systeem: '*... die rijken de ruimte laat te profiteren van die ongelijkheid en de armoede van anderen uit te buiten.*' (48).

Arme landen

- Omschrijving: Waar burgers slachtoffer zijn van de crisis '*in landen waar burger nu ... hun dag inkomsten verliezen...*' (28). De gezondheidszorg in arme landen is minimaal, '*...overal ontbreken faciliteiten om langdurig te beademen.*'(32).
- Handeling: Voor arme landen betekent handelen om virusverspreiding, een toename in doden door honger: '*...arme landen met de vraag of zo'n middel niet erger uitpakt dan de kwaal.*' (23). Proberen wel maatregelen te nemen: '*In Kampala staan bij veel eettentjes en winkels nu wel tonnetjes met water en desinfecterende middelen...*,' (44). Hebben niet geprofiteerd van beschikbare gezondheidskennis en zijn daardoor niet ontsnapt uit armoede (48).

Grote bedrijven

- Omschrijving: Verdienen er geld aan wanneer hun klanten schulden opbouwen (30).
- Handeling: Hun handelen en moreel kompas beïnvloed inwoners arme landen. Ze '*...beroven dagloners...*' (28). Grote bedrijven behandelen medewerkers slecht (32).

Werklozen en uitkeringsgerechtigden

- Omschrijving: Nieuwe werklozen en uitkeringsgerechtigden zijn jong en hebben flexibele contracten: '*...Bij jongeren tot 25 jaar nam het aantal aanvragen het sterkst toe...*' (29), '*...en veel mensen hebben een flexbaan, vooral in de horeca...*' (38). Zijn slachtoffer van overheidsmaatregelen (44).
- Exampler: Wordt omschreven aan de hand van haar voormalige baan en de reden dat ze werkloos werd (coronacrisis). De exemplar had het erg naar haar zin op het werk.

Economie experts

- Omschrijving + handeling: Expert komt aan het woord om iets te zeggen over de huidige situatie. De expert wordt omschreven aan de hand van functie en werkgever: '*hoogleraar arbeidseconomie Joop Schippers van de Universiteit Utrecht.*' (29); '*... hoogleraar culturele economie aan de Erasmus Universiteit.*' (30) etc. Ze maken zich zorgen over de situatie in arme landen (38).

Schuldenaar

- Omschrijving: Schulden zijn geen onderdeel van wie de persoon die schulden heeft. Er wordt gesproken over '*...schulden ten onrechte als misstap van een individu.*' (30); '*...een grote groep burgers permanent door schulden wordt achtervolgd...*' (30).

Rijke mensen

- Omschreven: De grote van het vermogen van rijke mensen wordt gecontrasteerd met het aantal arme mensen dat samen evenveel vermogen bezit. '*...de 26 rijkste mensen ter wereld evenveel vermogen hebben als de armste helft van de wereldbevolking, zo'n 3,7 miljard mensen.*' (31).
- Handeling: Moeten belasting gaan betalen om minderbedeelden te helpen (30). Hebben de middelen om zekerheid of bescherming te kopen, '*...schaarse beademingsapparaten hamsteren...*' (36). Zullen snel terugveren na crisis (48). Raken minderbedeelden met handelen '*door hamsterende Hollanders...*' (37).

Minderbedeelden

- Omschrijving: Zijn de grootste slachtoffers van de pandemie: '*... stort de minstbedeelden in diepe ellende: inkomstenverlies, schulden, armoede en isolatie.*' (30). Minderbedeelden worden omschreven aan de hand van hun contract, afkomst, type werk/fase van hun leven. Minderbedeelden zijn essentieel voor het draaiende houden van de economie '*Als we straks de economie weer aan de praat willen krijgen, moet dat van onderaf komen...*' (30). Leiden een hopeloos en uitzichtloos bestaan: '*...een man zonder geld, werk of hoop...*' (35). Minderbedeelden zijn blij met spullen die rijke mensen weggooien (35), maar moeten daar zelfs voor vechten. Minderbedeelden behoren tot een bepaalde groep: '*Als Roma's staan de Váradi's in Hongarije onderaan de voedselketen.*' (35). Armoede is te herkennen aan het uiterlijk, '*...waardoor de buitenwereld niet kan zien dat hij drie voortanden mist...*' (35). Armoede leidt tot gedrag waar men zich voor schaamt: '*Uit haar blik spreekt schaamte.*' (35). Omschrijving: omschreven aan de hand van uiterlijke kenmerken en gemoedstoestand '*bezorgde vrouw met geverfd haar...*' (37). Zijn slachtoffer van de coronacrisis, omdat ze '*...thuis niet beschikken over de juiste middelen om tijdens de coronacrisis onderwijs te volgen.*' (49). Zijn de grootste slachtoffers van corona: '*...betalen dan de kwetsbaarste burgers de hoogste prijs omdat ze geen buffers hebben, onverzekerd zijn, geen vaccin kunnen betalen, hun huis worden uitgezet of toevallig in een land wonen waar überhaupt geen sociale vangnetten of voldoende ziekenhuizen zijn.*' (48). Zijn het slachtoffer van overheidsmaatregelen: '*Voor armen zonder sociaal vangnet zijn de maatregelen tegen covid-19 catastrofaal.*' (48). Woont en werkt in een '*...bedompte...*'plek (44). Mensen in sloppenwijken hebben veel kinderen, '*haar andere kinderen van 7, 8 en 9...*' (44). Volgen overheidsmaatregelen niet consequent op: '*Maar haar mondkapje draagt ze niet. Kahundi: 'Dat heb ik weggedaan omdat het hier al zo heet is.'*' (44).
- Handeling: Profiteerden het minst van economische vooruitgang en worden nu het hardste geraakt. Gaan naar de voedselbank voor sociale contacten: '*Niet alleen voor het eten, maar ook vanwege het praatje...*' (37). De vluchteling wil '*...wegrennen...*' van het virus (43).

Kwantificatie:
+ statistiek

- Groepen minderbedeelden worden in getallen uitgedrukt '*...tot wel 46 miljoen Amerikanen zonder werk komen te zitten.*' (o.a. 45)
- De toename van het probleem of de omvang van de groep minderbedeelden wordt in getallen uitgedrukt. '*Het aantal nieuwe uitkeringsaanvragen is in maart met 42 procent toegenomen*' (38).
- De geboden hulp of het tekort aan hulp wordt in getallen uitgedrukt '*Ook Rotterdam beschikt nog niet over voldoende laptops. Zo'n 4.000 tot 4.500 kinderen in deze stad hebben extra middelen nodig*' (49).

- Woordkeuze:
+ metafoor
- Hoeveelheden worden aangegeven met behulp van handelingen *'buitelen over elkaar heen'* (32), watermetaforen *'het regent uitkeringsaanvragen'* (29), *'het regent verhalen'* (42), *'nog maar het topje van de ijsberg'* (42), oorlogsmetaforen *'het leger van werklozen'* (38).
 - Corona is een strijd. Het kan *'klappen'* uitdelen (31), leiders *'worstelen'* er mee (33), het is een bedreiging als het *'voet aan de grond krijgt'* (43) en er is moeilijk grip op te krijgen want het *'waart rond'* (39). Het betekent een *'race to the bottom'* (36).
 - Ongelijkheid wordt uitgedrukt als een fysieke afstand *'de kloof tussen arm en rijk'* (36).
 - Armoede leidt tot bepaalde ziekten: *'armoedeziekten'* (26), maakt corona tot een *'dodelijke cocktail'* (39), is iets dat moet worden bestreden *'armoedebestrijding'* (37).
 - Schulden of armoede laten je niet met rust *'door schulden worden achtervolgd'* (30), zorgen voor lichamelijke reacties *'ik ben allergisch voor schulden'* (32), zijn iets om voor weg te lopen *'de brievenbus maakt hij niet meer open'* (32), maken machteloos *'het water staat haar aan de lippen'* (32).
 - Armoede of schulden is niet altijd voor iedereen zichtbaar: *'het leidt tot een stille ramp'* (39).
 - Ongelijkheid maakt mensen anders. Het maakt dat ze *'buiten de boot vallen'* (45).
 - Ongelijkheid hoort bij het systeem van de huidige wereld. Het lijken wel *'de fabrieksinstellingen'*. De wereld is als een piramide, met bovenaan de rijken *'de roofdieren'* en onderaan de armen *'de prooi'* (48).
- Setting:
- Mensen in vluchtelingenkampen leven dicht op elkaar, zonder goede gezondheidszorg, slecht sanitair en onhygiënische omstandigheden: *'...leven 20 duizend mensen boven op elkaar...'* (43).
 - In oorlogslanden is de gezondheidszorg verwoest en leven duizenden vluchtelingen heel dicht op elkaar: *'Velen van hen leven dicht opeengepakt in kampen waar het aan de benodigde medische zorg ontbreekt.'* (50)
 - In arme Afrikaanse landen (in sloppenwijken) leven mensen erg dicht op elkaar en delen simpele sanitaire voorzieningen. De gezondheidszorg is er slecht: *'...een houten hok met een gat in de grond. Ze deelt die met haar burens in de sloppen van Kampala.'* ; *'de plaatselijke gezondheidszorg ... De witte muren bladderen af en tussen de rommel staan welgeteld twee bedden.'* (44).
 - Over schuldenaren wordt gerapporteerd vanuit het kantoor van de schuldsanering. *'...doet zijn verhaal in het kantoor van Schuldsanering Nederland.'* (32).
 - Daklozen worden in kelders van een kerk of gymzalen opgevangen. *'De opvang bevindt zich in drie lange kelderruimtes.'* (47).
 - De figuurlijke scheidslijn tussen achterstandswijken en 'normale wijken' is zichtbaar *'... de Laan van Meerdervoort. Aan de ene kant woon je op het zand, ... het welvarende gedeelte. Aan de andere kant ...het arme deel.'* (26).
- Contrast:
- Rijk vs. Arm
 - o Is uiterlijk zichtbaar: *'Dat we in een welvarend land weer aan het gebit van kinderen kunnen zien of hun ouders geld hebben.'* (32).
 - o Rijken profiteren van bloeiende economie, armen niet: *'Het probleem is de 'unfairness', de onrechtvaardigheid in ons kapitalistisch systeem die rijken de ruimte laat te profiteren van die ongelijkheid en de armoede van anderen uit te buiten.'* (48).

- Winnaar en verliezers: *'Zijn het straks deze 'roofdieren' aan de top van de kapitalistische piramide - de banken, verzekeraars, farmaceutische bedrijven of hedgefondsen - die als grote winnaars van de coronacrisis uit de bus komen? En betalen dan de kwetsbaarste burgers de hoogste prijs omdat ze geen buffers hebben, onverzekerd zijn, geen vaccin kunnen betalen, hun huis worden uitgezet of toevallig in een land wonen waar überhaupt geen sociale vangnetten of voldoende ziekenhuizen zijn?'* (48).
- Armen leven van het vuilnis van rijken: *'Eindelijk iets leuks!', gilt Váradi's zootje van negen als een buurtbewoner een zak vuilnis naast de stapel smijt'*. (35).
- Slachtoffer van het virus of slachtoffer worden van overheidsmaatregelen: *'Kiezen tussen het virus en de honger'; 'Een lockdown of sociale-afstandsregel is niet overal een reële optie. Wereldwijd worstelen arme landen met de vraag of zo'n middel niet erger uitpakt dan de kwaal.'* (33).
 - Rijken versus minderbedeelden (arme landen, daklozen)
- Armoedige woonplek vs. hygiënische woonplek
- Mensen werken, maar ze leven wel in armoede: *'Wel werk, toch arm'* (32).
- Kansongelijkheid: meedoen met het nieuwe normaal vs. niet meedoen met het nieuwe normaal: *'...de 33 miljoen mensen zonder internet, wier kinderen buiten de boot vallen nu scholen moeten uitwijken naar onlineklaslokalen...'* (36).
- Groeiende vraag om hulp door maatschappelijk ongeval vs. afname hulpaanbod: *'Juist nu het aantal klanten bij voedselbanken groeit, is de aanvoer van eten onzeker.'* (37).
- Levensstijl en kennis achterstandswijken vs. 'normale' mensen: *'... 'Mensen lezen hier Facebook, maar weinig de krant.'* (26).
- Strijder en slachtoffer van het systeem vs. luie mensen die profiteren van systeem: *'Als ik een uitkering aanvraag, dan zijn er allerlei gemeentelijke potjes en heb ik meer te besteden. Er is geen enkele financiële prikkel meer om te werken. Ik maak me echt kwaad als ik iemand met nieuwe schoenen zie, die van de bijstand leeft of meldt dat hij z'n rijbewijs heeft gehaald. Van welk geld in hemelsnaam? Als werkende vrouw kan ik helemaal niks betalen.'* (32).
- Verhoudingen in de wereld nu versus de vorige eeuwen. *'Dat de rampen en crises van de 20ste eeuw tot meer gelijkheid leidden, komt in zijn ogen doordat de macht destijds relatief gelijk was verdeeld.'* (48).
- Armoedige woonplek, waar wel 'normale mensen' wonen: *'...provisorische scholen, kappers, groentewinkeltjes ... mannenhanden die een echo van een ongeboren kind vasthouden, een klein jochie dat poseert met een popje in zijn hand, kinderen die lachend over aarden paadjes rennen ... een open riool van vooral doorzichtige plastic flessen (sommige met urine erin) en blauwe plastic afvalzakjes, 'stromend' door wat lijkt op een uitgedroogde bedding waarlangs onkruid groeit.'* (43).
- Keuze uit angst voor virus of angst voor noodmaatregelen of ziekenhuisrekening: *'De dreiging heeft voor armen daarom meer met geld te maken dan met angst voor dood.'* (48).
- Schuldenaar is schuldig versus het systeem wat daadwerkelijk schuldig is: *'Het is niet alleen een probleem van één persoon, maar ook van de schuldeiser en de gemeenschap eromheen.'* (30).
- Kapitalisme houdt armoede in stand versus kapitalisme liet mensen uit armoede ontsnappen: *'ik ben ook kritisch over de uitwassen van het kapitalisme, maar we moeten niet vergeten dat dit systeem ook miljarden mensen uit de armoede heeft gehaald...'* (48).

Historisch voorbeeld: Als historische voorbeelden werden vroegere perioden van wereldwijde crises aangehaald en gesuggereerd wat daarvan kon worden geleerd of meegenomen in huidige crisistijden. *'De geschiedenis leert: meer gelijkheid komt zelden zonder dood en verderf'* (48).

Beroep doen op: Actoren als artsen of de werknemersvakbond doen een beroep op de politiek, om minderbedeelden of zwakken ten tijde van de crisis te helpen. *'Wij, artsen van Europa, roepen de leiders van onze overheden en de Europese Unie op...'* (40).

BIJLAGE 3 : FRAME MATRIX FRAMES VÓÓR CORONA

Frame	Kern	Probleemdefinitie	Oorzaak/ verantwoordelijkheid	Moreel Oordeel	Oplossing	Rol minderbedeelden	Framing devices:
<i>Het zware last frame</i>	Schuldenproblematiek is complex en voor de schuldenaar als een zware last. De drempel om hulp te vragen is hoog. Overheidsinstanties moeten helpen om deze drempel te verlagen.	Schuldenproblematiek is complex. Vanwege de complexiteit van het Nederlandse systeem, is het voor de schuldenaar moeilijk hier zelf uit te komen. De drempel om hulp te vragen is hoog, want schulden zijn iets om je voor te schamen. Schuldenaren negeren het probleem of mensen overzien het probleem niet.	In de schulden raken is een individueel probleem en wordt veroorzaakt door een individueel ongeval of nalatigheid van het individu zelf. De oorzaak van het probleem ligt echter ook gedeeltelijk bij het systeem. Vanwege de complexiteit en werking van het systeem is het lastig om aan schuldenproblematiek te ontkomen en worden problemen snel erger.	Ondanks dat schuldenaren uiteindelijk zelf verantwoordelijk zijn voor het oplossen van hun schuldproblematiek, is het vanwege de aard van de problemen en de complexiteit van het systeem goed om hen hulp aan te bieden.	De oplossing die wordt gesuggereerd is het actief en op tijd handelen van de gemeente. De gemeente is hiertoe niet verplicht en wordt daardoor afgebeeld als held in het verhaal. Schuldenproblematiek kan in vele gevallen vroeg worden opgelost of worden voorkomen door wanbetalers te benaderen. Dit voorkomt dat de schuldenaar in het web van incassobureaus terecht komt en de schuldenproblematiek snel erger wordt.	Schulden zijn intrinsiek verbonden met wie iemand is: 'schuldenaar'. Sommige mensen en bepaalde groepen lopen een groter risico om in de problemen te raken: 'werkende armen, statushouders en notoire zorgmijders'. Schuldenaren doen iets fout, ze moeten namelijk worden opgespoord en gedagvaard. Ondanks dat blijven schuldenaren ook maar mensen en vallen ze ten prooi aan het complexe systeem. Schuldenaren kampen met psychische en lichamelijke klachten, omdat schulden iets zijn waar men zich voor moet schamen.	Actoren: Experts als schuldenbeleidsadviseurs, wethouders, hoogleraren en sociale raadvrouw worden aan het woord gelaten. Kwantificatie: Wordt gebruikt om de groeps grootte of het aantal mensen met een passieve houding aan te geven. Metafoor: de complexiteit van schuldenproblematiek (o.a. 'Het ene gat dichtend met het anderen') en de complexiteit van het systeem wordt benadrukt met metaforen: o.a. de weg kwijt kunnen raken in..
<i>Onvruchtbare grond</i>	Kinderen uit achterstandswijken hebben door de plek waar ze opgroeien ongelijke kansen: ze groeien op in onvruchtbare grond.	Kinderen uit achterstandswijken zijn slachtoffer van de wijk en hebben ongelijke kansen op de arbeidsmarkt en een grotere kans om door verkeerde keuzes in de criminaliteit te belanden	De oorzaak van armoede van armoede wordt niet gegeven, maar het blijkt inherent aan het wonen in bepaalde wijken. De oorzaak van het probleem ligt in de thuissituatie van de kinderen, waar ze geen fysieke plek hebben om te studeren. Daarnaast lijden ze onder de problemen en verwachtingen van hun ouders.	Kinderen uit kwetsbare wijken zijn slachtoffer van de situatie waarin ze geboren worden, maar afkomst hoeft niet bepalend te zijn voor het verloop van hun leven.	De oplossing is de kinderen een fysieke plek bieden waar ze hun schoolwerk kunnen doen en hulp kunnen krijgen, zodat ze de patronen in hun wijk kunnen doorbreken. Daarnaast is aandacht voor het kind net zo belangrijk. Hulp en aandacht moet komen van mensen met wie de kinderen zich identificeren, zoals rolmodellen uit de wijk zelf.	Kinderen uit achterstandswijken hebben vaak een migratieachtergrond. Ze groeien op in een groot gezin in een kleine woning. De wijken staan bekend om criminaliteit. De exemplar toont het succesverhaal: dat afkomst inderdaad succes niet hoeft te bepalen.	Kwantificatie: Cijfers of hoeveelheden laten zien dat de oplossing loont. Setting: De achterstandswijk wordt omschreven aan de hand van de type woningen en de mensen die er wonen. Contrast: de situatie van kinderen in achterstandswijken wordt vergeleken met de situatie van kinderen uit andere wijken.

<i>Profiteur</i>	Migrantengroepen misbruiken Nederlandse sociale voorzieningen. Zonder politiek handelen wordt de 'gewone Nederlander' hier de dupe van.	Migrantengroepen misbruiken Nederlandse sociale voorzieningen. Zonder politiek handelen wordt de 'gewone Nederlander' hier de dupe van.	Er vindt nog steeds uitkeringsfraude plaats in Nederland, met name door migrantengroepen die profiteren van de welvarendheid van Nederland. Het probleem is dat het Nederlandse systeem fraudeurs er niet uitpikt en fraudeurs niet voldoende worden gestraft. De fraudeprikkel blijft hierdoor bestaan.	Het is onrechtvaardig dat Nederlanders met hun liefdadige houding lijden onder moreel verkeerd gedrag van buitenlanders.	Politiek handelen moet zorgen dat systemen die uitkeringsfraude nu nog mogelijk maken, worden aangepast.	Uitkeringsgerechtigden die frauderen, zijn voornamelijk mensen uit bepaalde migrantengroepen. Over minderbedeelden wordt gesproken in aantallen, dus als onderdeel van een groep. De minderbedeelden zijn actief, omdat ze actief profiteren van het Nederlandse systeem.	Actoren: Gemeenten en de overheid worden omschreven aan de hand van handelingen en komen zelf ook aan het woord. Contrast: Om te laten zien dat mensen die uitkeringsfraude plegen hier nog steeds mee weg komen. Kwantificatie + statistiek: Wordt gebruikt om het probleem in getallen en bedragen te omschrijven. Metaforen: Wordt gebruikt om de strijd te beschrijven tussen de politiek/het systeem en de fraudeurs. En de grootte van de groep fraudeurs te benadrukken.
<i>Afhankelijke</i>	Armoede is een probleem van bepaalde individuen en groepen, die voor hun hulp afhankelijk zijn van anderen.	Minder bedeed zijn is van invloed op iemands levensstijl en gedrag. De levensstijl of het gedrag kan leiden tot problematische omstandigheden, zoals abortus of uitsluiting van reguliere zorg.	De oorzaak van het probleem is simpelweg het ontbreken van geld en buiten reguliere systemen staan. Een verklaring voor het ontbreken van geld ontbreekt. Wat in sommige situaties leidt tot foute persoonlijke keuzes..	Armoede leidt tot schrijnende situaties, waar mensen niet altijd zelf iets aan kunnen doen.	Minderbedeelden zijn afhankelijk van hulp van anderen. Van praktische hulp, zoals het betalen van luiers voor de nieuwe baby tot partijen die zorgen dat het zorgsysteem ook voor hen beschikbaar is.	Minderbedeelden zijn een diverse groep mensen. Ze worden omschreven in groepsverband én als enkeling. Ze zijn slachtoffer van hun levensstijl en gedrag, wat wordt veroorzaakt door armoede. Ze zijn passief, omdat ze afhankelijk zijn van hulp van anderen..	Actoren: Verschillende typen mensen die minderbedeelden helpen worden omschreven aan de hand van de handeling die ze uitvoeren. Contrast: Wordt gebruik om te tonen dat minderbedeelden soms keuzes moeten maken die recht tegen hun voorkeur en instinct in gaan.
<i>Wereldbeeld</i>	Armoede is een wereldwijd fenomeen en iets wat uiteindelijk kan verdwijnen. De snelheid waarmee dat gebeurt en de oplossing is afhankelijk van je kijk op de wereld.	Armoede is een wereldwijd fenomeen en iets dat moet worden uitgebannen. Het probleem is dat de definitie van armoede en de manier van meten niet eenduidig is, waardoor armoede een economisch en politiek vraagstuk blijft.	De oorzaak van armoede ligt wel in systemen, zoals het kapitalisme of ongelijkheid in de wereld, maar de meningen zijn verdeeld over welk systeem precies. De oorzaak voor het probleem zijn dan ook verschillende kanten op de wereld en verschillende meetmethodes.	Armoede is iets wat er niet zou moeten zijn.	De oplossing om uit armoede te ontsnappen wordt niet gegeven. Wel wordt duidelijk dat het antwoord op deze vraag gedeeltelijk afhangt van de manier waarop je armoede meet en welk wereldbeeld je aanhangt.	De minderbedeelden krijgen in dit frame weinig aandacht. Er wordt gediscussieerd over wie tot deze groep behoort: is armoede iets economisch of spelen meerdere aspecten een rol? De minderbedeelde is poppetje in het economische of politiek spel van machtige partijen.	Actor: Rijke mensen en economische experts komen aan het woord of worden beschreven. Beroep doen op: De lezer wordt actief betrokken bij de onderwerpen of de tekst, door actief vragen te stellen. Hierdoor wordt een beroep gedaan op het inzicht en de aandacht van de lezer. Contrast: Contrast wordt gebruikt om het verschil tussen rijk en arm te benadrukken. Metafoor: Familiemetaforen worden gebruikt om te tonen dat armoede een economisch en politiek vraagstuk is.

Dystopie	De participatiesamenleving lijkt het tegenovergestelde te zijn van de utopie die het zou moeten zijn. Zij voor wie de overheid beloofd te zorgen, zijn de dupe van het nieuwe systeem.	De participatiesamenleving heeft een systeem voortgebracht waarin niet de zorg voor hulpbehoevenden, maar het beschikbare en steeds kleiner wordende budget leidend is. Minderbedeelden worden hierdoor de dupe van het systeem.	De oorzaak van het probleem ligt in beleidsveranderingen en de overgang naar de participatiesamenleving, wat een monster blijkt voor de hulpbehoevenden.	De overheid wordt veroordeeld, omdat ze hulpbehoevenden om de tuin leidt. Het beleid wat ze voor ogen heeft, is in werkelijkheid een ramp voor hen die hulp behoeven.	De lange termijn oplossing is het aanpassen van het beleid. Op de korte termijn is de oplossing voor de hulpbehoevenden om te vechten voor waar ze recht op hebben. De mensen die ze hierbij helpen zijn de held van het verhaal.	De minderbedeelden, mensen die recht hebben op een uitkering, zijn slachtoffer van het systeem. De minderbedeelden zijn actief, omdat ze met hulp van 'een held' opkomen voor waar ze recht op hebben. De groep minderbedeelden is ook slachtoffer van de framing van de overheid, die stelt dat minderbedeelden meer kregen dan waar ze recht op hadden. De exemplar is representatief voor de hele groep die slachtoffer is geworden.	Actor: De persoon die opkomt voor de hulpbehoevenden is dé held, omdat het voor de hulpbehoevenden gratis is. Een expert van het systeem, zowel juridisch als vanuit persoonlijke ervaring. Handeling: Duiden dat het systeem verrot is. Beroep doen op: Er wordt geprobeerd bewondering of empathie op te roepen voor bepaalde actoren. Matafoor: Natuurmetaforen worden gebruikt om aan te geven dat het systeem complex is. Oorlogsmetaforen of lichaamsmetaforen worden gebruikt om de grote groep minderbedeelden te omschrijven.
Verdeling van de koek	De verdeling van vermogen en inkomen wordt in Nederland steeds ongelijker. Het aantal mensen met financiële problemen neemt hierdoor toe.	Het probleem is dat ongelijkheid in Nederland alleen maar toeneemt. Koopkracht van de mensen aan onderkant van het loongebouw blijft achter en de kosten van 'vaste' lasten stijgen. Het aantal mensen met betalingsachterstanden en financiële problemen neemt hierdoor toe.	De oorzaak ligt enerzijds in de manier waarop in Nederland koopkracht en inflatie wordt berekend, waardoor ongelijkheid alleen maar groter wordt. Anderzijds ligt het probleem bij individuele consumptiekeuzes.	Rijke mensen ondervinden geen last meer van inflatie en economische crises, waardoor ze moreel verplicht zijn om minderbedeelden te helpen.	Politiek handelen is de oplossing om ongelijkheid te verkleinen en de koopkracht van minderbedeelden ook te laten stijgen. Dit begint bij het eerlijk meten van huidige ontwikkelingen, zodat de problemen voor de politiek zichtbaar worden. Anderzijds betekent dit het nemen van bijvoorbeeld belastingmaatregelen ten gunste van minderbedeelden of het verhogen van het WML.	Minderbedeelden zijn mensen die last hebben van het achterblijven van de koopkracht, zoals huurders en mensen aan de onderkant van het loongebouw. De minderbedeelden worden als groep weergegeven en hebben als groep recht op verbetering.	Actoren: Politieke figuren komen aan het woord en het handelen van de overheid wordt omschreven. Contrast: Contrast wordt gebruikt om de verschillen/ongelijkheid tussen bepaalde groepen te duiden. Statistiek kwantificatie: Aantallen worden gebruikt om het verloop van het probleem te duiden. Metafoor + woordkeuze: Met bepaalde woordkeuzes en metaforen wordt de benarde positie van de minderbedeelden, 'mensen onderaan de ladder' besproken. Daarnaast worden metaforen gebruikt om groepen of percentages te omschrijven.

<p>' Uitzichtloos'</p>	<p>Maatschappelijke ongevallen maken minderbedeelden in arme landen tot nog grotere slachtoffers. Ze zijn afhankelijk van noodhulp om te ontkomen aan de anders uitzichtloze situatie.</p>	<p>Het probleem is dat minderbedeelden in armere landen slachtoffer worden van een maatschappelijk ongeval en de nasleep daarvan. Ze komen in uitzichtloze en soms zelfs mensonterende omstandigheden terecht.</p>	<p>De oorzaak van de huidige problemen is een maatschappelijk ongeval. Een externe gebeurtenis waar mensen massaal slachtoffer van worden.</p>	<p>Reddingswerkers zijn de helden van de minderbedeelden. Ze doen nobel werk en laten zich niet afschrikken door de heftige omstandigheden. Nederlanders zijn vanuit een wederkerigheidsprincipe verplicht om slachtoffers van deze conflicten te helpen.</p>	<p>De oplossing voor de huidige problemen is noodhulp aanbieden op de plek van de ramp: medische hulp, voedsel, reddingswerk en hulp bij de opbouw. Om deze hulp aan te kunnen bieden is er geld nodig. De donateurs van noodfondsen (inwoners van rijke landen) moeten geïnformeerd worden over de rampen en de impact met eigen ogen zien, zodat ze ruimhartig geven.</p>	<p>Inwoners van arme landen zijn slachtoffers. De kleurrijke uitleg van wat ze hebben meegemaakt en de plek waar ze nu verblijven, maakt duidelijk dat ze zich bevinden in erbarmelijke omstandigheden. Ze bevinden zich nu <i>'liggend op de grond...'</i> of moeten <i>'prostituëren om te kunnen overleven'</i>. Ze zijn passief, want om hun leven weer op te kunnen bouwen hebben ze hulp nodig van anderen.</p>	<p>Actor: Hulporganisatie en reddingswerkers en artsen worden omschreven aan de hand van de organisatie waar ze voor werken en de handelingen die ze uitvoeren om de minderbedeelden te helpen</p> <p>Statistieken: worden gebruikt om de afname van wereldwijde armoede te omschrijven.</p> <p>Historisch voorbeeld: Als wederkerigheid principes worden benadrukt door historische voorbeelden.</p> <p>Setting: Het gebied dat is getroffen door een maatschappelijk ongeval wordt omschreven. Bijvoorbeeld aan de hand van de manier waarop mensen gered moeten worden, namelijk over water. Ook de plek waar mensen na de ramp worden opgevangen wordt kleurrijk omschreven.</p>
<p>' Paradijsvogels'</p>	<p>Mensen die buiten het systeem staan, zijn anders: het zijn paradijsvogels met een afwijkende levensstijl. Deze levensstijl wordt bedreigd door 'mensen in het systeem', die de levensstijl als gevaar zien.</p>	<p>Het probleem is dat de minderbedeelden anders zijn en anders leven. Dit wordt getolereerd totdat het systeem er 'last van ondervindt'. Een probleem omdat andere Nederlanders zich niet op hun gemak voelen bij deze mensen of omdat ze het systeem beperken.</p>	<p>Paradijsvogels kiezen bewust voor deze levensstijl, maar vaak wel vanwege negatieve gebeurtenissen in hun leven. Gebeurtenissen die maken dat ze niet meer onderdeel willen zijn van het 'normale systeem'. Dat ze geen onderdeel zijn van 'het systeem', maakt ze een bedreiging voor mensen in het systeem.</p>	<p>Een andere levensstijl is oké, zolang ze anderen maar niet tot last zijn.</p>	<p>De oplossing voor het probleem is om de mensen weer binnen het systeem te plaatsen. Dit zou zowel het systeem, de mensen binnen het systeem en de paradijsvogels ten goede komen. De paradijsvogels zijn het echter niet altijd eens met deze oplossing.</p>	<p>Minderbedeelden zijn mensen zoals stadsmoeders, die letterlijk buiten het systeem leven in bijvoorbeeld een caravan. De minderbedeelde leeft een vrij armoedig bestaan. De minderbedeelde staat aan de rand van de maatschappij, is daardoor anders <i>'paradijsvogels en vrijbuiters'</i> en wordt daardoor van minder waarde geschat. Sommige minderbedeelden kampen met problemen of zijn verslaafd aan drugs. Ondanks dat willen de minderbedeelde hetzelfde als iedereen: rustig leven op een plek waar je er bij hoort.</p>	<p>Actor: Een centrale actor in het frame zijn gemeenten, die handelen om mensen in het systeem 'te beschermen' tegen de paradijsvogels.</p> <p>Contrast: Contrast wordt gebruikt om te laten zien dat wat als normaal wordt beschouwd binnen het systeem, tegenovergesteld is van wat normaal wordt beschouwd buiten het systeem.</p> <p>Setting: Het kamp van caravans wordt omschreven aan de hand van de kleur van de caravans en de omgeving die erop duidt dat het geen 'normale' woonplek is.</p>

BIJLAGE 4: FRAME MATRIX FRAMES TIJDENS CORONA

Frame	Kern	Probleemdefinitie	Oorzaak/ verantwoordelijkheid	Moreel Oordeel	Oplossing	Rol minderbedeelden	Framing devices
<i>Sardientjes-frame</i>	Minderbedeelden in het buitenland leven op armoedige plekken als sardientjes op elkaar, vaak onder onhygiënische omstandigheden. Dit maakt deze mensen kwetsbaar in het geval van een crisis (pandemie).	Minderbedeelden in het buitenland wonen op armoedige plekken, onder onhygiënische omstandigheden. Goede gezondheidszorg ontbreekt en men leeft er van een dagloon of humanitaire hulp. Deze omstandigheden maken dat ze sneller slachtoffer zijn van een pandemie. Noodmaatregelen nemen of handelen voor viruspreventie is lastig. Men moet kiezen uit twee kwaden: geen honger hebben, maar wel de kans lopen om ziek te worden. Of niet ziek worden, maar het risico nemen te sterven van de honger.	Armoede is inherent aan het wonen op bepaalde woonplekken, zoals sloppenwijken, vluchtelingenkampen en oorlogslanden. De oorzaak van armoede wordt echter niet geëxpliciteerd. De omstandigheden maken de minderbedeelden in het geval van een maatschappelijk tot grote slachtoffers.	Hulp voor deze groep lijkt tevergeefs. Een morele oplossing lijkt er niet, omdat alle maatregelen ervoor zorgen dat deze groep aan nieuwe gevaren worden blootgesteld.	Een oplossing voor de armoedige leefomstandigheden wordt niet gegeven. De oplossing voor de gevolgen van een maatschappelijk ongeval lijkt te moeten berusten op een wonder, omdat normale handelingen op deze plekken tegen verspreiding van een virus weinig zullen uitmaken en autoriteiten zich er weinig mee bemoeien of aan kunnen veranderen.	Minderbedeelden hebben een passieve houding, doordat ze geen mogelijkheid hebben om aan de situatie de ontvluchten. Er wordt over minderbedeelden gesproken in groepsverband of landsverband. Ze zijn slachtoffer van hun leefomstandigheden én een maatschappelijk ongeval.	<p>Setting: de omstandigheden in vluchtelingenkampen, oorlogslanden worden omschreven aan de hand van de hoeveelheid mensen die op een klein oppervlakte wonen, hygiëne omstandigheden en gezondheidszorg.</p> <p>Woordkeuze en metafoor: Laten zien dat de omstandigheden en het virus een slechte combinatie zijn. Woordkeuze laat zien dat corona een bedreiging is en er moeilijk grip op te krijgen is.</p> <p>Actoren die aandacht vragen voor de situatie op deze plekken, hun zorgen erover uiten of opkomen voor de minderbedeelden groepen. Artsen geven minderbedeelden een stem, door de politiek op te roepen om te handelen.</p> <p>Omschrijving van de situatie ten tijde van de crisis: De gezondheidszorg in arme landen is minimaal. Voor arme landen betekent handelen om virusverspreiding, een toename in doden door honger.</p>

Machtelozen - frame	<p>Het machtelozen frame focust op de situatie van minderbedeelden die door hun levensstijl of situatie buiten het systeem vallen, zoals daklozen of illegalen. In een tijd van crisis staan ze hierdoor machteloos.</p>	<p>Minderbedeelden staan door hun levensstijl of situatie buiten het systeem. Bij een maatschappelijk ongeval lijdt deze groep extra. Ze kunnen minder goed of geen beroep doen op reguliere zorg en noodmaatregelen van de overheid.</p>	<p>De oorzaak van armoede wordt niet geëxpliciteerd. Impliciet wordt armoede in verband gebracht met het behoren tot bepaalde (migranten) groepen en illegalen. De oorzaak van het huidige lijden van de groep is een maatschappelijk ongeval.</p>	<p>Dat de minderbedeelden buiten het systeem staan, betekent nog niet dat ze tijdens een crisis aan hun lot over gelaten moeten worden. Het blijven mensen. Mensen die welvarend zijn, zijn moreel verplicht om in tijden van crisis minderbedeelden te helpen.</p>	<p>Een oplossing om uit armoede te geraken wordt niet gegeven. De focus ligt op noodoplossingen voor de minderbedeelden, om voor hen de situatie tijdens de crisis zo dragelijk mogelijk te maken. De oplossing is liefdadigheid of mensen met meer macht voor hen laten opkomen.</p>	<p>Minderbedeelden behoren tot een bepaalde groep en kunnen herkend worden aan daarbij horende kenmerken, zoals een bepaalde huidskleur. De situatie van de minderbedeelden is verweven met hun identiteit. Personen die als exemplar dienen worden omschreven a.d.h.v. uiterlijke kenmerken, de setting of een handeling. Ze zijn anders, omdat ze geen gebruik kunnen maken van 'normale' noodmaatregelen. Ze hebben zelf geen stem of macht, want ze staan buiten het systeem. Ze zijn passief en afhankelijk van andere partijen. De levensstijl van de minderbedeelden is psychisch zwaar.</p>	<p>Actoren die opkomen voor minderbedeelden worden omschreven aan de hand van handelingen. Artsen worden omschreven aan de hand van functie en werkgeversorganisatie en geven hun mening/ expertise over de situatie daklozen.</p> <p>Kwantificatie en metafoor: de grote van het probleem of aantal mensen in de problemen wordt in getallen of een metafoor uitgedrukt.</p> <p>Setting: De plekken waar de minderbedeelden zonder woonplek worden opgevangen worden omschreven.</p> <p>Contrast: Slachtoffer van het virus of slachtoffer worden van overheidsmaatregelen. En een contrast tussen angst voor het virus of angst voor noodmaatregelen of de ziekenhuisrekening.</p>
---------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

<p>Marionet - frame</p>	<p>Een wereldwijde crisis maakt ongelijkheid duidelijk en legt het systeem eronder bloot. Het handelen van rijken beïnvloedt armen. Rijken kunnen als het ware met armen spelen als een marionet. Armen zijn door hun afhankelijkheidspositie onderaan het systeem hét slachtoffer van een maatschappelijk ongeval. Een crisis biedt momentum voor verandering van het systeem.</p>	<p>Wereldwijde armoede wordt in stand gehouden door een systeem. Een systeem waarin er grote ongelijkheid bestaat tussen arm en rijk. Armen zijn afhankelijk geworden van het handelen van de rijken. In tijden van een wereldwijde crisis, zijn armen de grootste slachtoffers. De door hun geboekte vooruitgang kan zo maar teniet worden gedaan.</p>	<p>Het kapitalisme, systemen van marktdenken, zijn de oorzaak van armoede. Een systeem waarin de rijken profiteren van de ongelijkheid en daardoor het systeem in stand houden. De oorzaak van het huidige lijden van armen wordt vergroot door een maatschappelijk ongeval.</p>	<p>De rijken hebben meegebouwd aan een systeem waarin armen afhankelijk zijn van hen. Dit maakt ze moreel verplicht niet hun ogen te sluiten voor het lijden van de armen tijdens de crisis en ze te helpen.</p>	<p>De crisis biedt momentum voor verandering van het systeem, maar concrete stappen worden niet gegeven. Politiek handelen moet zorgen dat de geboekte vooruitgang voor armen niet teniet wordt gedaan. Daarnaast ligt de oplossing van de wereldwijde crisis in het handelen van de rijken. De rijken moeten hun verantwoordelijkheid nemen en arme landen hulp bieden.</p>	<p>De minderbedeelden zijn slachtoffer van het kapitalistische systeem. Ze zijn ‘ten prooi’ gevallen aan de rijken en in zeker mate afhankelijk van de rijken. Minderbedeelden staan onderaan het systeem. De minderbedeelden hebben geen macht en zijn passief wanneer het gaat over hun eigen overleven. Er wordt over minderbedeelden gesproken in groeps- en landsverband.</p>	<p>Actoren: Rijken worden omschreven aan de hand van hun houding en handelingen die ze kunnen doen om arme landen te helpen. Experts op het gebied van economie of ongelijkheid komen aan het woord.</p> <p>Contrast: Rijken profiteren van bloeiende economie, armen niet. Armen leven van het vuilnis van rijken. Contrast tussen verhoudingen in de wereld nu versus de vorige eeuwen.</p> <p>Metaforen en woordkeuzes worden gebruikt om het contrast tussen arm en rijk te verduidelijken. Ongelijkheid wordt uitgedrukt als een fysieke afstand. Ongelijkheid lijkt daarnaast te horen bij het huidige systeem van de wereld. De wereld is als een piramide, met bovenaan de rijken ‘<i>de roofdieren</i>’ en onderaan de armen ‘<i>de prooi</i>’.</p> <p>Historisch voorbeeld: Als historische voorbeelden werden vroegere perioden van wereldwijde crises aangehaald en gesuggereerd wat daarvan kon worden geleerd of meegenomen in huidige crisistijden.</p>
--------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Postcode - frame</p>	<p>Armoede concentreert zich in bepaalde wijken. Het uit zich in het ontbreken van kennis, in uiterlijke kenmerken en het maakt ontvankelijker voor ziekten. Armoede is te herkennen aan een postcode.</p>	<p>Minderbedeelden wonen in Nederlandse achterstandswijken. Armoede uit zich hier in het niet kunnen betalen van zorg. In deze wijken komen zogenaamde 'armoedeziekten' voor: ziekten die het gevolg zijn van een ongezonde levensstijl. Deze ziekten maken ontvankelijker voor niet-levensstijl gerelateerde ziekten. In een geval van een epidemie lopen deze inwoners hierdoor extra risico's. De inwoners van deze wijken zijn voor de overheid lastig te bereiken.</p>	<p>De oorzaak voor de problemen en armoede is een kenniskloof, oftewel het ontbreken van kennis. Er is onvoldoende kennis over wat een gezonde levensstijl is en weinig inzicht in virusverspreiding of geloofwaardige autoriteiten. De oorzaak hiervoor wordt niet gegeven, maar duidelijk is dat de minderbedeelden niet volledig zelf verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor hun gedrag. Men kan immers niet willen leren wat men niet kent.</p>	<p>Het is makkelijk om deze groep minderbedeelden te veroordelen voor hun 'domme' gedrag of keuzes, maar dit is niet volledig terecht. Aangezien ze zelf niet volledig verantwoordelijk zijn voor het ontbreken van kennis en daarmee niet voor hun gedrag.</p>	<p>De verantwoordelijkheid van het probleem wordt in het midden gelaten. Er wordt dan ook geen concrete oplossing aangedragen.</p>	<p>De minderbedeelden worden als groep gepresenteerd. Leden uit de groep zijn vaak arbeidsmigranten en lager opgeleid. Leden hebben een ongezonde levensstijl en zijn herkenbaar aan uiterlijke kenmerken zoals een joggingpak of sigaret. Minderbedeelden zijn niet volledig zelf verantwoordelijk te houden voor hun situatie. De minderbedeelden moeten zelf actief aan de slag om hun levensstijl te veranderen, maar dit zit zo in structuren verweven dat ze hiervoor afhankelijk zijn van anderen. In de kern geeft dit de minderbedeelden een passieve rol.</p>	<p>Statistieken worden gebruikt om de groep minderbedeelden te omschrijven.</p> <p>Contrast: Het verschil met andere wijken is met het blote oog waarneembaar. Contrast tussen de levensstijl en kennis van mensen in achterstandswijken vs. 'normale' mensen.</p> <p>Woordkeuze: Armoede leidt tot bepaalde ziekten: 'armoedeziekten'</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Strijder - frame</p>	<p>Minder bedeed worden is iets wat iedereen zou kunnen overkomen. Het leven is een voortdurende strijd om de eindjes aan elkaar te knopen.</p>	<p>Minderbedeelden belanden in armoede door een externe oorzaak. Het leven wordt hierdoor een strijd. Een strijd om de eindjes aan elkaar te knopen, ondanks dat de meeste minderbedeelden gewoon een baan hebben.</p>	<p>De oorzaak is een combinatie van maatschappelijke en individuele problemen. De oorzaak van armoede is een externe individuele gebeurtenis, zoals een scheiding. Daarbovenop worden individuen soms nog slachtoffer van het systeem. Het sociale vangnet dat mensen zou moeten helpen, leidt voor deze individuele gevallen juist tot verergering van de situatie. De maatschappelijke schuld ligt in de manier waarop sociale zekerheidssystemen werken.</p>	<p>Minderbedeelden verdienen empathie: ze strijden om hun gezin te laten overleven.</p>	<p>De oplossing ligt enerzijds bij individuele hulptrajecten, zoals een persoonlijk schuldsaneringstraject. Anderzijds moeten maatschappelijke systemen worden herzien om te zorgen dat mensen geen slachtoffer meer kunnen worden van het systeem.</p>	<p>Minderbedeelden worden kleurrijk omschreven, aan de hand van uiterlijk en gemoedstoestand. Het zijn mensen van alledag en net als de lezer. Minderbedeelden zijn niet lui; Ze werken gewoon. Ondanks dat worden ze uitgesloten van bepaalde zaken. Minderbedeelden hebben het psychisch zwaar: armoede is eenzaam, schaamteloos en een psychische last. De minderbedeelde strijdt en geeft niet op. De minderbedeelde heeft een actieve rol, want is zelf verantwoordelijk voor verbetering van de situatie of het vragen om hulp.</p>	<p>Actor: Het FNV maakt afspreken met de overheid voor minderbedeelden. Het komt op voor mensen die het door moeilijk hebben.</p> <p>Omschrijvingen: de actor, gezinssituatie, 'een normale dag', de oorzaak, gevoelens en emoties van minderbedeelden worden geschetst.</p> <p>Kwantificatie: De grootte van het institutioneel probleem wordt ondersteund met cijfers.</p> <p>Woordkeuze/metafoor: Armoede wordt beschreven met behulp van een watermetafoor.</p> <p>Contrast: Strijder en slachtoffer van het systeem vs. luie mensen die profiteren van systeem. En mensen werken, maar ze leven wel in armoede.</p>

Valse start - frame	Maatschappelijke ongevallen vergroten kansengelijkheid, waardoor kwetsbare kinderen een valse start hebben in het leven. Het is de taak van de overheid om hier iets tegen te doen.	Het probleem is kansengelijkheid. Door een maatschappelijk ongeval worden minderbedeelde uitgesloten van het 'nieuwe normaal'. Het zijn kinderen uit minderbedeelde gezinnen die de dupe zijn en geen onderwijs kunnen volgen door het ontbreken van bijvoorbeeld wifi.	Het frame focust enkel op het maatschappelijke ongeval, zoals een pandemie, wat de huidige kansengelijkheid veroorzaakt. De onderliggende problemen van minderebedeelde gezinnen worden echter niet besproken.	De overheid is moreel verplicht om kansengelijkheid tegen te gaan.	Het is een taak van de Nederlandse overheid om kansengelijkheid tegen te gaan, zo ook in tijden van crisis. Dit gebeurt door heel praktisch de middelen te leveren die ervoor zorgen dat bijvoorbeeld de kinderen weer mee kunnen doen met online lessen. Andere grote partijen, zoals technologiebedrijven helpen de overheid hierbij als vorm van liefdadigheid.	Kinderen uit minderbedeelde gezinnen staan centraal en worden omschreven in aantallen. Zij zijn het slachtoffer van het maatschappelijke ongeval en volledig passief.	Actoren: De overheid moet handelen om ongelijkheid tegen te gaan Woordkeuze/ metafoor: Ongelijkheid maakt mensen anders. Kwantificatie: De geboden hulp of het tekort aan hulp wordt in getallen uitgedrukt.
Strop -frame	Schulden moeten worden gezien als een probleem van de gemeenschap. Het wordt immers aangemoedigd en in stand gehouden door het huidige Nederlandse systeem. De schuldenaar draait nu op voor de problemen en draagt de schulden als een strop om de nek met zich mee: het is benauwend en zorgt voor slechter functioneren.	Schuldenaren worden in Nederland te hard behandeld. De manier waarop in Nederland naar schulden wordt gekeken is verkeerd. Schulden zijn geen individueel, maar een maatschappelijk probleem. Schulden zijn een psychische last, waardoor de gehele samenleving uiteindelijk meelijdt.	De oorzaak van schulden ligt gedeeltelijk bij een individueel ongeval, maar grotendeels bij het systeem. Een systeem waarin grote partijen en de overheid geld verdienen aan schulden en daardoor het systeem graag in stand houden..	Schuldenaren lijden onrechtmatig veel voor het hebben van schulden. De grote bedrijven en de overheid mogen veroordeeld worden voor de rol die zij spelen in het overeind houden van het systeem.	De oplossing is om schulden anders te gaan zien: als een probleem van schuldenaar, gemeenschap én schuldeiser. Waardoor het systeem veranderd in een systeem waarbij de verantwoordelijkheid van de schuld wordt gedragen door meerdere partijen.	Het frame presenteert de minderbedeelde als slachtoffer van het systeem en betrokken partijen. Schulden zijn geen onderdeel van de persoon die schulden heeft. De minderbedeelde behoort tot de groep waarover wordt gesproken en die psychisch last ondervinden van het hebben van schulden. Daarnaast heeft de minderbedeelde een gedeeltelijk actieve houding, omdat het in samenwerking met andere partijen verantwoordelijk is voor het betalen van de schulden.	Actor: De expert wordt omschreven aan de hand van functie en werkgever en deelt expertise. Contrast: het Nederlandse systeem wordt vergeleken met systemen uit andere landen. Schuldenaar is schuldig versus het systeem wat daadwerkelijk schuldig is.

<p><i>Slachtoffer - frame</i></p>	<p>Minderbedeelden zijn slachtoffer van een onverwachte gebeurtenis met maatschappelijke impact. Niet het welzijn van de (nieuwe) minderbedeelden, maar het redden van de economie is de drijfveer van noodmaatregelen.</p>	<p>Een grote onverwachte gebeurtenis met impact op de gehele maatschappij heeft een economische crisis tot gevolg. Als gevolg van deze crisis verliezen mensen hun inkomen en worden 'minder bedeed'.</p>	<p>Een grote onverwachte gebeurtenis met impact op de gehele maatschappij heeft een economische crisis tot gevolg. Als gevolg van deze crisis verliezen mensen hun inkomen en worden 'minder bedeed'.</p>	<p>Het frame bevat geen duidelijk moreel oordeel.</p>	<p>De overheid neemt noodmaatregelen om de ergste schade tegen te gaan en de minderbedeelden te helpen. De drijfveer van de overheid is echter het draaiend houden van de economie..</p>	<p>Minderbedeelden zijn een groep die niet zelf kozen voor of invloed hadden op hun situatie. Ze zijn dus slachtoffer van de situatie. Hierdoor hebben ze een passieve rol, ook in het oplossen van het probleem. De werklozen zijn jong en hebben flexibele contracten.</p>	<p>Actoren: Economische experts komen aan het woord, o.a. als bron. De overheid wordt daarnaast omschreven aan de hand van haar handelingen en keuzes: Overheden nemen in tijden van crisismaatregelen, die gehoorzaamd moeten worden. Overheidshandelen zorgen enerzijds voor ontslagen, maar anderzijds ook dat mensen hun baan kunnen houden.</p> <p>Kwantificatie + metaforen: Cijfers geven de grootte van de groep slachtoffers en het aantal nieuwe minderbedeelden aan.</p>
-----------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------